1926 23-1-1926

બત્રીસ પુતળીઓની વાતો.

(ભાગ ૧ લો.) Reg. No. 119



(વાંચો) સચિત્ર ધાર્મીક પુસ્તકો.

નરસીંહ મહેતો ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

મીરાંબાઈ ભાગ (૧-૨) સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

રામલીલા ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

વીણાવેલી ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

સતિ દ્રૌપદી સચીત્ર ૦-૧૦-૦

મદાલસા ભાગ ૧-૨ સંપુર્ણ સચીત્ર કી. ૦-૧૦-૦

રાજ કઠીઆરો સંપુર્ણ ૧-૪-૦

રક્ષક કે ભક્ષક ? ૦-૧૦-૦

સતિ સીતા સચીત્ર ૦-૧૦-૦

પતિનારાયણ વ્રત ૦-૬-૦

સત્યનારાયણની કથા ૦-૬-૦

વારાંગના કે દેવાંગના ? ૦-૧૦-૦

બત્રીસ પુતળીમાંની જુદી જુદી વાર્તા ૧ થી ૧૦ ભાગમાં સચીત્ર દરેક ભાગની કી. ૦-૮-૦

કામલત્તા સચીત્ર ૦-૮-૦

સમાજનો શીકાર ૦-૧૦-૦

સત્યવાદી હરિશ્ચંદ્ર ને તારામતી
— ત્રીઅંકી નાટક સચીત્ર ૦-૧૦-૦

ચિતોડનો કરણ કી. ૦-૮-૦

પ્રતાપી પ્રમિલા કી. ૦-૮-૦

રૂષિરાજનાં પદ સચિત્ર કી. ૦-૮-૦

ચતુર સ્ત્રી વિલાસ ગરબાવળી
(લગનનાં ગીત સાથે) ૦-૮-૦

જુલ્મી જનેતા યાને પરિવર્તન
સચીત્ર ૦-૧૦-૦

હિંદુ સંસાર સચીત્ર ૦-૧૦-૦

જીવતી ચુડેલ સચીત્ર ૦-૮-૦

રાજા હરિશ્ચન્દ્ર હરિગીતમાં સચીત્ર ૦-૬-૦

ઓડાણો ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેક ભાગના ૦-૧૦-૦

પવિત્રકુમાર સચીત્ર ૦-૧૦-૦

પારસમણી ૧૯૨ પાનાં ૦-૮-૦
,, મોટી ૨૫૬ પાનાં ૦-૧૨-૦

ભકતશીરોમણી પાનાં ૧૯૨ કી. ૦-૧૦-૦

ઝેરી ઝવેરી સચિત્ર કી. ૦-૧૦-૦

એકજ પૈસો સચિત્ર કી. ૦-૮-૦

ભકતશીરોમણી પાનાં ૨૫૬ કી. ૦-૧૦-૦

પવિત્ર લીલાવતી (હરીગીતમાં) ૦-૬-૦

સતી તારામતી વાર્તામાં સચિત્ર ૦-૧૦-૦

કોણ ચાલાક ? સચિત્ર ૦-૧૦-૦

બત્રીસ પુતળીની વારતા.

વારતા ૧ લી હરણની.

[illegible] નામની પહેલી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજા ભોજ સાંભળે છે.

છપા—પરણમું દુંદાળો દેવ, સેવ કરૂં એક ચિતે; કમળજ તનયા શરણ, ચરણ પુજું દો પ્રીતે. વિસ્નું વિરંચી ઇશ, શિશ નામું કરજોડે; સશી શેજ રવી ચંદ્ર, ઇન્દ્ર આરાધું કોડે, નમુ રૂષીને પાય, સાહ્ય સરવે દેવ કીજે, સકળ કવિતા શુભ, સિદ્ધ, વિચારી દેજે. ગુરૂ ઇષ્ટ મુજ માત,તાત બ્રાહ્મણ મવા જોગી ગીતા ગ્રંથ અભેદ, વેદ પંડિત બ્રહ્મભોગી. એકાદશ મહારૂદ્ર, ભદ્ર ભૈરવ બટુક કાશી, છપન ક્રોડ ચામુંડ, મુંડ માળા ઉર રાખી. કહે સામળ સહુને નમું, અરજ એ ચિતમાં ધરો; વિક્રમ ચરિત્ર વરણવ કરૂં, પ્રિત ધરી પુરણ કરો.

દોહરા—વાકવાદની પરણમું, ગણપત પુજુ પાય; કરૂણા દ્રષ્ટ અવિલોકતાં,બુદ્ધ પ્રફુલિત થાય. રાજેશ્વર રાધે રમણ, જાનકી જીવણરામ; મટે કોટી પાતક સકળ, જપતે નિરમળ નામ. તિરથ વર એ નામમાં, પંડિત પુજ્ય કરોડ; જપતપ સાધન નામમાં, માટે રહુ કરજોડ. દામોદર દયાળજી, કરૂણા નીધ કૃપાળ; ગદાધર ગીરધર નમું, નમું ગોવિંદ ગોપાળ. આદ્યશક્તિ તું ઇશ્વરી, કર કોટીપર કામ; સાચી દેવી શંખલપુરી બહુચર બાળા નામ, શામળ કહે હું મંદમતિ, ઇચ્છું મોટું કાજ; વિક્રમા અરક મહિયા કહું, રાખો માહરી લાજ, સંસ્કૃત કાળીદાસ કૃત, નિરખ્યો ગ્રંથ જે નેહ; તે પાકૃત પ્રીતે કરૂં, તમ કૃપાથી તેહ. શ્રીગોડ માળવી વીપ્ર શુભ, વેગનપુરમાં વાસ પિતા પુરૂષોતમ તણો, કહે કવિ સામળદાસ. તેણે એ પ્રાકૃત કર્યું, પ્રિતે બુદ્ધિ પ્રમાણ; તે સિહજપતિ રખીદાસને, જુકતે કીધું જાણ, ગુણસાગર ગુર્જરધરા માતર પ્રગણા માંહ્ય; વાસણ વંજ અંશપત, કશી કાઉજી કુળ તાંહ્ય, મનજી સુતરાજ સરીખડો, શકળ કળા ગુણસાર; લેઉઆ માંહે લાજ જશ, દિલ રૂડો દાતાર. વિરેશ્વરજી વિશ્વપતી, ખરી નવખંડે ખ્યાત; મોદિક મણ બે તાંદુળ ચડે, તે તો કઉતક વાત. પરતક્ષ પારખું પૃથ્વીવિશે, કઉતક સરખું હોય; મહિમા એ મહાદેવનો, કળી શકે નહિ કોય. રૂડી કિરપા રખી ઉપરે, પ્રીત રીત પુર મેર; કરયું નવાણ કો કારસું, ગંગા આણી ઘેર. એક પરમારથ એ કર્યું,;બીજું ધારયું મન;પંડિત તેડયો પ્રિતશું, જેગ પુરૂષ ને જન; રૂડી પ્રકારે સંતોષયા; ખાન પાન ધન ધાના;વસુધા વસ્ત્રો વિધવિધે, દીધાં બહુ વિધ દાન. પંચ પુત્ર પ્રસિદ્ધ શું, મનજી સુત રખીદાસ; વડ હથ સુત વેણિ વડો, શોભા તે ઘર વાસ. શુભ શી-

ક્ષા તેને કહી, પવીત્ર પુન્યની પેર; તેણે પંડિત તેડીયો; ઘણા હેતથી ઘેર. પુરાણુ પરમારથ તણું, કરો કૃપા કવિરાજ; પરમારથ પ્રિતે કરૂં, કામ હરસીદીશ કાજ, ભગત ભાટ ભુપત સભા, સુરરંગ ગુણગાન; પુત્ર પરસન પીંગળ તણો, તે ગુણસાગર સમાન; તે કારણ રખાએ કરયું, કક્ષાર્પણનું કાજ જશ જગબાધે વિસ્તર્યો રાખી લક્ષ્મીવર લાજ, રખીએ રૂશી સખી કર્યા, કીધો ગ્રંથપ્રકાશ; જે બુદ્ધિ રીધી સરસ્વતી વાણી એજ વિલાસ, ઈંદુ થકી ઉત્પન હતો, ગન્ધ્રવશેન રાજન; ત્રંબકસેનની બેટડી પરણ્યો રૂપરતન. ત્રંબકવટ તેણે રચ્યો. રાજરૂપ અનુપ; અકળીત કામ ભારે કરયું, વિસ્મે પામ્યો ભુપ. ઉતપતી તેની આવશે, આગળ એ સંદેહ: નિશા સમે તે દેવતા, હહોંકે ગરધવ દેહ. બાળી ત્વચા ગરધવ તણી, તેસ્ત્રીની માત; હટ હર થયું નગ્રમાં, વરત્યો મહા ઉતપાત. નાઠી નારી તે સમે, ઉતરે ગરભાધાન; રૂષિ આશ્રમ જઇ જણ્યો, વિક્રમ ધરયું તે નામ. ઉજેણી નગરી વીશે, જીત્યો વીરવેંતાળ: પારયો રાજ તે નગ્રનું, કરી પ્રજા પ્રતિપાળ. કરયું રાજ ભારતખંડનું, એક છત્ર અનુદિશ; પંચદંડ જીતી શકયો, વરનું છત્ર તે શિશ. વિક્રમ એક અજીત છે, છે પરદુખ ભંજન નામ; સહોદર પરનારનાં, કરયાં કોટી ગર કામ. જ્યોતીપશાસ્ત્ર સકળ તે જેવા યુધીષ્ટર હોય; અકળિત કામ તેણે કરયાં, બીજે ન કરે કોય.

છપ્પો—સુંદર સરસા સરૂપ, ભુપ ગુણરૂપનું અંગ; સકળ કળા ગુણ જાણ, માન્ય રાખે અતી રંગ, ચતુર વિદ્યા ચદિ, લેખ લક્ષણ બત્રીશે; શીલપશાસ્ત્ર છવીશ, છતે ગુણ રાય છત્રીસે. ગોરાશી આસન ભેદ; વ્યાકરણીવાણી, પીંગળ પાઠ પુરાણ, જ્ઞાન જોતિષ જુગ જાણી. લઘુ લાઘવી વિદ્યાએ, પરવેશ કરે પરકાયા, ગતી સ્વર્ગ પાતાળ, રચે દેવતાઇ માયા. દુત દયા મહા ધીર, વીર ધનુરધારી; ગઉ બ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ; સહોદર જે પરનારી: પરદુઃખ ભંજન સુખ કરણ, સત જુગતે સાંખી જુઓ; શામળ કહે મહાધીર વીર, અજીત વીરવિક્રમ હુઓ ચોપાઇ—અક્ષવતી આપે અવતરયો, પરદુઃખ ભંજન પ્રીતિ પરવરયો; દુશાસન વીર સાહસ ધીર, અજીત જીત્યા જેણે વીર. સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળે ગયા, એક છત્ર ચક્રવૃતિ થયા; થયા ધર્મ પુન્ય મારગ ઘણા, શક લખાણા જોતિષ તણા; તે તણો વાંચુ મહીમાય, સુણતે પાંચે પાતીક જાય; જેવું રામાયણ પરમ પવીત્ર, તેહ સમુ કહુ વિક્રમ ચરિત્ર. દુરતણા જશ મહીમા ઘણો, પુન્ય પ્રતાપ જશ મહિમા તણો: સુણતે પુન્ય હોશે જે આજ, ફળે મનવાંછીતના કાજ. તરૂણ નારી પામે તન, દુર્બળ જન તે પામે ધન; પુન્ય પદારથ ઉપર ભાવ, સ્વપ્નામાં ના આવે તાવ. મહાકાળેશ્વર કીરપા કરે, સકળ વીઘન હરસીધી હરે, વીક્રમસેનનું સુણે ચરીત્ર, પરીઆ પંચોતેર હોય પવીત્ર. મહિમા કેહેતાં ન લઉપાર, સત મુરા માંહે કરણુચાર. દોહરા—પાળ્યું રાજ પૃથ્વીવિશે. હળાહળ ઘણાં ઘસ-

રસુત્ર, પ્રજા પાળી પ્રિતશું, જેમ પોતાનો પુત્ર. વિક્રમ કેરા વંશમાં, મહીપત મોહોટો મુજ; સીહલ સુત શીરોમણિ; ભયનીવારણ ભુજ; મુજ ભત્રીજા મારવા, મોકલીયા ચંડાળ; પતિત વનમાં પરવયો, બીજ્યોવનમાં બાળ બત્રીશ લક્ષણ બાળકો, બીહીનો મનમાં તેહ, સમસ્યા લખીને મોકલી, ભાગ્યો મન સંદેહ.

શ્લોક–माधाताखुगोहपतिकतयुगेल्कारं भूनेर्गतो । खेतुश्येनमहोदधौक्षीवलेकांसादसांसांवका॥
अन्येश्चापीयुधिष्ठिरोधभतत्वोयावतभवनसुतलेनेकेन्यापी सर्मगतावसुमचिम्रुजतथा यसती ॥

દોહરો—દઇ કરૂણા કાકાજીને, દુરમત કીધિ તાજ, શુભબુદ્ધિ જોઇ સુંપીયુ, ભોજ ધારાનું રાજ. (તે ભોજ કેવો છે) છપા—કામ સમાને રૂપ, ભુપ દુર્યોધન હામી, દાતા કરણ સમાન, કોક જેવો મહાકામી. સત્યવાદી હરીચંદ્ર, ઇંદ્ર જેવો રક્ષકારિ; સુર્ય તણો પ્રતાપ, અગસ્ત સમો આચારિ. અજાર તપે સુભ વેણુ, નેણ દોય અમૃત ભરીયા, રદે બહુ વીશાળ, લોભે શુભ રેખા કરીયા; કુળાચાર કર કર્મ, ધરમ શાસ્ત્ર નવ લોપે; સભા પંડીત સેહેપાંચ, મુલ હરીગુણ ભાવે. દાતા ભોજ ભારે હુવો, નહિ ઊણમ ધરી શીધ કશી; કેહે શામળ સુખે ભોગવે, પુન્ય વાત જેને મન વશી. ધારા નગરનો રાજ, કાજ કરે શુભ રિતે; પુન્ય વરતે પુરમાંય, પ્રજા પાળે બહુ પ્રીતે. વિપ્ર પાળે ખટ કર્મ, ધર્મ શું સંધ્યા સાધે ક્ષત્રી ચઢે રણમાંહે, અહરનીશ દેવ આરાધે. દ્વિજની કરતા શેવ વરત આચરતા વાદે; કરે કીર્તન ગુરૂ ગામ, નૃત્ય વખાણેનાદે, પતીવ્રતા સહુનાર, ભારસતિનો આણે; દેવ સમાન શેવ, પુત્ર મા બાપને જાણે. રામરાજસરીખડુ. ભોજરાજ કરે જ્યાંહાં; શામળ કહે વસુધાફળે, મેહ માગ્યાવરસે ત્યાંહાં.

ચોપઇ—દેશ માળવ શુભ ધારા ગામ, ભોજરાય નરપતનું નામ: વસે નગરમાં વર્ણ અઢાર, સત્ય ધર્મ રૂડા આચાર. ગરૂઆ ગજ મહામત માતંગ, અસ્વ અબલખ અતિ ઉજ્વળ અંગ; ધવળ ધોળી રઢીઆળા રથ, શુભકામે રાજા સમરથ. પાવક પુરા પુઠે પરવરે, જડીત્ર શુભ છત્ર જે ધરે; નહી નગર ધારા સમતાલ, ચો ચોવડ ચોબારી પોલ. એકશો દશ દરવાજા વળી, બારી બત્રીશ ભાતે શુભ ભલી; પરાં પંચાંણું પંદર વાટ, નવા રેહેટ પાણીના વાટ. બસેંબાર કુવા વાવડી, પુરણ રેહેટ પુંડળ વાવડી, ફુલીવાડી વનફળ ફળ્યાં; બાર અઢારે અહિતર મળ્યાં. એવી નગર તણી શોભાય, કનક સિંહાસન બેઠો રાય; પરદેશ પંથી ચાલે વાટ. બોલે જશ ભલેરા ભાટ. ચારણને ચતુરાઇ દાખવે, નાગર લક્ષણ બહુ લાખવે; પંડિત પંદરસેં સુજાણ, જોશી જુગતે બોલે વાણ. નવું કવીત કરી લાવે જેહ, પામે લાખ સવાયો તેહ; ભંડારથી જાચીક પાછો વળે, હુકમ લાખ અઢીનો કરે, એવાં પુન્યનાં કરે નિત્ય કામ, બમણું ભોજ પડાવ્યું નામ, વિવિધ નિત્ય વાજાં વાજંત, બંદીજન બહુ જશ બોલંત, નૃતકી નાચે આઠે પહોર, જયજય બોલે શબ્દ તે ઠોર. ઘોષનાદ નિશાને થાય,

હાસ્યગીત કથારસ થાય વાજે તાળ તાતિ મરદંગ, ઘેરઘેર વરતે ઓછવરંગ,દુદં-ભીના ડમકારા થાય, અંતરીક્ષથી સુરીનર ગાય; પહેલું નામ ભોજજ ચડયું,બમણું ભોજ પુન્યેથી પડયું.માઘ પંડીત મન ગમતાં માન,કાળીદાસ સરખા પ્રધાન; માત કાળી પરસન જેહને,આશિશ દે એહવિ તેહને,ખરી વાત તણો જે ખોજ,ભીક્ષુકનુ પીયર તે ભોજ;માગણ કેરૂ એ મોસાળ, વખાણે જન ઉપર વહાલ, કલ્પતરૂ વત કળયુગ વિશે, ભારે નહી ભોજભડ પખે.મહારાજા મોટો ભડ ભુપ,કંદ્રપ સરખું જેનું સ્વરૂપ; અવનવા આપે હોય ઇંદ્રિ, નવ લક્ષ તારામાં જેમ ચંદ્ર. ભાનુમતિ જેની સ્રીસતી,અષ્ટ સહસ્ત્ર પટરાણી અતી; શીવ શક્ર સમરથ ધર્મ, કુળ આચાર કરે સહુ કર્મ;સુર્ય ઉગે આપે સંત ગાય,પછે ભુમાથી મેહેલે જાય.દંત ધાવન કરીદે દાન મહીપત દે બ્રાહ્મણને માન.નાહી ધોઇ દેવતાર્ચન કરે;હીમ અહોર શાળીમાં ભરે; નઉતમ વિપ્ર કો આવે જેહ, પામે દાન સવાયાં તેહ. દાન પુનનો ન લહુ પાર,સહુ સુખી છે વર્ણ અઢાર.કાર્ય કામ નીત ભોજે ઘણાં,કયમ વિખાણુ કરૂં તે તણાં,દુઃખ નહી કોને નહી શોક, કર્મ અનુસારે વરતે લોક. એવે જાચક કષ્ટે અડે, તેવું દુઃખ અર્ણવ જઇ પડે,એની દ્રષ્ટે ના આવે રાંક, તેમાં શો દાતાનો વાંક.દોહરો—ભોજ નગરે બ્રાહ્મણ વસે, આપે પરમ પવીત્ર; સોની સાથી તેહનો, મનનો માન્યો મીત્ર. કહે સોની તું વીપ્ર સુણ,મુજ સાથ વીદેશ આવ્ય;શાંમ દામ ભેદે કરી દ્રવ્ય ઘણેરો લાવ્ય.કરાવ્ય મંદીરને માળીયા, ઉંચા કર અવાસ; સુખ ભોગવો સંસારનાં લીલા લેહેર વીલાસ,અમૃત વચન અદકાં કહ્યાં રીઝયો તે ઋષીરાજ; કહેતાં સમર્થ ઘરતણી, આવેઅદકી લાજ. અંગે પહેર્યું વસ્ત્ર જે, ઉદર પોખ્યું અન્ન, એહ રીદ્ધ છે આપણિ, મહારાજ વખાણે મન. ચીંતામાં કર ચીંતનિ, જેમ તેમ કરવો દીશ; થોડેક દીવસે આવશું,સુખ કરશે જુગદીશ.ચોપાઇ—એક વિપ્ર બીજો સોનાર,બેઉ જણ પંથ પળીયા અપાર; પુછે ગામ એક બીજુ લહે,નીશા પડે ત્યાં વાસો રહે, પશ્ચીમ દેશ પરીયાણ કર્યું, સુંદર સાગર અર્ણવ ભર્યું છે ત્યાં નિર્મળ નીર, વશે ગામ એક તેનિ તીર; ગુણસાગર સરખું તેગામ, ઠરી રહ્યા બે તેણે ઠામ; કનકાપુર નામે કહેવાય, વીજેપાળ ત્યાંનો છે રાય; રહ્યા ઉતરી તેને ઠામ;વળગ્યા બે પોતાને કામ.વિપ્રેતો માંડી નીશાળ,લઘુવેશ રાજાનો બાળ;વિપ્રને રાયે દિધા માન;સોંપ્યો પંડિતને સંતાન. રાત્ર દીવસ રહે રાજાને ઘેર,પુત્ર ભણાવે રૂડી પેર; તેજ પાળ કુંવર નીત ભણે,ગુણ સવળા લેખાનાં ગણે;વર્ષ થયાં એમ કરતાં બાર ત્યારે મનમાં કર્યો વિચાર. સોનીએ પેદા કીધા દામ;ત્યારે સંભાર્યું અર્ભક ગામ. અર્ભક નારી ચીતમાં ચડી. આવ્યો વિપ્ર પાસે તે ઘડી; આવો સાથે તો શીઘ્ર કીજીએ, નહીતો વહેલી શીક્ષા દીજીએ.

દોહરા—વિપ્ર કહેતેજપાળ સુણુ, મહારાજ સાંભળ મુજ વાત;જો આપો મુજને આગના,તો જઉં સોની સાથ વાટ જુએ ઘેર બ્રાહ્મણિ, બીજા નહાના તન;અનાથ ઘરમાં તેહને નહી હોય ખાવા અન. રાજા કહે ઋષિજી સુણો,ત્યાં ગયાનો શો અર્થ વિસ્વાસ આવેજો મીત્રનો, તો મોકલો ઘણેરો ગરથ.ચોપાઇ—ભુપત્ય કહે સાંભળરે બ્રહ્મ,કહુ સોની કેરૂ કર્મ;તસ્કર સહુ સુણો સરદાર,કોડ વસા જાણો સોનાર,સોની તણો વિશ્વાસ કરે, તે ડહાપણ પોતાનું હરે; મોકલશે ધન આપી જેહ, ક્ષેમકુશળ પહોંચે નહીંતેહ,કહેતામાં ન કરશો કોપ ગુરૂ, વચન કરૂં કેમ લોપ કહે વિપ્ર સોની છે મીત્ર;પર્મ સાધુને પુન્ય પવીત્ર;ના આપે કોહો આડો આંક.શીદ કહાડો સોનીનો વાંક. વીપ્ર વચન પરમાણુજ કર્યા, રતન ચાર લઇ આગળ ધર્યા. વસ્તુ અમુલખ છે એ સહી.વાપરે ખાંતે ખુટે નહિ;સુપ્યાં રાયે બ્રાહ્મણ હાથ, વિપ્ર ચલાવ્યાં સોની સાથ, તુજ ભાભી હાથે આપજો, કુશળ વાત મહારી થાપજો; મીત્ર મારગમાં પંથે પળ્યો,વિપ્ર વળાવી પાછો વળ્યો વાટે જાતાં કર્યો વીચાર,માલ અમુલખ અપરમ-પાર. એ વિપ્ર છે દુરબળ રાંક, માહારા કર્મનો મોહોટો આંક. કરૂ ઉપાય પરપંચી પેર, રતન ચાર રાખુ મુજ ઘેર;આવ્યો ઘેર તે પોતાતણે,ભામની આગળ મોહોટમ ભણે. ઇષ્ટદેવ અમને તો ફળ્યો,રતન ચાર તે વેગે રળ્યો,શામાને આપ્યાં સાટીયાં; ખાક તળે ઉંડાં દાટીયાં; તેડયા જણ પટલીઆ પાંચ, લોભ દેખાડી પરઠી લાંચ; બ્રાહ્મણિ પાસે તેડી ગયો, ખબર કહિને સાચો થયો વિપ્ર થોડક દીવસે આવશે, કર્મ અનુસાર ધન લાવશે,ખેમ કુશળનો કહયો વિચાર. ચાર હુન આપ્યાં તે ઠાર, બ્રાહ્મણે જે સોંપ્યાં મુને,આ પંચ દેખતાં આપુ તુને,તે નારિ રળીઆતજ થઇ.કુશળ આપ ધણિની લહી એક હુનમાં વસ્ત્રજ કર્યા, બીજામાં તરણુજ ભર્યા; ત્રીજુ દેવા-દાર લઇ ગયો.ચોથું ઘર સંચાખરચ થયો,દીન પુંઠે દીનચાલ્યાવહિ, રતનવાત વિસારે રહી;રાજાની વિદ્યા પુરણ થઇ,વીપ્ર આગળ વાતજ કહિ.તમો પધારોજી તમ ઘેર, ભોગવો ગ્રહસ્થાશ્રમ શુભ પેર;અખુટ ગરથ મોકલીઓ જેહ,ખાઓ પીયોને ખરચો તેહ. વળી કહોતો આપું ઘણું, વાટે જોખમ જીવજ તણું; તુંબીપાત્ર લઇ વિપ્રજ વળ્યો, હાલોમાલો પંથે પળ્યો.આવ્યો ઘેર વાટેથી વહી, વધાઇ વીનતા આગળ ગઇ,દીધાં માન કીધાં ભોજન, મળવા સકળ સહોદર જન; સોનીને પણ જાણજ થયું, આવ્યો મળવા દુઃખજ ગયું. કુશળ વારતા કોડે કહી, નીશા અરધી તે વેળા ગઇ, સહુ સહોદર મંદિર ગયાં, નરનારિ બે ગુજે થયાં; કાં દરિદ્ર વેઠે તું નાર ગર્થ ઘણો છે તાહારે બાર.કેમ કરી કીધાં જતન.મોકલ્યાં ચાર અમુલખ રતન;લાવો તે નંગ કયાં મુકીયાં,નથી વટાવ્યાં તે ચુકીયાં.કરો મંગળ પરણાવો બાળ,ઉતારો મા-થાની ગાળ. ઉંચા મહેલ કરો આકાશ, ભોગવો લીલાલહેર વીલાસ; સહોદર સહુ

તેડો સંગ, આભુષણુ ઓપવો અંગ; જગન દાન મહારૂદ્ર કીજીએ, મનુષા દેહનો લાવો લીજીએ,સુણ્યાં વચન કંથ કેરાં ઘણાં,મલે થયાં નરનારી તણાં; ફોગટ દહાડા ખોઈ આવીયા, નથી દામ ખોટા લાવીઓ. રત્ન રત્ન ઝંખે છે કંથ, થયો ઘેલો આવતાં પંથ ધન ધન કહેતા જીવજ જશે. રાણુ હુંશ કરતામાં થશે. નારી કહે સુખે નિંદ્રા કરો, જર તજી જંખના પરહરો. કુંભી નરક પડશે પ્રાણ, લોક હપારત ઘરમાં હાણુ; ઘર પામ્યા તો ઘણું એ ધન,એમ કરિને વાળો મન.દોહરા–વાત સુણિ વનિતા તણિ,વદે વિપ્ર અપાર; સોની સાથે મોકલ્યાં,રત્ન અમુલખ ચાર.કહે ઘેલો વનીતા મુને, વીપ્રીત બોલી વાણુ;જુઠુ જો બોલુ અમો તો ઇશ્વરની આણુ; કામનિ કહે સુણો કંથજી, આપ્યા ચારજ હુન,તુરત તે દહાડે ખરચીયાં, તેની આણી લુન. ચોપઇ–માહા ચીંતામાં રાતજ ગઇ, પ્રાતસમેની વેળા થઇ; કહે પોતાની વીપ્રપેર, ગયો વીપ્ર સોનીને ઘેર. સાબાશ અકલ રૂડી તાહરી,તેં ચીંતા જાણી માહરી; રત્ન ચાર તેં રાખીયાં,સ્ત્રી જાણીને નથી આપીયાં લહે સોની બ્રાહ્મણુ રૂંદ,તેહ અનુચર દ્રષ્ટે જુવે. દશ વીશેક સાંપ્રહ ધાઇયા, સહુ સાથ જોવા આવીયા. દોહરા–કહે સોની મેં આપીયાં, તાહરી સ્ત્રીને હાથ; પડ ગળે કો પારેખને નહિ ચાલે મુજ સાથ.પંચ પ્રમાણીક દેખતાં,જુવંતી હાથે જેહ,પહોર દીવસ હતો પાછલો,તે વેળા આપ્યાં તેહ ધર્મ સરખા રાય છે, રાજા ભોજનું રાજ;બીજી વાર ગળે પડે,તે નહી આવે કાજ

ચોપાઈ—માંહોમાંહે રાડજ થઇ, તે ખબર રાજદ્વારે ગઇ; બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મણીને સોનાર, ગયાં સમીપે રાજદવાર. ભુપને પ્રથમ પુછયું, ન કરીશ કુડુ આપે કર્મ પછી બ્રાહ્મણીને પુછી વાત,મેહલ્યો કાન ઉપર હાથ, પુછયું સોનીને તે રાય,આપ્યા કે ન મુકરર જાય; રાજાજી બ્રહ્મનું ધન, નવ રાખે કોઇ હરીજન. બ્રાહ્મણુ ધનની છે ભોગીયો.દશ અવતાર સુધી રોગીઓ,આવતાં દાંત નથી ભાળીયાં તરત એ નારીને આલીયાં અગ્નિમાંહે કચસ હાથ ઘાલીએ વિપ્ર જરનો નવ ઝાલીએ.રાજા કહે સાંભળરે ભાઇ,એ વાતનો કો લાવ ગુહાઈ તો તો તું સાચો જાણીએ,પંચ કહે તે પ્રમાણીએ; નથી કર્યું મેં કાચું કામ, લીધાં પંચ જણાનાં નામ,દોહરા—પંચ પ્રમાણિક બોલીયા. સાંભળ સત્ય સુજાણુ ચાર વસ્તુ સોંપી સોનિએ; દીઠું દ્રષ્ટ પ્રમાણ,રાજાને કંઇ સાન નહિ,કાને સાંભળે વાત;વીપ્ર તે જુઠો ઠરયો,કરી સોનીની ખ્યાત.ચોપાઇ બીજાને શુળી દીજીએ, વીપ્ર જાતને શું કીજીએ.એણે કર્યું જો આવું કામ,તજાઓ પોતાનું ગામ, એમ કહી ગયા ઘર માંહે, નરનારી ઝાલ્યાં બે બાંહે, નગર થકી બાહાર નીસરે,જુઠો જુઠોસહુકો કરે.સાખી સાથે સોની જોડ,હીંડે મનથી મોડા મોડ ગામ ભાગોળે ટીંબો એક,એહ જગ્યાનો વડો વિવેક,વીપ્ર કરે એક ખેતીતાંહ.માળો ટીંબા ઉપર જયાંહ.જોકોઇ મોહ આગળ જાય, પોંખ ત્યાં સુખેથી ખાય. આપવાને

ઉતરે જાહરે,પાડે બુમ આપે તાહરે;મલેચ્છ તારો મહીપતિ,ઉતર્યો ત્યારે હરીદ્ર અતી તે ઠેકાણે બેસે ગોવાળ,વરણ અઢારતણા જે બાળ; એક તે માંહે રાજાથાય,બીજાનો તે કરે ન્યાય, તેની સામે બ્રાહ્મણ રૂએ, નેહ વનચર દ્રષ્ટે જુએ. દશવિશેક સાંપ્રદ ધાઇયા, સહુ કોને બાંહે સાંહીયા; ગોપ આગળ જઇ ઉભા કરયા,હાથે ઘેર મુતારા ધરયા. જે કો જુઠી બોલે વાણ,મારી મુતારે લેઇશું પ્રાણ,પુછી હકીકત લીધા પાર, મનમાંહે તે કરયો વિચાર, સોની કહે મેં આપ્યાં કથી; કહે બ્રાહ્મણી પોહોચ્યાં નથી. આપ્યાં આપ્યાં કહે લાંચીયાં, બ્રાહ્મે એમને કીધા સાચીયાં. કહે ગોપ જે સાચા થાય, તે મલપતા મંદિર જાય; જુઠા જે પગે અહિશ મારી મુતારે ભાગુ શીશ,કહો વાત સાચી શાખ માં,આયો પંકજનીલા હાથમાં જેણે જેવાંદીઠાંહોય તેવાં ઘડી આણો લાલ સોગ દોહરા—એક એક કેડ હશ જણા, લહુ લેઇને જાણ કોને કો નવ કહી શકે,શાણ્સ્માં લેશે પ્રાણ, ચ્યારે શાક્ષી જુજુવા,મનમાં પામ્યા કષ્ટ; કેવાં રત્ન કરી આપસેં. નથી દીઠાં જે દ્રષ્ટ; કોણે ઘડ્યા ગોળો, કોણે કુલડી કીધ, તરફડતા સહુ ધ્રૂજતાં; આવી અંત સહુ દીધ.

ચોપાઇ—જેના મનનાં જેવાં અડ્યાં, તેણે તેવાં વાટજ ઘડ્યાં;આણી આગળ ઉભા કર્યા.ચારે સાક્ષી જુડા પડ્યા.દીઠાં હશે તાહરે સઉ સામ,જુજુવાં ઇધાણ ઘડ્યાં કરમ હાથ;નિચું જોઈ રહ્યા તે ચાર, પ્રતિ ઉતર ન થયો તે ઠાર; વળતા ગોપને આગા દીધ, બાંધીને ચોમેખા કીધ; માર મુતારા તણો, બુંબા પાત કરે બહુ ઘણો; સાચું બોલ્યા જાણ તે ચાર,જ્યારે નત્ર સેહવાણા માર; પેટ અરથે લાંચ લોભીયા, કર્યું કર્મ જુઠું બોલીયા, ગુણી રાગ સામલીયા ગેર, પછે પકડી સોનીની ગેર, ઉંધુ મસ્તકને ઉંચા પાગ. ઉપર માર મુતારા ખાગ; સોની સાચી બોલ્યો વાણ; જાણ્યું નિશ્ચે લેશે પ્રાણ. રાખ્યાં ઘેર કરીને જત્ન ઘરમાં દાટ્યાં છે ચાર રત્ન. રત્ન મંગાવ્યાં તે સાથમાં, આપ્યાં બ્રાહ્મણના હાથમાં નરનારી રળીઆતજ થયા, ચાર રત્ન લેઇને ગયા. દોહરા—ગોપરાય કહે ગોપને, જુઠાએ પ્રચંડ; શામવહન કરી ફેરવો એને એવો દંડ, ગોપ વગેરા ઉઠીયા. ઝાલ્યા બહુ તે દિશ શામ વહન કરી ફેરવ્યા, ગામ ઉવાડે શીશ. નગ્ર માંહે લેઈ ગયા ભોજ ભોળો જે જ્યાંહ; પુછી પેર પ્રધાનને. કહી રાવળે ત્યાંહ. ન્યાય આપણો ચુકવ્યો,ગોપ રાયે તે ક્રન; રત્ન ચાર બ્રાહ્મણ તણાં, તેજ અપાવ્યાં તરત રિઝયો એવું સાંભળી, રાજાને પ્રધાન; છ અસ્વારી નીસર્યા, દીધાં ગોપને માન. આશ્વાસન અહકી કરી, જે રાજાની રિત, અનેક શાસ્ત્રશા ચાતુરી. પ્રીછી ને બહુ પ્રીત. ચોપાઈ—પુછ્યા બીજા બહુ પ્રપંચ,પ્રતિ ઉત્તર આપ્યા શુભ સાંચ;ઊઠયોભોજ ભડ ભાગી શીખ, ન આણી ગોપ મન બીક; વખાણ કરી સહુ વીસ્મે થાય, એટલે

ત્યાં તો પડી નીશાય. ગોપ ધેન હાંકયું છે તાંહ શહુકો આવ્યું નગ્રજ માંહ, લોકે જેયો નાનો બાળ, ન્યાય ચુકયો તે ગોવાળ, તે રાજાએ તેડયો પાસ. બોલાવીને દીધી આશ.તેમાં નહીં અક્કલ કે શાન,રોજ જેવું હોય રાજન;પ્રધાને જેયો ઉદ્દેષ, નહીં અક્કલ એમાં લવલેશ. દોહરા—વજીર રાયે વિચારીયું, નહિ કાંઇ એનું કામ; આસન બેસે એ જ્યાંહાં તેહ અમુલખ ઠામ. રાજા લક્ષણ આગળો, તેવો છે પ્રધાન, ગઢ હતો તે ગોપનો, ખોદાવ્યો રાજન સાળો વાલ્યો તો બ્રાહ્મણે, ત્યાંહાં સુધી ગોદિ ભોમ્ય; કહાડયું સિંહાસન કારમું, રવી મંડળ જ્યમ વ્યોમ. જળ સુધી ભુમી ખણી અમુલખ અપરમપાર; નિસરયું તે રત્ન જડયું, સિંહાસન શુભ સાર. (સીંહાસન કેવું છે.)

શ્લોક-रत्नजडीत्र सुवर्णस्य छत्र चमरसंयुतं, द्वादश वीशन मोहारी; कनकपुत्री कामुच.

ચોપાઇ—ઇંદ્રાસન થકી અવનવું,તત્વ ત્રીભાવન કેરૂં હવું;રવી ઉદીએ હોય જેમ,ઉદ્યોતકાર દિઠું તે તેમ. સુરલોક સહી આશન જશું,આણ્યું ભોજ સભામાં તસુ. સુર્યકાંત્ર મણિ છે જડીત્ર, પંચ દંડ ફરે શીરછત્ર. પંચ પરથાર સોના પુતળી બત્રીસ પુંઠે બાવન પુતળી. બત્રીસ ગજ ગોળા આકાર, હાથ હાથ પુતળીકો ઠાર પદ્મનીથી દીસંતી વડી,સ્વયંવિધાતા હાથે ધડી; કોણે કર વેણાને તાર,કોના કરમાં યંત્ર રસાળ વદન સરદ પુનમની જેત, આણ્યું તે આસન ઉદ્યોત. વસ્ત્ર શણગાર દિવ્ય દામની. નહિ ભુતળ એવી ભામની;શોભા દીધી આશંન તણી, લાગી ખાંત રાજાને ધણી. તેડ્યા પંડિત જેશી શીઘ્ર, પુશારકનું મુહુરત લીધ રાજા ભોજે કરાવ્યું કામ, શુભમંગળ છો ઠામોઠામ; વાજે મૃદંડા ઢોલ નિશાન,જળહળ જેત ઉદીયો છે ભાણ.સૌકોને દિધાં માન દિધાં લક્ષ સવાયાં દાન;પાન ફુલ રાજા વેહેચશે, શુભ સીંહાસને બેસશે, જેવા મળી છે વર્ણ અઢાર, જુથ ગાંધ્રવ છે અપરમપાર; પંડિત જેશી મંત્ર મંત્રેશ, રાજકુળી છતે છત્રીશ. વાજાં વાજે શુભ ચોપાટ, જશ બોલે ભુપતના ભાટ; ચારણ.લોક ચતુરાઇ કરે,ભલો ભલો એવું ઉચરે;શુભ મુહુરત શુભ વેળા થઇ, ચીંતા મન તણી તો ગઇ; શુભ ગંગોદક આર્જન કર્યું, ધ્યાન ઇષ્ટ તણું તો ધરયું સમરયું નારાયણનું નામ, આસન બેસવા ચાલી હામ;પ્રથમ સિંહાસન શુદ્ધ કર્યું, પુષ્પચંદનને કુમકુમ ધર્યું; વેદ મંત્ર કીધો અભિષેક પૂજ્યા પર્વત પાટ અનેક.અશ્વ ગજરથ ધેનુ ને ધન.સંતોષ્યા જાચક બહુ જન;પગ આસન મુકે જેટલે, નંદા નામ બોલી તેટલે.

દોહરા—અચરત પામ્યો અતિ ધણું, ભોજરાય ભડભુપ; બોલી નંદા પુતળી જેનું શુભ સ્વરૂપ. સર્વ સભા વીસ્મે થઇ, અચરત દીઠુ પ્રૌઢ; કનક પુતળીએ કહી, થઇ રહ્યા દીગમુઢ.પગ ખેંચી કરજેડીયા, ના કહી તે કુણ કાજ; કોનું આશંન

કુણ બેશશે. તે કહો અમને આજ, નંદા નામ કહે પુતળી, ભોજ સુણો આ ઠામ; શીંહાશન વીક્રમતણું, પરદુખ ભંજન નામ. ઇંદ્રિ થકી ઉતપન હવો, સુરપુર મહા ધીર; હરસીદ્ધ હજુરી તેહને, જીત્યો અજીત વીર. ચકવે રાજ તેણે કરયુ, સદકિ ચાહયો જેહ; સહોદર પરનારના;નારાયણ શું નહ, અરણુ અવની કરી, અહરનીશ આનંદ; નરપત તે નવખંડનો, વીક્રમાઅર્ક તે ચંદ. તે સરખો દાતા થશે, તે બેશે એ ઠામ બીજો સિહાશન પુજશે, નહીબેઠાનું કામ. કહો વાત તે વીરની, સાચી તે મુજ સાથ;ભોજ કહે મેં માનીયું, રહુ જોડી બ હાથ કેહે નંદા શુણરાયજી, પોહો-ચાડું તુજ આશ આદ્ય વાત ઉતપન હવી,.કહે કવી શામળદાસ. નંદા કહે શુણ નરપતી, પાંચે પાતીક જાય;ઘેર બેઠાં ગંગા મળે,પુર્ણ પાવન થાય. એહ ચરિત્ર જે સાંભળે, મનમાં આણી ભાવ; ટાઢો ઉનો ચોથીયો, સ્વપ્ને નાવે તાવ.

ચોપાઇ—દેશ મુખ્ય એ મોહોટું કામ,તીરથ જોગ્ય.ઉજેણી ગામ;નદિક્ષીપ્રાગં-ગા સમતુલ્ય,મોહોટું ક્ષેત્ર મુક્તિનું મુલ્ય.નગર ઉજેણી છે અતી સાર.જેવું ઇંદ્રાસન અતીસાર;નવતેરી નગરીનું નામ,ધર્મવંત બાધું છે ગામ,સાહ્યક હરસીધીમાતાય, છપનક્રોડ તણો જે રાય; મહાકાળેશ્વર. જોતી સ્વરૂપ, ભક્ત વત્સળ જે ભારે ભુપ; મુક્તિક્ષેત્રમાં મહીમા ઘણો, અતિ પ્રતાપ ઉજેણી તણો, અખીલ પુન્ય માટે અનુપ, વીક્રમસે સરખો છે ભુપ.સતવારી વસે સહુ લોક નહી કોને વ્યાધી કે શોક; સદાવ્રત આપે બહુ સતિ, પતીવ્રતા સેવે શુભ મતી. બ્રાહ્મણ આદિ અઢારે વર્ણ,હરી કથા શુણે નીત્ય કર્ણ;જાત્રાવર્ત આચરે ધર્મ,આંણ ફરે ધર્મની, સુખ પર્મ; હવડાં સંક્ષેપે કહુ વાણ, આગળ થાશે નગર વહાણ;રાગકળા છત્રીશેસુર,નરપતમાં ઇશ્વરનું નુર. વાજે મ્રદંગને વશ, સહુ લોકમાં ઇશ્વરનો અંસ. ગંગાસમાન ક્ષીપ્રાનાં નીર સીદ્ધવડ છે તેની તીર; વસે ષીદ્ધ ચોરાશી ત્યાંહે. બાવનવીર ખેલે તે માંહે, ગાંધ્રવ છે પ્રોઢ મશાણ, ભુતાવળ સઘળીનું રાન, ચોસઠ જોગણીઓ માહા સુળ, અવર નગર નહી એ સમતુલ. વશે વિર મોહોટો વઇતાળ, ભુત પ્રેત વંતર મહા વ્યાળ; જક્ષ કીનરને ગંધરવ ઘણા, સહુ નીશાચર નહી મણા; શુદ્ધવડ ફળ્યો બહુશાખ, જ્યાં ચેટક ચોરાશી લાખ; હાકપતી વસે એક ડાળ, બીજે અષ્ટ ભૈરવ મહાકાળ;અનેક ડાળાં બીજાં ભયંકર,તેમાં રહે પોતે શંકર,આચર દેવ્યા ગામજ તણી,જેની માયા છે અતી ઘણી. વીક્રમાઅર્ક કેહેવાણો આપ, સર્વ હરસીધી પ્રતાપ; દુખે ન વ્યાપે કોની દેહ, મન વાંછીત વરસે છે મેહ; ફળે વનસ્પતીભાર અઢાર ચોર ચુગલ નહી ભય લગાર. કરે લોક સહુ ઘરના કાજ, રામ સરિખું ચાલે રાજ; બેઠા અવિચળ નિરભે ધીર, પરદુઃભંજન વડહથ વીર. સહોદર પરનારી તણો, ગો બ્રાહ્મણપર નેહજ ઘણો, તેણે કીધા કામજ જેહ, કહું સંક્ષેપે તુજને તેહ; આહેરી એક નગરી વસન, કરે ચેટક હણે નિત જન; નામ પરપતીયો નીતે જાય, કરે અચેટક

દાહાડી વનમાંય. એકનારીને ચારે તન; વછોડેઆહેરીજન, પણ બંધિ તેપેટજભરે
નીત્ય અહાર એનો કરે લાભુવાએ વનમોઝાર,સાંજે લાવે અદકોઅહારા એકદીવસ
તેઆધે ભમ્યો,શેહેજે વીત્યો સંધ્યાસમો;આહારન આવ્યો તેને હાથ, તેણે વીચાર્યું
રૂદીયા સાથ, ઠાલો ઘેર જઇ શું કરૂં,સ્ત્રી સંતાન આગળ શું ધરૂં; રહુ વનમાંહે
અધીરાત, મળેઆહાર મુજને પરભાત. એવો ધાટ તેણે મનમાંઘડયો,એક વ્રક્ષ વડ
ઉપર ચડયો; વાઘ સીંહનો ભય મન ધરી; રહયો વડ ઉપર જઇ. સ્વપ્નામાંહે
દેખીએ જેમ, પ્રતક્ષ કૌતક દીઠું તેમ. અકસ્માત આવ્યા જણ સાત, આડા દીધા
તેણે હાથ;અસંખ્ય લોક એવે આવિયા,કનક તણું આશન લાવીયા,ઇંદ્રાસન સરખો
તે ધાટ, તે વડ હેઠળ મેહેલ્લો પાટ;તે ઉપર દીઠો એક રણ,ફરે છત્ર હરણને શરણ
અતીશે કોમળ રૂપ અપાર,કનક આસનબેઠો કળીયાર.સોના સીગટી અતી અમુલ્ય
મુસ્તક મુક્તાફળની ઝુલ એ ધુધરી ઘરકે ઘણી, શી કહુ શોભા હરણજ તણી;
મ્રગ પોહોડો બેઠો તે રાજ,પાસે ઉભા સેવક કાજ;કેટલા એકતો ચમર કરે,કેટલાક
એક છત્ર શીર ધરે, કેટલાકતો વીંજણ કારણે,કંઈ પ્રતીહાર ઉભા બારણે અકળીત
એક વાસ્યુંછે ગામ. દેવલોકનાજેવો ઠામ;અનેક મેહેલ મેડી માળીયાં,ગોખ જડીત્ર
સોભે જાળીયાં. પીતાંબર પાથરીયા પાટ, કનક તણી હીંચોળા ખાટ, નગ્ર પાછળકોટ
નવરંગ,વરાં શેહેર માણસનો સંગ;અશ્વ ગજરથ ગાયક ગણા, અલખત માંહે નહી
મણા;દોશીકણીયા પારેખબહુ,દીઠાંવરણ અઢારેસહુ.મણીમાણેકભરોભંડાર,અલખ
ત અદકી અપ્રમપાર; જેવી શોભા નરપત તણી, તે થકી શોભા દીઠી ઘણી. બેઠો
વડ આહેરી જુએ,મનમાં હરખે મનસુ મુહે;મુખથી કાંઇ ન બોલે વાચ જાણે દેખું
સ્વપ્નુ કે સાચ;એવી રચનાનો નહી પાર;જોતાં વીત્યાં જામજ ચાર;એવે પુર્વ ઊ-
દીયો અરૂણ, આળસ મોડી ઊઠયો હરણ; સભા સહીત તે બેઠો થયો, જાળેઝાંખરે
નાહાશી ગયો;નગ્ર સર્વ અલોપજ થયું, સહુસહુને ઠેકાણે ગયું; ફરી ફરીને વ્યાધિ
જોય, માનવ દ્રષ્ટ ન આવ્યું કોટ; જોતે કાંઇ દ્રષ્ટે નવ પડયું, આહેરને અચરત અ-
ડયું. ગયું નગ્રલોકને ઘડ. રહયો આહેરી વ્રક્ષ વડ; કરે આલોચ વિમાશણ મન.
કોઇ વાત ન જાણે અન્ય;હસ્તો રમતો આવ્યો ઘેર,સ્ત્રી આગળ માંડી કહિ પેર,કો
આગળ કહીને શું કરૂં,ભારે વાત હઇડે કેમ ધરૂ;નારી કાંઇ નથી ફાવીયો,માટે ડીંગ
એવિ લાવિયો. તાહારા સમજો સાચી વાત,દ્રષ્ટ જોડી જોઇ મેં ખ્યાત. માનની કહે
દેખાડો મુને, તો સાચો જાણું હું તુને;કરેવાત મનમાંહે પુર, એવે મેરજ બેઠો સુર;
સ્ત્રીને પોતે તેડી સાથ, આવ્યો વનમાં પડતે રાત;વડ ઊપર ચડીયાં છે બેહ, નરના
રીમાં આણયો નેહ. પેહેલેદિવશેદીઠીતી જેમ,તેવીશોભા દીઠી તેમ;તેવું નગર તેવા
લોક, શાચું માન્યું શામાએ શોક; તેવો હરણ દીઠો તે ઘડી, આસન ઉપર બેઠો

ચડી; નિશા આખી કઉતક નીરખીયું, બંનેનું હઈડું હરખીયું. પ્રાતસમે તે થાનક હુવો, હરણ ઉઠી જાળામાં ગયો; એટલે સમરધ સઘળી ગઈ, રણમાહાત્મ્ય હતી તે રહી એટલે ઉતર્યો નરનાર તેમણે મનમા કર્યો વિચાર; દીઠી શોભા એહ અનુપ, જઇ ચેતાવ્યો ભારે ભુપ; મહારાજ રાજ કઉતક એક હોય, મહીમા કળી શકે નહી કોય. તેડયો રાજાને એકાંત, ભાગી આપ મનડાની ભાંત; નૃપે તે માની સાચી વાત, તેડયો વ્યાધિ પડતે રાત; પેહેલે દહાડે મેંતો લહયું તે મારી ધરૂણીને કહયું સ્રી ભરથાર મળી બે ગયાં. દેખી રસના સુખીયાં થયાં-મોટા છો મહીપત મહારાજ, આવ્યો છું કહેવા તમ કાજ. કીધો બોલ મેં તમને ખરો, એ ઉપર ગમે તે કરો દોહરા—એહ વચને આનંદીયો, વકહથ વીક્રમવિર; નૌતમ વાત નીરખી તમો, તેડી જાઓ તેતીર કરો વાતથી વાયદો, કહયું આપ ઈધાણ; સાંજ સમે તે સંચર્યા, લેઈ ધનુષને બાણ એકાકી તે એકલો તેડયો વ્યાધીને સાથ; નિશા સમે બે નીસર્યા, ગ્રહી હથીઆરાં હાથ. વડ શીખરે તે બેઉ ચડયા, ધીરવીર જન જેહ; દિઠી રચના કારમી. સુણીતી કાને તેહ. તેવું છત્ર તેવું ચમર, તેવા લોક સહુ નાર; તેવો ધડ તેવું નગર, તેની શો ભાનો નહી પાર રત્નસમરધ કાંઈ કોટીધા, ગર્થ હીમ ભંડાર; દીઠી રચના કો દેવનિ, કીધો મન વીચાર. મનોહર મંગળ વાજતે, રાજ રીત શુભરંગ, વરણ અઢાર વસે સહુ અધીપતિ રીઝીયો અંગ. એમ કરતે રવી ઉગીયો, ઉઠયો હરણ અનુપ; એહ કરામત એહની, ચીત માં ચેત્યો ભુપ. દાવન કે એ દેવતા, રણ રૂપ એ આપ જો મ્રગીયાને મુકીયે, તોતો બેસે શીર પાપ હાવો હુત મ્રગીયારમણ, એ ક્ષતિનો ધર્મ ચતુર નર ચુકે નહી, કુળ કલંક શીર કરમ; તતક્ષણ ચાંપ ચઢાવીયો, પુંઠે પુરોબાણ; કશીને મારયો હરણને, તતક્ષણ લીધા પ્રાણ. વડથી હેઠો ઉતર, બેઠો આસન તર્ત; આણ વરતાવી આપની, શીર શોહાવ્યું છત્ર. ઉગ્યો રવી ઉજેસસુ, રાજા બેઠો રાજ, નગર તો સરવે સ્થંભી રહયું, થઇ ન શકયું તે તાજ. ચોપઇ—એવે એક ત્યાં કઉતક થયું, નગર સરવે સ્થંભી રહયું; એટલે આવ્યું એક વીમાન, તે દ્રષ્ટે દીઠું રા જન; આવી ઉતરયું વડને શરણ, વિમાન ઉપર બેઠો તે હરણ; ઉપડી ચાલ્યું આ-કાશ, તવ રાજાએ ઝાલ્યુ પાસ; કોણ છે તુ વરણ, કેમ આવ્યો તો આને શરણ, આપ વાત પ્રતી ઊતર જેહ, ભાન્ય મારા મનનો સંદેહ; વળતો હરણબોલ્યો તે વાત, મઘવા તેતો મારો તાત; પીતા વચન મેં કીવાં લોપ, તવ મઘવાનો ચડિયો કોપ, ત્યારે મુજને દીધો શ્રાપ, વનચર વનમાં થાતુ આપ, તે પ્રતે મેં જોડયા હાથ, સુરપત થયો સનાથ. વર્ષ એક વનચર કહાવજો; પછે હજુર મારે આવજો, ભોગવ્ય સર્વ તુ રાને સુખ, દહાડે વનચર દેહનું દુખ. તમથી વશાછે બધુ ગામ, લેઇ શકે નહીતારૂં નામ; ઉજેણ-પણ જે શકિનો ભુપ વંશ આપણે દેવ સ્વરૂપ, તે લેશે પુન્ય કાછે પ્રાણ, સ્વરગ

આવજો પુત્ર સુવણ, તારી દેહ થશે ત્યાં તાજ, ભોગવશે તે તારૂ રાજ. તેસ્વરૂપ અવતરીયો આગ,નથી બેસતું તુજને પાપ;ભાગ્યો સંદેહ સુખીયો થયો,તે હરણતો સ્વરગે ગયો. મહીપત કેરૂં હરખે મન,આપ્યું રાજ્ય રીદ્ધ મહાધન;આહેરીને રાજા કહે,તારે ધન જોઇએ તે લહે. પેટ ભરીને નહોતો આહાર,બાંધિ જાતું ધન ભંડાર, સો પરીઆ સુધી જે ખાઓ, બાંધી ગાંઠડી જુગતે જાઓ, આહેદી વાત સાંભળી, પોતે મન ગયો પરજળી.ઉપડે એટલું બાંધ્યું ધન,પણ તેનું નવ માન્યું મન;ચતુર રાય તે ચિતમાં હસ્યો,વિચાર વ્યાધીનો મનમાં વસ્યો,દોહરો—રાજા કહેછે વ્યાધ સુણ,જે તાહારે મન હોય;મન મેહલી મુને કહે, ખેદમાં કરશો કોય;ધન આલે હરખે નહી,વારૂ કહે તે વાંણ,સત્યાકહે નહી મુજને,તો તારિ દેવીની આણ, ચોપાઇ–કહે આહેરી સુણ રાજન. માહરૂં તો નવ માન્યું મન;મેં તો મારા મનમાં ધરયું, પ્રથમ જાણ મેં તમને કરયું; મરગીઆ કરત એતો માહરૂં, શું એમાં ડહાપણ તાહરૂં દોષ દેતો નથી હું તને,ધીક ફીક મનમાં કહું છું મુને;મ્રગને જીવતો મેં મુંકીઓ,દેખાટયો તમ તે ચુકીઓ;પ્રથમ મ્રગનો જો કરતો ઘાત,રાજ તણી જુગતાઇ થાત તમોએ મારયા તે હું મારતો,કનકછત્ર તેહું ધારતો;એવીચારી જોયું અમો,ડાહ્યા છો વીચારો તમો;પોતે રાજા મનમાં હસ્યો; સાચે બોલ વ્યાધિને વસ્યો, હા ભાઇ હું ભુલ્યો આજ,રીઝીને કર તું રાજ, સાચુ તું બોલ્યો તે વાંક, મેં મારયો તે માહારે વાંક કુમકુમતિલક કોડેથીકરયું,છત્ર આહેરી માંથેધરયું;વ્યાધીતણીવરતાવીઆણ એવો પરદુઃભંજન જાણ; અશ્વકુંજર રથછે ધન,રાજી થઇ સોંપ્યું રાજન, અનમી શેઠ અધીકારી વર્ણ, તે સહુકો નમાવ્યા ચર્ણ;મેડી મેહેલ અટારી જેહ સોપી સઘળી સમરથ તેહ. દોહરા—સોંપ્યું રાજ તે રાંકને, રાજી થઇ બોલ્યો રાય;સુખ લીલા તે ભોગવો,અમ દીજે આજ્ઞાય.ચોપાઇ–વારૂ કહીને વ્યાધી રહયો,અંતઃકરણ ઉલટ નવ થયો, મહીપત કહે ન માન્યું મન,મુખ કરી બોલ્યો રાજન.શામાટેહજી મોડા મુખ,કહો કાંઈ ચીંતા કાંઇ દુઃખ;મન મેલી તું ન કહે વાત, ઉણમત કાંઇ ન રાખીશ ભ્રાત,વળતો કહે આહેરી મર્મ; હું નીચ જાત આહેરી કર્મ,તમ પસાએ પામ્યો રાજ,મારા મનમાં આવે લાજ.દોહરો–વીક્રમે એ સાચું લહયું,માનો કારણ વાત;પોતાનીકન્યા હતી,પરણાવી તે સાથ.ચોપાઇ–પટરાણીવિખાણેજેહ,આહેરીને સોંપી તેહ; નવખંડના તેડયા નરપતી, અવર બીજા આવ્યા છત્રપતિ,લખીકંકોતરી ઠામોઠામ,મંડપ રચીયો તેણે ગામ;અનેક રાય તે આાવયા,તે ભેટ સામગ્રી બહુ લાવીયા.દોહરા–વીક્રમાજીતથી લક્ષઘણો,વઇભવ પામ્યો વેદ;ચતુર રાયણચર્ણ નમ્યો, વળતી રહ્યો શો ભેદ,પુત્રી પટરાણી તણી, લાડકવાઇ લાખ;તે આપી રાજા નમ્યો ભલો ભલો કહી ભાખ.તે દહાડે સીમાડીઆં,રૂડુ મનાવવા રાય;પુત્રી પોતાનાપેટની પરણાવી લાગ્યા પાય.વખાણ કરે ત્યાં વિપ્ર સહુ ભલો ભલો કહે ભાટ;તે વેળા પર-

ળ્યો પ્રેમદા,એક સત ઉપર આડ.ધન અનંગળ આપીયું.આપ્યો હેમભંડાર,કન્યાદાન કરયું કોડથી,શોભા કીધી સાર,એવાં કામ કીધાં અનેક,એક એકથી અધીક; વરણુન કોણ કરી શકે, વીક્રમ તણો વીવેક.નંદા કહે નરપત સુણો ભોજરાય ભડભુપ; એવો થયો તે અધીપતિ, વીક્રમ રાજસ્વરૂપ,એવાં પુન્ય પરાક્રમ કરો.એવાં એવાં દેજો દાન;તો એ આસન બેસજો પરહો બીડાંપાન;શાક લખાણો શાસ્ત્રમાં;યુધીષ્ટર કેરી જોડ; તે બેઠા એ આસને, હાંકી જીતે હોડ, એમ કહીને પુતળી, આપે ગઈ આકાશ; એક કથા પુરણ થઈ, કહે કવિ શામળદાસ.શ્રોતા વકતા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ- સામળભટ કહે બોલજો, જયજય શ્રી રણુણાડ.

वारता २ जी वीप्रनी.

સુભદ્રા નામની બીજી પુતળી બોલે છે તે રાજા ભોજ સાંભળે છે.

દોહરા—શ્રી મુખ શેવું સારદા, હંસ વાહની માત;વેણા પુસ્તક ધારણી,વાણી વેદ વીખ્યાત.બ્રહ્મ તનયા બ્રહ્મરૂપણી,બ્રહ્મ વીધા ભરપુર; નિર્મળ નામ નારાયણી નારાયણનું નુર.જેને તૃઠી સારદા,કવી કહેવાણા કરોડ; સતદયણુ તું માવડી, માટે રહું કરજોડ. બરદાલી બુદ્ધ દેયણિ,બોહોગુણુ દેયણ બુદ્ધ; ગ્રંથ કરૂ કવિજન કહે, સારદા આપે શુદ્ધ શ્રીગણપતિ ગરવા ઘણું,ગુણનીધી ગંભીર;દુંદાળો દુખભંજનો ધર્મ ધોરંધર ધીર.ઈશ્વિર સુત.લક્ષણો, સુંઢાળો સમરથ; પુજ્યો નહી જેણે પ્રીતથી વીધાને તેની વ્યર્થ, સીંદુર અંગે શોભતું, મોદીક અમ્રત અહાર;ઉમીયા અંગે ઉત્પન્ન હવો, દેવ વડા દાતાર.ભોજરાજ ભાવીક ભલો,ધારા નગરનો ધીશ;પુન્ય કરે પરમારથી, અહરનીશ પુજે ઇશ.સભા પંદિત નીત પાંચસે, સાધ સરીનીા મુલ્ય; કાળીદાસ કંદ્રપજશો,બુદ્ધ ભારતી તુલ્ય, બમણું ભોજ પડાવીયું નીરમળ રૂડું નામ; ભર્તખંડના ભુપતી, કરતા રૂડું કામ. નવું કવિત નવી વારતા, નવી કઉતક નવી ભાખ; તરત ગણી દે તેહને,ટકા શુભ સવાલાખ.કાલા ઘેલા કે દુબળા,તે ધન પામે તરત;નીરમુખ કોઇ મળે નહી, વેહ પાળે એ વરત. ભુપતે કહાડયુંભુમી થકી, સીંહાસન અનુપ; શોભાવ્યું સભા વીષે. જેનું રઢીઆળું રૂપ. નગર ભોજન કરાવીયું,દીધા બહુ વીધ દાન;જાચ્યક જશ બોલે ઘણા, માગણ પામે માન. શુભગંગોદકે શુદ્ધ કરયું, લીધું રૂડું લગ્ન, આસન બેસવા મન કરયું, મહીપત થયો મગ્ન. પ્રીતે પ્રદક્ષીણા કરી, ધરે સીંહાસન પાય,બોલી સુભદ્રા પુતળી રહે રહે વેગળો રાય સ્પર્શ માં કરીશ સીંહાસને નહી તાહરો વેહેવાર, નથી જોગ તું નરપતિ,આભડવા અધીકાર. પરદુ:ખભંજન સુખ કરણ, કલ્પવ્રક્ષ કહેવાય, એ સીંહાસન ઇંદ્રનું બેસે વિક્રમરાય. તે સરખો દાતા થશે, પરકામ દે કાય,પરમારથ વહાલું પ્રાણથી તે ધરે

સીંહાસન પાય. બીજો કો બેસે નહીં, રાજા મનનો રાંક, પછે પસ્તાસો રાયજી,કહા- ડશો માહરો વાંક. ચતુર હોયનો ચેતજો, હુંશે થાશે હાણ;દેહ સુખ દોહેલાંથશે,પર- દવા પડશે પ્રાણ. ભોજ કહે ભલે કહ્યું, રહુ જોડી બે હાથ; વખાણજે વીક્રમ તણાં, તે શોભાવે મુજ સાથ.કેવો દેશ કેવું નગર,કેવું પુન્ય પરીવાર.કેવું રાજને રીધ ઘર. એ કેવો દાતાર, પ્રાક્રમી પ્રમારથી, કે કર્યા પરકામ. મહિમા કેવો મહિપત તણો,ઠરી રહુ આ ઠામ, તેવો થાઉ તો પગધરૂં, નહીતો કરૂં પુજન બોલ સાચું ઉતાવળી, ધન આજનોદન.ચોપાઇ–સુભદ્રા કહે સુણો નરેશ, તેનો તજને કહુ ઊપદેશઃભરત- ખંડને જંબુદ્વાપ, દેશ માળવો તેનો દીપ.માળવ મુખ્ય ઊજેણી ગામ,મુક્તા પદાર્થ ઠારક ઠામ;ખરી ગંગા ક્ષીપ્રાની તીર,અતી છે નીર્મળ છે જેનાં નીર. રાયવીક્રમ કરે રાજ; અસત્ય અન્યા તનથી ચાજ, સકળ લોક સંપતે સુખા, ધર્મ પાળ રૂડા રૂખા અગ્નિ હોત્ર હોમે અતી ઘણા, પ્રતીપાળ કરે રાજા તે તણા, સદાવ્રત અપાવે વાટ, વેહપારી એવાનાં હાટ. રૂડા જનને રૂડો લાગ, રાજા પામે દશમો ભાગ. ભારઅઢાર તો સફળે ફળે. માગણને મન માન્યાં મળે, નરપતીને સહુ ઉપર નેહ. મોહોના માગ્યા વરસે મેહ. સુખ સહોદર માંહે સુખ, દુનીયાંકો નવ પામે દુખ, વજીર રાજ રાજાનું કરે. પોતે પરદુખ ખોળતો ઠરે, અહરનીશને આઠે જામ, કરે રાય પ- રમારથ કામ, પચ દદ જીતિ જશ લીધો અહો રાત અવની કીધ બીજો, થયોહોય વીક્રમ પખે, તો જોતીષશાસ્ત્ર શકમાં લખે. જશ જીતીજગતનો બધો, દવ રીઝીને દાન દીધો, ફીરતી જશને કીંકર કરી, ભલાઇ સર્વભંડારે ભરી, ન્યાકતણા ચલાવે નેક, અધિક અકલ કહેવાણો એક,વશ કીધા ઉમીયાને ઇશ. જેને ચાર્ણું સમરપ્યું શીજ; માયા હંકારને માર્યો ક્રોધ, માર્યો અન્યાય કેરો બોધ.અસત્ય અન્યાય;કીધુ તાજ રામ તણું ચલાવ્યું રાજ.શુભ પ્રાક્રમ કીધાં લખ લાખ, સંક્ષેપ કહુ તેમાંએક શાખ; મેહેલ આગળ મઢુલી જેમ સીધુમાં બીંદુ હોય તેમ. શક સમે રાય ચઢયો શીકાર, સાથે સેન તણો નહી પાર. શુભ સાથે હાથી ઘોડલા પ્રૌઢ પાંચેક જુગતેજો ડલા; જેવો અવનવો હોયે ઇંદ્રિ, જેવો શરદ પુનમનો ચંદ્ર; જેવો ઉતરાણનો રવી કહે શોભા કેટલીએક કવી. ચઢયો દદામે દેઇ ઠોર, ઘેરયું સેન એક મહાજમદાર, તેમાંથી એક મરૂગલો, પુંઠે થયો રાજા એકલો; સારીસાથે ન આવ્યો કોય,જે કાંઈ કરમે લખ્યું તે હોય,નરપતને કોણ પહોંચી શકે,પાછા વળ્યા સહુવીક્રમપખે; આ- ગળ મરઘ ને પાછળ રાક, કેડાકેડે રણમાં જાય;રાજાને ચીંતા નવ મળે,સૌકો એનાં પ્રાક્રમ કળે. અજીત એ માર્યા કેમ જાટ, નથી સુંઠ ખાધી કો સાય ગયો મારગપડી છે રાત, રાયે વીચાર્યું રૂહિયા સાથ; રણમાંહી ગયો મરઘરાજ, રાજા પામ્યો મનમાં લાજ; ભુખ તરશ તડકોને ટાઢ, ધુજવાને લાગ્યાં છે હાડ મનુષ્ય પગલાં દીઠાંત્યાં સ રાજાએ અશ્વ ચલાવ્યો ત્યાંય, એટલે દીઠું નગર અનુપ, સુખ પામ્યા તે ભારે

ભુપ; મહીકાવતી નગરીનું નામ; મહીપાળ રાજાનું ગામ. પુછી ગામને લીધો પાર, વિક્રમસેને કરયો વીચાર;ઘર પુછી રાયગયો,પામ્યો માનને સુખીયોથયો; બ્રહ્મદત્ત એક રૂડેરો રૂખ, જેને વેદ વસ્યા છે મુખ;તપોબળ બ્રહ્મકેરૂં રૂપ, દેખી હર્ખ્યો મનમ ભુપ; પંદર વરસની પુત્રી એક, તે તો જાણે સરવ વીવેક;તે બ્રાહ્મણની નારી સતિ, પતી વ્રતા ધર્મ પાળતી. તેને પેટ આવ્યો છે તંન, તે દહાડે થયા ખટ દન;દુખી બેઠો છે ઊલટ ભેર, એટલે રાજા આવ્યો ઘેર. વટેમારગુ નિરમળ નામ; તેજ પુરૂષ આવ્યા તે ઠામ; તેવા ઘોડા તેવા મુખી, દીઠે સુખ પામ્યા તે મુખી રાજા; અશ્વથકી ઊ-તરયા, વાડવને ચરણે શીર ધરયા; વીપ્રે દીધો આશીરવાદ, રાજા મન પામ્યો ઊ-લ્લાદ રૂખી મન રાજા ભાવીયા કહો માનુભાવ કયાંથી આવીયા; અમ સરખું કાઇ દિજે કામ, એ આશ્રમ તમારો ઠામ;રાજા કહે હું પંથીવેશ, ભુલ્યો આવ્યો છું તમ દેશ; રહેશું પરૂણો એકજ રાત. પંથ ઊઠી ચાલશું પ્રભાત;સુણી વીપ્રનું હર-ખ્યું મન;ધનધનરે આજુંનો દન, અધીપતી દેખી ફુલ્યું અંગ, આળસુ ઘેર પધારયા ગંગ; અમ ઘેર ઊછવ મોટો જાગ, આજ ફળ્યાં હમારાં ભાગ્ય,, પુત્રી કહે પીતાને વાત, સાભળ ડાહ્યા મારા તાત;વ્રદ્ધ સુતક આપણે છે ઘેર,પ્રીછાવશો મા તેની પેર, ભલું માણસ સુતક જાણશે,અંતરમાં ઓછું આણશે કોરી ગાગળ ઉદકે ભરી, રસો ઇ તણી સામગ્રી કરી, રાયે કીધું સ્નાન શરીર, નાહ્યા પોતે નીરમળ નીર. રખી તણા તો પુંજ્યા પાય, સાત મહોર સમરપી રાય, પુર્ણ પાક કરયો રાજન ભાવતાં કીધાં ભોજન; લવીંગ સોપારી બીડાં પાનાં; પુરણ પ્રીતે પરમ નિધાન; રૂખીએ પાથ-રી સુખ સેજ્યાય કરયો નકાર દેખી તે રાય અમો પોહોડશું ભારે આંહી, તમો રૂશી પહોડો ઘરમાંહિ,અમને તો નિદ્રા નહી ઘણી, અમે ચોકી કરશું તમ તણી, સુખે સુતાં નિંદ્રાવશ થઇ એટલે અરધ નીશા તો ગઇ; બાર વચે બેઠો છે રાય, કોયલું ખડગ ધરયું કરમાંય; આગીઓ દષ્ટ પાસે છે ઘોર,. કર ઝાલી ઘોડાની દોર; નહી નિંદ્રા નયણે અનુમાન; હરી હરનું ધરે છે ધ્યાન; કઊતક એક થયું તે ઠાર, એટલે આવી ત્યાં એક નાર; સોળ વરસ સરખી શુભ રૂપ, નરખીને હરખ્યો મન ભુપ; અંગ શણગાર સજ્યા છે સોળ, મુખ બીડાં બહોળાં તંબોળ, હસ્તી રમતી રમઝમ કરે, પુરંદરી એવી પરવરે. અંગરાગ ઓપે કટીપઠી; કુમકુમ કંકાવ-ટી. કુમકુસ આડ કરી લલાટ, ચોડયા ચોખલા રીઝી રાંડ; ગઇ પેસવા ઘરમાંહે; રા-જાએ તેને ઝાલી બાંહે; નથી દેખતાં બેઠાં અમો; કેમ પેસો છો ઘરમાં તમો; લોપે કેમ અમારી લાજ, અરધિ રાત ઇહાં શું કાજ, ચોર લંપટ કે છો કો દુત, જાર કે છે તું ધુત. રાણી રાંક કે છો મોહીની, દાશી છે તું કોયની લક્ષ્મીદેવી કે તું સતી, કોણ તારો પીતા કે પતી, આપવા કે જાય છે; કહે ખોટી શાને થાય છે. રક્ષણ કરવા કે મારવા જાઓ છો જીતવા કે હારવા, શીઘ્ર શીકોતર કે વ્યંતરી વેશ્યા કે ખેચર

ઉતરી, જક્ષ કીન્નર કે ગાંધરવ નામ, કેમ આવે છે આણે ઠામ, સાચુ કહો બોલો આદિશ. તો હવડાં છેદાશે શીશ, કરોધ કરી બોલી તે નાર, બાળી ભસ્મ કરૂં આ ઠાર. મેહેલ હાલ માં પુછીશ વાત, જોતાં કરીશું તારી ઘાત, બાળી ભસ્મ તો તુજને કરૂં, જો હું એવું રૂદેમાં ધરું. દોહરા—તારો ડરાવ્યો હું નહિ ડરૂ, સાચુ કહુ આ દીશ; મેલુ ખડગ આ કોહલું, તતક્ષણ છેદુ શીશ; જુણુછું તું ખોળતી, દાહાડી મોટા રોફ: ત્યાંહાં મળતી તુને ધોધીકા, આજ મળ્યો છે સાપ, નાદ ઉતારૂ તાહરો, પ્રીછુ છું પાર; ડરૂ નહિ દાનવ થકી, નીસ્ચે એ નીરધાર, બીવરાવ્યા છે સહુ જણા, દેખાડીને મુળ; આજ હાથ તેં વાલીયો, ગોખરૂ કેરે મુળ. અજીત પાસ આવ્યા તમો, જીત્યાની નહી આશ, વાદ મુકો કહો વારતા, પ્રીતે બેસો પાસ.

ચોપાઇ—નરપત સાથે બોલી નાર, આપ થકી કયમ કરૂં અહંકાર, મરત લોકે માનવ જેટલા, તે કો નવ જીતે તેટલા. શું કહું તુજને વારંવાર, માનવીને તો મારૂ ઠાર; કોનુ બળ હઇડે નવધરૂ; વીક્રમસેન થકી ઓસરૂ. ઉજેણીપત ભારે ભુપ, વિકરમ રાજા દેવાશી રૂપ; મુને માનવ દેખે નહિ કોય, એ અચરત માહારે મન હોય. સામુદ્રિકનાં એધાણુ, બત્રીસ લક્ષણ ચતુરસુજાણ; દેવ રૂપદિશોછો તમો, પ્રીછયો પાર તમારો અમો, બોલોછો આણી મનવીર, શકે હોયરે વિક્રમવીર; કહે રાજા ઓળખે તું મુને, હું નથી ઓળખતો તુને. શેવક સરખું કોહો મુજ કામ, પ્રકાશ કરો તમારૂં નામ, દોહરા—ધર્મપુરથી આવીયાં, વિધાત્રી મહારૂ નામ, લખું અક્ષર છઠી તણા, આવિછું હું તે કામ, એ બ્રાહ્મણ સુતને થયો, ખરાથયા ખટ દન, લખું અક્ષર છઠી તણા, માન્યું માહરૂં મન.

ચોપાઇ—ખોટી મુજને નવ કીજીએ, મુકો ઘર જાવા દીજીએ; જાઓ સુખે લખી લાવજો, આ માર્ગ વહેલા આવજો. ગઇ વિધાતા લખીઆ લેખ, વાર ન લાગી પળમાં એક, પાછી વળીને આવી ત્યાંહે. રાજા વિક્રમ બેઠા જ્યાંહ; રાજા કહે લખ્યું જે કર્મ, મુજનેતો સંભળાવો મર્મ; કહે વિધાતા મુજને નહી ગત્ય, પાર ન પ્રીછું સાચું સત્ય. ઉદરે ગરભ રહયો જે દીશ તેદહાડે લખાણું શીશ; તે લખનારોછે હોનાર, તેનું કર્મ કરણી કીરતાર, પુર્વ જન્મ સંઘાત પ્રતાપ સુખ દુઃખ હાથ વૃધ છતછાપ, તે અક્ષરની પુજા કરી, હુંતો મહારે પાછી ફરી; રાજા કહે જાવા નહી દેઉં, એજ વાતનો કેડો લેઉં; શામ દામ ક્રત ભેદજ કહો, તાંહાં સુધી આસ્થાનક રહો; સ્ત્રી કહે પુછી આવશુ, કારણ તુજને સંભળાવશું; વચન દેઇ વીધાતા ગઇ, ધર્મપુરીને માર્ગ વહી, જઇ ધર્મને જાણુજ કર્યું. વીક્રમને મેં વચનજ ધર્યું. બાળક લેલાટે લખ્યું જેહ નરપતીને કહો તેહ; કેહે ધર્મ નવ જાણું અમો, તો ત્યાંહ જઇ કયમ કહેશો તમો; કેહે વિધાતા વચનજ જાય તો મારે નવ ધરવી કાય. ગયા ધર્મ જ્યાં અકળ સ્વરૂપ, મહાન પુરૂષ કોઇ ભારે ભુપ; સ્થાવર જંગમ જેનો વાસ, તેજ પુંજ પુરણ પ્રકાશ,

જડ ચૈતનમાં રમતો રામ, અણું માત્ર ઠાલો નહી ઠામ; પંચમહાભુત ત્રીશણુમાંતેહ, નરનારી અકલગત એહ પચીસ પુરો બાવનથી બાર, થીર થાવર છે ઠારોઠાર રાગ દ્વેશ નહી વીખવાદ, પાંચેઈદ્રિનો જાણે સ્વાદ, પુષ્પ માંહે વાસના જેમ, તલમાંતેલ રહ્યું છે તેમ; પયમાં ઘરૂત કાષ્ટમાં અગ્ન અક્ષુમાં ગોળ રહયો છે મગ્ન; પુરૂષ પુરાણ જેનું છે નામ શ્રષ્ટિ કરણી કીરતારે કામ; અનેક નામ નર અનંત; લક્ષ ચોરાશી શરજ્યા જંત જંત, ભરપુર ભરે અન પાણીપુર, નીરમળ નામ નારાયણનુંર જોગી ભોગી ભાખે વેદ. વરણવ કરી શકે નહી વેદ; મોહોટા જોગી ને સે મરમ, તે પાસે ગયા શ્રી બ્રહ્મ.

દોહરો—વિરંચીએ વિનય કરી, જઈ તળાંરયા ચરણ; મેહેર ધણી પોતે કરી બોલ્યા અશરણ શરણ, કોહો વીધાતા કરમ આવીયાં, કહો અમ સરખું કાજ સંદેહ કોહો તમ મન તણો, રહે મારી લાજ. ખટ દિવસ બાળક જણ્યો તે જાતેછે બ્રમ, અક્ષર સમરાવી પુજ્યા અમો, તાંહાં સુધી લખીયું કર્મ. કહુ કથા કર્મની, ધર્મ વીચારી જોય, લખ્યા અંક છઠી તણા, મટાવી ન શકે કોય. ગંગા વહેજો ઊલટી પશ્ચિમ ઉગે ભાણ; તોયે લખ્યું મટે નહી, માનેસત્ય પ્રમાણ. જનક જનુની સુખ પામશે હોય નવ ખંડ નામ; તેવુંજ બાળક થશે, કરશે રૂડાં કામ, પંચ વર્ષે ઉપવીત હશે, સુખ પામે માબાપ;ને દહાડે વિવાહ મળે, વેદ પુરાણો છાપ.સાતે વરશે પરણશે,મળસે લક્ષધા લોક તે વેળા કઉતક થશે સુખમાં થાશે શોક, ચોથુંમંગળ વરશે લાખેણું સુખલાગ, તે વેળા એને મારશે, તારૂ એને વાઘ. પ્રાણ જશે એક પલકમાં, જોઇ રહેશે સહુ સાથ; ઉતપાત વર્તશે એ સમે;સઉકો ઘસશે હાથ;લાખેણું એ લક્ષવસા, ટાળ્યું નવ ટળે એહ, જાઓ વાત સુખે કહો નર્પત આગળ નેહ જે લખાણું કર્મમાંહે, થનાર વાત જે હોય;ક્રોડ બ્રમાંડ મળે એકઠા, ટાળી ન શકે કોય, માત ગર્ભબીંદુ પડયું, હાણ વધકે ખોટ, સુખરૂખ જન્મ જરામર્ણ, વરણનો મહીમાં મોટ. રોગ ભોગ કે જોગ જુગત; જાગ્રત સ્વપ્ન કે સંચ; ટાળ્યુંતેજટળે નહિ પુરણ કરે પરપંચ અન તોલ પાણી વજન, નેત્ર પલકારાકામ, આયુશ બાંધ્યાએ વીધે, સ્વાસોશ્વાસ દેહદામ; એકવીશ સહસ્ત્ર ઉપજ થશે, શોહેઅજપ્પાજાપ હમ વાયુ એહ દેહને, વેદ પુરાણો છાપ. જા જઇને જોખમાં ધીરજ રાખી ધર્મ;લેલાટ લખાણું બાળકને ક્રોડવશા એ કર્મ; ધરણાપને ધર્મને કહ્યું તે થયું વિધાજાણ,કર્તાં તર માંડી કહ્યું, વીક્રમ પ્રતે વાણ.

ચોપાઇ—એમ કહી વીધાતા ગઈ, વીક્રમને મન ચીંતા થઈ; પરદુઃખભંજનહું કહેવાઉં, સુખ કીધા બાકી કેમ જોઉં, વચન જતેજીવજ જાય; દુખસાગરમાં પડીયો રાય; એમ કરતાં વીતી છે રાત, ઉગ્યો સુર થયો પ્રભાત; પંચમ રાગ પ્રભાતે થાય વૈષ્ણવ જન હરી કીરતન ગાય. તે વેળા ઉઠયો રાજન મહીપતીએ વિચારયું

મન, હવડાં શી કરૂ વાત, વચ્ચે વર્ષ રહ્યાં છે સાત, ઉઠચો વિપ્ર ઉમંગતે દીશ; અધીપતને દીધી આશીશ; તાહરાં દોહલાં દુર જજો. નીરમળ નામ નવખંડે હજો; જીવી જીવજો ડુંગર તણી,વાઘેલાજ વિક્રમથી ઘણી.હું નથી જાણુતોતાહરૂ નામ,કરણ સરીખાંતેકુળ કામ, પ્રીતેરાજા લાગ્યો પાય;પાસે બેસાર્યાછે દ્વિજરાય,વિક્રમસેન લખ્યો એક પત્ર,આપ્યોવીપ્રને હાથે તત્ર,લ્યો કાગળ તમે ઝાલો હાથ,હું કહું તે કરજો એક નાથ;તમઘેર પ્રગટયોછેજે તન,હોયજ્યારે વિવાહનોદન;ત્યારેઉજેણી આવજો, મારા હાથઅક્ષર લાવજો;મુજથી થાશે તેસેવા કરૂં,તે વાતેસત્યવાચ્યાધરૂ;મુજને દો તમે એક વચન; મળ્યાપછેપરણાવોતન.મુજને મળ્યાવીણકરો વિવાય,સુક્રિત તારૂ નિષ્ફળ થાય;તેજ વાતનો દોને કોલ. તો જાણું રૂડેરો બોલ. ત્યારે રૂખી કહે સુણો મહારાજ,મારે કયાંથી વીવાકાજ;મુજન વરસ પંચાવન થયાં,તેનોસર્વ એળેગયાં; ઇશ્વરે આપ્યો છે તન, નથી થયા પુરા દશ દન;એ બાળકનો વિવાહ થશે,તે દહાડા કયારે આવશે.કહે રાજા તે આવશે કાલ,એવું જાણી વચનજ આલ; બ્રાહ્મણ પુત્રી ત્રીજી સ્ત્રી સાથ, આપ્યું વચન પંથીને હાથ;જન્મકૃત શુકરીત હારીએ, જાણ કર્યાં વિણ પરણાવીએ; વીપ્ર કહે નવ જાણું નામ, તમો સગો રહો જે ઠામ,નગર ઉજેણી વિક્રમરાય;અમો મળુ સભાની માંય;રાતદીવસ ને સાંજ સવાર,રહુબેઠોઅહરનીશ તે ઠાર.હાથ અક્ષરનું લેઇ એંધાણ.આવજો નગર ઉજેણી રેઠાણ.એવાં અનેક વચન દાખીયા,વચનમાંહી સુરજ સાખીયા ચંદીપાઠને શાળીંગરામ, ઉપાડાવ્યા કરૂંએ કામ પરસ્પર દેઇ વચન,ત્યાંહાં થકી ચાલ્યો રાજન પ્રધાનપુત્ર જુવે છેવાટ, આવ્યા રાજા ગયા ઉચાટ.શ્રીપત આવે સુખીયા થયા, વ્યાધિ શોક લોકોના ગયા. વીપ્ર ઘેર તન મોટા થાય દિન પુઠે તો દીન વહી જાય,નગર નારીને હરખજ ઘણો, શોક સમે નીત્યે તે તણો વિક્રમ કરે પોતાનું કાજ,રામ રીતચલાવે રાજ;વરસથયાં એમ કરતાં પાંચ,જનોઇ તણો પછે માંડયો સાંચ. દોહરા—કહે બ્રાહ્મણી ભરથારને. હરખ ઘણોમન આજ;વરસજબેઠું પાંચમું,કરીએ ઉપવીત કાજ. વૈશાખમાશ દશમી તીથી,સત ભીષા ગુરૂવાર;કુટુંબ સહોદર સહુ મળ્યા;માંડયો મંગળ ઊપચાર તેડયા વીપ્રજ વીદીયા;કુળ આચારે કર્મ;ગર્થ ખરચ્યાનો જે હતો,ધારયો રૂડો ધર્મ જગત દાનને ધર્મ નીમ,બ્રહ્મ ભોજન દક્ષણાય;રીતભાત પુરણ કરી. આનંદ અંગ નમાય. નાત શિરોમણી વીપ્ર જે, તેને કન્યા એક; તેણે કીધો ચાંદલો; દિધું દાન વિશેક. ચોપાઈ—ત્યારે પુઠેદીનવહીગયા,સ્ત્રીનેદીવસ અવધકા થયા; વરશપાચ થયા જેટલે,વેવાઇ ઘેર આવ્યો તેટલે;કહયું ઓણવિવાહ કીજીએ.પરણાવીલાવોલીજીએ લગ્ન નીરધારયું સજન મળી, મન તણી તો પોતિ રળી;ત્રણ માસ ઓછાછે તાંહે; વિચાર કરવા માંડયો ઘર માંહે;કોહો ખરચઆવ્યું સરવથી.ખોટો દામ એકઘરમાં નથી.દોહલુંછે આપણું ઘરસુત્ર,લાડકવાયો પરણે પુત્ર;સ્ત્રીનરનાર એકલાગુ[illegible];

કહો કામ હવે કેમસરે,કોને જઇને લીજેદાન,જાચો કોઇજઇજજમાન,એવીવાતમન માંહી કરી,એટલે વાત પેલી સાંભરી.કંથ પોતાને કહી પેર,આવ્યોપથીપરૂણોઘેર. તેણે કીયો છે વાયેદો;નથી કયો બીજો કાયદો,તમને ઘેર તેડયા છે ત્યાંહ,નગર ઉજેણુ દેવ સ્થળ જ્યાંહ, માટે ત્યાં જાઓ મહારાજ,સધ આપણું સરશે કાજ;દિધા છે બહુ કપરા સમ,માટે ત્યાં કેમ ન જઇએ કેમ.શામાટે દક્ષણા મુકીયે;વચનબાપનું કાં ચુકીયે દોહરા—એક રાત વાસો રહયોસહસ્રસમરપી મોહોર માટે દાતા જાણીયો; જાવો તમો તે ઠોર;કહે બ્રાહ્મણ સુણ બ્રાહ્મણી તે શું કયાંની પ્રીતઃરાત રહેગળે પડે નહી ધર્મની રીત. નામ ઠાવ નવ જાણીને, પીત થોડી પંથ,દુર વળતીતું કહે તે કરૂં લાગી મનમાં જુર. શું તેને નવ ઓળખું,તેનવ ઓળખે મુજ; તેને વરસજવહી તે બતાવું તુજ. સ્વામી જાઓ જરૂર ત્યાહાં, જ્યાં ઉજેણી ઘાટ, પાટ ઉપડાવ્યે સરસ્વતી, સમ ખાધા તે માટ.ચોપાઈ.—પેલું ખત લખી આપ્યું જેહ, વિપ્રેસાથે લીધું તેહ; માગી સીખને વિપ્રજ ગયો, નગ્ર ઉજેણી માંહે રહયો શીવ ભક્તિ પ્રીતે પુજન સરેષ્ટ પણ પામ્યો ભોજન; દેખી લીલા શોકજ સમ્યો, તે ઠામ ગણવંતને ગમ્યો; સ્વરગ લોક સરીખું ગામ,દુખભંજન નરપતનું નામ, પદમનિ જેવી સહુ પ્રેમદા જે જે આકારે જયોખમંજદા; વશિષ્ટ સરીખાસરવેરૂખી,દેશમાંહી નહી કો દુખી લંકા જેવી કનકજ કોટ, સાગર જે ક્ષિપ્રાઓટ. રામરાજ સરીખો રંગ, ગુણવંતી શ્રી બીજગંગ,માહાકાળેશ્વર પુજ્યા ઇશ.એટલે ઉગ્યો છે જગદીશ હરખે હઇડુ હેતનું હવું, ઇંદ્રાસન દીઠું અવનવું, બત્રીશ લક્ષણા સરવે લોક નહી કોને વ્યાધી કે શોક. સ્ત્રીને ચંપક વરણાં ચીર, સુવરણ કુંભે આણે નીર, નગ્ર ઉદોત રવિનું તેજ, હરિહર ઉપર સહુને હેજ, જ્યાંહાં પુન્ય વરતે અનુદન, ત્યાં કેમ લોપે વેદ વીધન; નગ્ર નીરખતાં વિતીરાત. ઉગ્યો અરણવ બીજે પ્રભાતવીપ્ર સ્નાન ખટ કરમજ કરયું, ધ્યાન આદ્યશકિતનું ધરયું રાજ્ય સમીપે જાય, આસન બેઠો વિક્રમરાય, નાચે અપ્સરા અપરમપાર, વારૂ શોભા વરણુ અઢાર, સભામાં પંડિત બેઠા શેતસાત. વિખાણુ કરે છે વેદ વાત; સાધુ સતરશે છેઠામ,નીમેશ નીમેશ સુપે શ્રી રામ. અસત્ય ન બોલે કોય માહામોદક સહુકોને હોય; ધશી વીપ્ર સભામાં ગયો, રાજા ઉઠી બેઠો થયો વિપ્ર જાણીને પુજા કરી ચરણામ્રત પીધું મુખ ભરી; કહો કયાંથી આવ્યા મહારાજ. તમ શેવકને કહો કાંઇ કાજ, ત્યારે વીપ્ર તે દે આશીખ,જીવોરાજ કરોડ પચાસ,પત્ર લખ્યો તે દેખાડીયો રાજાનેસુખ પમાડીયો આ લખનારનુ છે કામ,કીધો વાયદો આણે ઠામ પ્રોઢી નથી કાંઇબીજી પેર;આવ્યો છુ તમારે ઘેર; દીઠા અક્ષર પોતા તણા,વીક્રમસેન મન હરખ્યા ઘણા; કાગળ શીશ ચડાવ્યો તર્ત, બેશવા માંડયું આસન વર્ત; શ્રીમહીપતઉઠીને મળ્યા

નાપ હતા તે સરવે ટળ્યા. સુખસાગર પ્રગટ્યો સહુ પેર, કહોબાળકકુસળછેઘેર; એ અક્ષર તો છે માહરા, પુરૂ મનોરથ તાહરા, રહ્યા પરોણા તમ ઘેર અમો; સેવા રૂડી કીધી તમો; કહો કુશળ તમારે ઘેર, વાત માંડી કહો પુરણ પેર. ચેત્યોબ્રાહ્મણ ત્વસ્મે થયો શકે રાય માહારે ઘેર રહ્યો; નથી સેવા કરી એ તણી, એ મોહોટો ઉજેણીધણી એતો અનવા હોય ઈંદ્ર; નવલખ તારા માંહે ચંદ્ર, એમ વિચારી ઝાંખો થાય, તેતો સમજ્યો વિક્રમરાય, શું વિચારો રૂડા દુઃખી, તમ ઘેર અમો થયા છુ સુખી, તમ આર્ત અષ્ટમાશિદ્ધ આજ, મનવાંછિત માંગાજી કાજ; સુખીયા થઈસભામાં રહો, કામ નીજ શેવકને કહો, રાખ્યો બ્રાહ્મણ દેઇને માન, અન્નવસ્ત્ર આભુષણ દાન, પુર પત્ય નીત્ય બેસાડે પાસ, વિપ્ર ભોગવે સુખ વિલાસ, દીન ચાલીસ ગયા છે વહી વિપ્રે વાત વિક્રમને કહી, અધીપતીને તેડવા એકાંત, ભાગી મનડા કેરી ભ્રાંત વિવા કીધો કુંવરજ તણો, હરખ અમારા મનમાં ઘણો, તમે દીધાતા કપરા સમ તમવિના પરણાવું કયમઃ આવ્યો નોતરૂં દેવા કાજ, મુખે કહેતા આવે છે લાજ. તમે રાય ને હું તો રાંક, નવ કાઢો રખે મુજ વાંક, હવે થોડા રહ્યા છે દન, મહારાજા આપ વિચારો મન. દોહરા—વિપ્ર પ્રતે વિક્રમ કહે મોર કામશું હેજઃ માંડ્યા આવું તાહરે, એ મારો ભાગેજ, દુદંભી વગાડાવું દેવના, દોહોહશે વાગું વાટ; સદાવ્રત કરૂ સામટા તજ તું મન ઉચાટ.

ચોપાઇ—મહારાજા પધારો તમો, પાંચ પદારથ પામ્યા અમો; પુરપતીએ તેડ્યો પ્રધાન, મહીપતીએ દીધાં બહુ માન, સમજાવીને કહી સહુ વાત, જુઓ તમારા વતની સાથ, શણગારો જઇ નગ્રનિવાસ રંગાવો તે મોહોલ અવાસ; તરીયા તોરણ બંધાવો ઘેર, કરો વિવા સમજાઇ પેર, અસંખ્ય લેખે ખરચ્યો દામ, કરો જેમઘરનું કામ; એક લક્ષ સુદ્ધો અસવાર, દીધો હુકમ નવલાગી વાર, આપ્યા ખરચ વેગ કરી લક્ષ બેતાળીશ ગોહોરો ભરી. ડેરા તંબુ પોતા તણા, સુખાસન ગજરથ બહુ ઘણા. સદાવ્રત કરો તે ગામ. ચોકી મોકલા ઠામોઠામ, નર શણગારો રૂડે વાટ; ધરમ ધજા બાંધો તે વાટ, અમો તો નોતરે આવશું, સેન સહીત બહુ ધન લાવશું, કહું છું તેમાં ઉણપ હશે; તો તો તમ શીર દંડજ થશે; રાયે શીખામણ એવી દીધ, ચાલ્યો પ્રધાન કરીને સિદ્ધ. સાથે બ્રહ્મ ત્વહાજ કર્યો, હસ્તિ ઉપર તેન ધર્યો; અચરત પામ્યો મનમાં બ્રહ્મ, જેનો મહારૂં બોલ્યું કરમ, તે નગર જઇ ડેરા કર્યા, નગર નરપતિ તેથી ડરયા, તે નગર અધિકારી જેહ, નમ્યા પ્રધાન જઇ ચરણે તેહ, ગયો વિપ્ર પોતાને ઘેર, સજન સહુને કહી તે પેરઃ રાજા વિક્રમ ઇહાં આવશે, સેન સકળ સાથે લાવશે, ઘરમાં ઘરૂણીને કહિ વાત, હરખ્યા માનવ જાતે જાત; દેવાંશીના દરશન થશે, પાતીક પંચ જનમના જશે; રાજાજીએ વચનજ ધરયું, તે પરધાને સરવ કરયું.

દોહરા—મોહોળ ઘર શણગારીયાં, ઇંદ્રપુરી પ્રત અધ; ધજા બંધાવી ઘરની, સઘળી શોભા સધ, નીશાન ડંકા ગડગડે, શોભીત બાંધિ અષ્ટ; પુન્ય પ્રતાપ પુરણ

કરી, દેવ પુષ્પની વ્રષ્ટ, ગોખ રંગાવ્યાં આળીયાં, મંડપ રચીયો મુલ; પુરવતપુર્વસમ કરયું, શોભાએ સમતુલ્ય; ધઢમઢ ચોકને ચાવડી, શણુગારયું શુળ ગામ; પડો વજડાવ્યો પુર વીશે, હયો જોઇએ તે દામ; મંગળ ઓછવ સહુ કરો જેમઘેરવિવા હન; વિપ્ર નાતજ નોતરી, ધરમ કારણે ધન, કેવર ગાજે હણહણે; વાજાવીવીધ જે હે ચાટ; કવીજન જશ બોલે ઘણા, વખાણે ચારણ ભાટ. આણંદ ફેલ્યોઅતિઘણો ઇંદ્રાસન શોભાય; લગન સમીપે આવીયો, મન વિચારયું રાય લખ્યા લેખ ખોટા કરૂં, હઇડે એવી હામ; જીવાડું એ વિપ્રને, તો વીક્રમ મારૂ નામ. વિહારૂ એ વાઘને, લક્ષધા મુકુ લોક; જોઉં વિધાતા શું કરે, લેખ લખ્યો તે ફોક, જાણ્યા ગ્રહ કેમ ફીટે કેમ મરશે એ બાળ; પ્રપંચ રચુ પ્રાક્રમથી, ચુકાવું એ કાળ. છપા—લક્ષ બેતાળીશ ગજ ધજા નીશાને ફરૂકે; વળી મુલતાન નીશાણ, બાણુકે કાજ ઝુકે; દેઇ દદામે દાવ, ઘાવ હુંકલી હાહાકાર; શેન ઘટા ઘનઘોર, ઘોર સુનાદ નગારે, જેમ અવરપુરે પરઠીયો જેમ અશાઢો મેહ અડયો; શામળભટ કહે એ વીધે, વિપ્રકામવિક્રમ ચડયો ચોપાઇ— વિપ્ર ગામ ઉતારા કીધ. નદીનીધ આપ્યા સીધ; શીખાડીયા રાજા જે જન, હુકમ હશે દસ દન; નીરખ્યાં નરપત લક્ષધા લોક, રઇયત સહુના સમાયા શોક, મહીપતે એક મત આચરી, વજર મહેલા એક પેટી કરી દશ ગજ ઉંચી દશ ગજ સમી પહોળી દશ ગજ સહુને ગમી; પવન પ્રવેશ માંહી નવ કર, જીવ જતાં કીડી કયમ સંચર. એવી લોહ તણી કોટડી, પુંઠ વજરને પડ જડી; ચીત્રામણ કીધું અનુપ, ખરચે દાન ઘણેરા ભુપ. સોનેરી તે કામજ અડ્યાં; મણિ મુક્તાફળ હીરે જડયાં, બાંધ્યા ચંદરવા ચોપાસ, કીધું લાયક લીલા વિલાસ. એવી વીપરીત કીધી વાત; કરયા કોટ શીશામણુ સાત; એક એક કોટી એક બાખ, મુકયા લખપતી તે લાખ ઓછવ; મંગળ વરત્યો ઘણો, દિન આવ્યો ને લગ્નજ તણો; ભોજન કરે છે બહુ ગામ, વાજે માદલ ઠામે ઠામ. વિક્રમરાયે માંડયો જંગ: કીધા ... રખ રચ્યો બહુ રંગ; શાત ગાઉ ફરતા રખવાળ, જેને કર આયુદ્ધ મહાકાળ; પશુ પક્ષી કે માનવી જાત, પુરમાં આવી ન શકે તેહ. ઠામ ઠામ પરવરીઆ જોધ, દીની શીખામણ પ્રીતીબોધ, રાત દીવસ ચોકી કરનાર, કેટલાક માંહ્યાં કેટલાક બાહાર; મુકી ગોકી ઘાટે ઘાટ, કોઇ પેશી શકે નહી વાટ, એવું ડાહાપણ એણે કરયું. પણ તેણે કારજ શું સરયું કોટ ઉપાયે આશ કરે. "પણ" આવરદા ખુટે નીરધો મરે, કોડ ઉપાય કરે તે સરવ હારશે, લખ્યા લેખ કોનાં નવ મટે, તલ ન વધે ને જવ નવ ઘટે; ઉપાય સરવ આળ પંપાળ, અજીત માયા છે કો કાળ. એમાં નવ ચાલ કો તણું, કરનાર વસ્તુ જોરાવર પણું; રાજા ધર્મવંત દ્રઢ ધીર, પરદુખ ભંજન વિક્રમ વીર, ધીરવીર ધરમ ઉપર ધરશે, હનાર વાત છે તે તો હશે, ડહાપણ કર રાજા તારૂં, કાળ કહે ખાવું માહારૂં મહિપત એકલો ચેતે મન, કો નવ જાણે અન્ય, જીતું કાળને કહે

રાજન, કરૂ પેર સમજીને મન કર કુળ આચરી રિત, પરણાવા ઉપદ ઓહોળીપ્રીત એમ કરતં વરઘોડો ચઢે, નીશાન ગાજેને ગડગડે. સાબેલા જ્યાં વીક્રમરાય,તેની શોભામાં શું કહેવાય; રીદ્ધિસિદ્ધને ઉણમ કશી, માહાલક્ષ્મી જ્યાં વિક્રમરાય, તેની લોક હરખે છે બહુ મુખે બોલેછે સહુ; કો કહે રાંકને હાથ રતન, કો કહે વાસવ એહ વતન; કો કહે એ કયમ છાજશે, કો કહે ગુણ ઝાઝા ગાજશે; કો કહે કહે કાંઇ વિઘ્ન થશે, કીડી મુખ કોળુ કયમ હશે,કોને હરખ કોને શોક; પેર પેર બોલેછે લોક વર તદતીબે તોરણ ગયો; સાસુને તે ઉલટ થયો પુંખણુ નાતની રીતે કરી, બેશી માહારે કન્યા વરી; ઉલટભેર વીતી છે રાત, ઉગ્યો રવી થયો પ્રભાત; વિષ્ટવેદીઆ બહુ, આશીવાદ દે છે સહુ.

દોહરા—સહુ સજ્જન શું બોલીઆ, પોતે વિક્રમરાય; લોહ કોઠી છે વજરની ચોરી રચો તે માંહ. ભુત પ્રેત વ્યંતર વીધી, જક્ષ કીનર કહેવાય ડાકયણશાકયણ શીકોતરી, દ્રષ્ટ તેની નવ થાય કનક કળશ ચોરી રચી સવળી સોભાસાર; જગન કરો ત્યાં જાગતો ઉપર ધ્રત નીરધાર વર કન્યા માંહી બે જણાં તેનાં માતને તાત; એક વીપ્ર માંહે વેદિયો, વેદ શાસ્ત્ર વિક્ષાત. ઘડ લોહનોછે દરશાગજી, પેસવા વસમી વાટ; પ્રવેશ નહિ જ્યાં પવનનો, વીકટ ઘણો એ ઘાટ.તરવરી જોદ્ધ પાછળ રહ્યા, સત ગાઉ સુધી જાણ; ધરી ખડગ દ્વારે રહ્યા વીક્રમવીર સુજાણ ધરયું ધ્યાન વૈતળનુ, ખડગ કોયલું હાથ બેઠા વીક્રમ બારીએ, સમરી હરશીધ માત. પેહેલું મંગળ વરતીયું, બીજુ ત્રીજુ હોય; લખ્યું જે લેલાટમાં; ટાળી શકે ન કોય; ચોથું મંગળ વરતતે જાયો વિધાત્રાય લાગે; ચંદરવે ચીત્રામણે, આલેખ્યો તે વાઘ; શારદુલ નવ હાથનો મોહોટી જેની મુછ; વિકરાળ દાઢ કકડાવતો, શીર ઉપર છે પુંછ; દીઠોસ જીવન દુરરતિ, દીધી ધશીને ડોટ;વર ઉપર ટુટી પડયો, કરી કારમી ચોટહાહાકાર સવળે થયો, વિક્રમ આવ્યો શરણ; વાઘ અલોપજ થઇ ગયો તે વર પામ્યો મરણ મહાર કોઠીને પેશીએ તોએ ના મેલે અત્ય; જોતાં હરખ સમી ગયો, તવેળાએ તરત ચીત્રામણ જોઇશું;રાજાએ વસીઆ હાથ; સુખ ફીટીને દુખ થયું સોકાતુરસહુ સાથ, માત તાત મુરછા થયા પ્રગટયો સહુને સોક, વર્ણ અઢાર વ્યાકુળ થઇ ત્રાહ ત્રાહ કરે લોક જેવો હરખ ઓછવ હતો, જેવો ફેલ્યો તો રંગ, સ્વેત શામે થઇ ગયું, મનુષ્ય થયાં મન ભંગ પોહોર એક સહુ કળકળ્કા, જેની જેવિ પ્રીત વીપ્ર કહે વેગે કરો મનુશાચારી રીત. અગ્નિ દાવ દો એહને, આણો હઇડાધીર. વિવિધવાત લોકે કહિ, નરખે વિક્રમ વિર. છપો—કો કહે આવ્યો તાવ કો કહે પ્રીછી વળીયો; કો કહે કરડયો નાગ; કો કહે વાસીત્રસીઓ; કો કહે વાગ્યો રોગ, કો કહે મારીમુંઠ કો કહે લાગ્યું પાપ, એમ લોકો પડીઆ ભુંડ; ઇશ્વર માથે લે નહી, જગત તણોમહીમા જુઓ; શામળભટ કહે શાક્ષી એ મોત આવે નિશ્ચે મુઓ. ચોપાઇ—મુઆં કોઇ

નવ આવે ઘેર, પરીવાર કેહે કરો એ પેર; સમશાન લલીતાએ, અગ્નિદાઘ એને દીજીએ; કો કહે રાંકને આવ્યું ધન, તો કયમ જીવે એનો તન; રતન રાંકને છાજે સાચુ ન કોહાતો મ્હારા સમ, કો કહે એતો ભોળો બ્રહ્મ; કો કહે એનાં કુડાં કરમ, રાજા ના આપત એવડું ધન, તો એતો નવ મરતો તન. જો ભુવન નાવત ભુપાળ, તો જીવત બ્રાહ્મણને બાળ; તેડયો રાય બ્રાહ્મણ હારીયો, વિક્રમે પિપ્ર મારીયો;એહ બાપડો બ્રાહ્મણ રાંક;એવંડા વિક્રમનો છે વાંક; ઉંડળમાં કયમ આવે આમ, વેળુમાં કયમ ચાલે નામ અગ્નિમાં કેમ ભાથ ભરાય; સાગરને કયમ નરથી તરાય. મેરૂ માંથે કયમ ઉપાડે, અપગો કયમ આકાશે ચડે,અહિ કયમ લેવાએમણી એ અલખત પામ્યો અતી ઘણી;રાંક હાથ રતન કેમ રહે,કુડા લોક તે કુડુ કહે;હાલે જીભ તે પીંપળ પાન, તે રાજા સાંભળે છે કાન.એ અકરમી બ્રાહ્મણ આપ,બ્રહ્મહત્યા રાજાને થાપ, એમ બોલના વાગે બાણ,છાંના છાંની વદે છે વાણ. કો કહે એ સતવાદી ભુપ, રામચંદ્ર સરીખુ રૂપ; એતો હત્યા આપે આપિ, પાપી બ્રાહ્મણ કેરૂ પાપ; શું મુખ લેઇ રાજા ઘેર જશે, કો કહે કાંઈ અનરથ થશે; બહુ મુખે વાતો સાંભળી પુર્પંત રહયો પરજળી; શોક મનથી છોડીયો, સબ કોઇએ બાંધવા માંડીયો. વિક્રમશેને વીચારયું મન, તજ્યું આપ નિંદ્રા જળ અન્ન; ધીક્ક ધીક્ક એ મહારો અવતાર, ધીક્ક ધીક્ક સુત ભંડાર. ધીક્ક ધીક્ક જીવિત ધીક્ક એ રાજ, હવે પ્રાણ રાખું કુણ કાજ; પરદુઃખભંજન નામજ ગયું હવે મુજ હઈવિત શું રહયું, બાળકને સજીવન કરૂ નહીતર હું સાથે મરૂ; હીમત ન મુકુ ઘાલું હાણ, ઇશ્વર કરે જો મારૂ કામ;રાજાએ જોડયા બે હાથ; બોલ્યો તેના સજ્જન સાથ.પુત્ર સુંપો મને રૂડી પેર,સુખે બેસો તમારે ઘેર વચન પ્રમાણ માહરૂ કીજીએ, હું કહું તે કરવા દીજીએ; કોંડ બોલ્યો રૂડો રૂખી.મહારાજ કાં થાઓ દુઃખી;તે તો આપી રૂડી જાગ, અમ અપરાધિનું અભાગ્ય; તે તો વાળ્યો આડો આંક. કરમ અમારા કેરો વાંક, મહારાજા મોહોટા દાતાર એમ લખ્યુ કરમે કીરતાર; તમે જાઓ ઉજેણી દેશ કાં દુઃખ પામો છો નરેશ. રાજા દુખ કરો એ તાજ, રામવત ચલાવો રાજ હવે અમો રહીશું નહીં બાહાર; પ્રાણ તજીશું નરને નાર સાચો પુત્ર તણો છે શોક, બીજુ મેહેણું દે છે લોક, ધારણ આપી ધીર, બોલ્યો રાજા વિક્રમવીર, તમો મનના તજો ઉચાટ, વરશ એકની જુવો વાટ; પેટ ચીરી કસ્તુરી ભરી મલરવજીત શુભ ક્રીયા કરી કાષ્ઠ પેટીમાં રૂની જાળ તેમાં તે પોઢાડયો બાળ; દીધું તાળું જતને કરી, ઉપર મોહોર પોતાનિ ધરી,એક સહસ્ર મુકયા રખવાળ, સાચવજો પેટી એ બાળ, એક વરશામાં ન આવું અમો, ત્યારે પેટીછોડજો તમો; પછે હોય જે કુળનો ધર્મ; તમો તમારૂ કરજો કર્મ. પોતાના પંડીત પ્રધાન, ઘેર વળાવ્યા દેઈ માન; રાજ ચલાવજો રામજ તણું, પ્રજા સુખ

પામે જેમ ઘણું; એક વરશે અમે આવશું મંત્ર સજીવનનો લાવશું, આસોપાલવ જુગતે ઝાડ, પેટી બાંધી તેહની ડાળ; વળાવ્યા સહોદર સર્વ,તે વાતે મનથીમેલ્યો ગર્વ.સદાવ્રતનું કરયું ત્યાં કામ, બાંધી ધજા તે ઠામ દોહરા—જીવાડુ જાયોતાહરો, મુર્છા છે એની દેહ, સજીવન થાશે સવછરે જેમ દુધે વુઠે મેહ હરશીદ્ધી પ્રતાપથી થાસે પુરણ કામ;મહાકાળેશ્વર મહાદેવજી કરશે રૂડા કામ.ચોપાઇ—રાજા પુર્વપંથે જાય, જ્યાં છે જાંહાંનવી ગંગાય; તરણુ તારણ ત્રીલોકજ તણી.ત્યાં ચાલ્યોઉજેણી ધણી. કામ થસે તો દુધે મેહ, નહીતર ત્યાં જઈ પાડું દેહ. સહગતી મુક્તી મારગ સુખ, ના કહેવી પડશે નહી મુખ; એમ કહી ચાલ્યો રાજન, હઈડે હરશીધ કેરૂ ધ્યાન; ફરતે ફરતે દીન બહુ થયા, અંધાર વનમાં રાજા ગયા, ઉષ્ણુકાળ અગનીની ઝાળ થાય ખરા મધ્યાનજ કાળ; અણુવણુ પાગ તરપાતુર નીર; કોમળ કાયાશુદ્ધ શરીર. એક વડ મોટા ગંભીર, ત્યાંહાં જઇ બેઠો વીકરમવીર; તે વડ હેઠળ મોટો રાફ; ત્યાંથી નીકળ્યો મણીધર સાપ;તે રાજાએ દીઠો દ્રષ્ટ, ત્યારે મનમાં પામ્યો કષ્ટ; આ વીખધર ડસે દેને આપ, પરહે પ્રાણ ને જાય પાપ. એમ કહી ચાલ્યો જેટલે,કઉતક એક થયું તેટલે; તેહ સર્પને વાચા થઈ, વીકરમ આગળ વાણી કહી;ભાઇપંથી તું ઉભો રહે, સુખ દુખ કેરી વાતો કહે, ઇશ્વર આણુ ડસ નહી અમો, સુણે પાસ બેસોજી તમો; દુઃખની વાત કહેવા આવીયો, ત્યારે તું પંથે ચાલીયો.મેં તો કપરા ખાધા સમ, આહારી પાસે ન બેશો કયમ,સુણ્યું વચન તે સર્પજ તણું રાજા અચરત પામ્યો ઘણું; દુખ સાંભળીને ઉભો રહયો, એક બોલ અધિપતે કહયો. કેહેરે ભાઈ તાહારે શું દુખ, ઇશ્વર તાહારી ભાગે ભુખ; શું તાહારે દળીદ્ર ઘણું,પલલુકરવું પુત્રજ તણું;શાસરવાસ્તા કરવા દીકરી,કે લીધું કોણે ધન હરી. કે ડવાગાંનહરાં વહાણુ, કે દેશપતી માગે છે દાણુ; કે માથે લેવી છે મોટ, કે વેહેપારમાં આવીખોટ ઉતાવળો થઈ દુખ કહે મને; જગત માત સુખ કરસે તુને, કહે નાગ મારાકરમના ભોગ, મહારા દેહમાં પ્રગટયો રોગ અગ્નિ ઝાળ ઉઠે છે અંગ, રહેવું ન ગમે, કોને સંગ, લક્ષ વીછીની વેદના જેમ; રાત દીવસ અગ્નિ છે તેમ; મહા રોગ પ્રગટયો છે આપ; પુર્વ જન્મનાં પ્રગટયાં પાપ. પાપે રોગ પેદા થાય છે,પુન્યે સઘળાં દુખજાય છે, તેહ તાહારી હું બાગું ભ્રાંત, ઘડી બેસો એકાંત, દાવાનળ સરખું છે દુખ માટે મુજનેકર તું સુખ વડા મારુસ દીસે વિવેક. તુજને પ્રશ્ન પુછુંછું એક, દુખ ભંજન છે સાહસ ધીર, કાને સાંભળ્યું વિકરમવીર, ઉજેણી નગરીનું રાજ નીત પ્રતે કરે છે કાજ; કહે તે સાચું છે કે જુઠ,બેસ ગમે તો કે ઉઠ, એહ સંદેહ પુછુછું તુને, જાણો તેવું કહેજો શુંને; વિકરમનાં સહુ કરે વખાણ, તે સાચુ કે જુઠું જાણુ, માહારૂ દુઃખ ભાગે કહેવાય, વખાણ સાચાં કેવાં થાય, દુખભંજન ખોટો કે ખરો જેવું જાણો તેવુ ઉચરો. દોહરો—વાત સુણી વીસમે થયો, પોતે વીકરમ રાય દુઃખ

ભાગ્યા વીણ નાગનુ, માર્ગ કેમ જવાય, કહે પંથી તુ નાગ સુણ, તાહરા દેહમાં દુખ, તે વીક્રમથી કયમ થશે, સેહેજ વાતમાં સુખ. સુખ શું વઇદુ વીકરમ કરે, કે શું ઓષડ પાય, જંત્ર મંત્ર અઉષધી, તેથી કયમ સુખ થાય, નાગ કહે પંથી સુણો, વીકરમમાં વીદ્યા હોય, નોળી કર્મ નરપત લહે, કળી શકે નહી કોય, બોહોતેર કોઠા નવ નાડીઓ. અમરૂત વીખના જેહ, મહીમા તે મહિપત લહે, તુજને કહુ છું તેહ બીરદ રાખે જો બોલને પ્રીતે રાખે પાસ, સુખ થાયે સંક્ષેપમાં, આપે ઉદરે વાસ, પ્રીતે રાખે પેટમાં અમરત કોઠા જ્યાંહ, તો સુખ થાય શરીરમાં, એકઅડધ ક્ષણ માંહ. રોગ વધે તે રાયને આખર પામે મરત્ય. માહારો રોગ તે નીસરે, તે વેળાએ તરત,મળવા ઉપર મનકરે શરીર માંહે સાપ;એવો કુણ અભાગીઓ,અતી દુઃખ પામે આપ. ઉંઘ વેચી ઉજાગરો;કુણુકરે એ કામપરદુઃખભંજન લોક કહે વિક્રરમનરનું નામ ભુખ્યો તરશો કો ભાટજન કે કોઇ ભીક્ષુક જન;અન્ન અપાવે તેહને, મેળવ મનાવે મન ક્રોડ પુરે કવીયો તણા,તે ગુણ ગાથા ગાય;ફીરતી લહેર સમુદ્રની;દહો દશાએ જાય ભાગે દુખ કયમ ભુપતી માગી કયમ લે મોત, ગરજુ ઘેલો જાણવો, જેવો બાળે બોત. દુહ વાલો મહા મુને રણમાં વસુછું રાંક અને કયમ અળખામણો, વખત આડો આંક. ચોપાઇ—રાજા બોલ્યો કહે મુજ કામ, નરપતી વીકરમ મારૂ નામ, દુઃખભંજન દાતા તેઅમો,જે ગમે તે આગો તમો: રહયો નાગ એહવું સાંભળી વીપ્રીત વાત કુડી મનકળી; કહુ તુજને કેટલુંએ કથી, હું વિકરમને ઓળખતો નથી; પ્રગટપારખું તેહનું સુખે, ના અક્ષર બોલે નહી મુખે. અહંકાર ઉપર નહિહેત,ના અક્ષર ભણી નહી નેટ ઠીકઠાગ કરે છે તું દીલમાં જાણુંછું હું મહારા મનની પુરે હામ,મહારે મન તે વિકરમ નામ; વીકરમ હોય તે પુરે આશ, આપે ઉદર મધે વાસ. વચન સાંભળી રાજા રહયો, અહકો ઉલટ મનમાં થયો, મહિપતં વીકાસ્યુ મુખ,પેશ ભાઇ જો થાયે સુખ, તહારે મન રૂડું ભાવશે,કાયા શા કામે આવશે,પંચમાભુત મળમુતર ભાર,અસ્થિર ઉપર શો અહંકાર, એ બે મનમાં હરખ્યા આપ; વીકરમ ઉદરે પેઠો સાપ; દેવાંશીની અમરૂત દેહ; રહયો નાગ સુખ પામી તેહ; સર્પતણો તો સોકજ ટળ્યો.રાજા પુર્વ પંથે પળ્યો;દીન ઊપર દિન વાહિ ગયો, રાજા ઉદરે રોગજ થયો. વીખનુંરૂપ ને વીખની જાળ, કાયામાં જઈ બેઠો કાળ; અંગે વ્યાધી, વ્યાધી ઘણી,દુખ પામ્યો શ્રેણિ ઘણી, દેહનાં ચૈતન સર્વ ટળ્યાં; વધ્યું ઊદરને અસ્તજ ગળ્યાં; ગયું વાન તેજ રૂપને રંગ,કષ્ટ થયો કાયાનો અંગ મહાભયાનક રૂખાણી દેહ,નયણે ચાલેજળ જેમ મેહ, ન પચે અંન ન ભાવે નીર, સ્થિર થયું તે શીત શરીર. વેદના તે લક્ષ વીંછી તણી, તેથી વ્યાધી રાજાને ઘણી; તોયે રાજા પંથે જાય, આવ્યો સહાજાતિ નગ્રી માંય પડયો વાટમાં અંગ બેવડું,થયું ઊદર ગોળી જેવડું;ચઊટા વચે પડયો

છે ધર્ણું, મીચ્યા નેત્ર હલાવે ચર્ણું નગ્રવાસી મળીયા લોક.દેખી રાયને પામ્યા શોક, તે નગ્રીનો કો એક ભુપ,મહેંદ્રવછ તે નામ સ્વરૂપ,સદાવ્રતિનું રાજ તે કરેત્યાંઆણુ વિકરમની ફરે;સેવકે જઈને કીધું જાણુ,મહેંદ્રવશ શું બોલ્યા વાણુ; કો એક પંથી આવીઅડયો,દેહ રોગમાં છે ત પડયો. અંગ બધું તે પીળું થયું, ચૈતનજ્ઞાનદેહમાંથી ગયું; પડયો આવરદા પુરો કરે,મુઓ હશે કે વાણે મરે.તેવું રાજા સાંભળી રહયો, પ્રતિઊતર પાછો નવ કહયો; તે રાજાને બે દીકરી, કુંવારી નથી તે વરી; નવ સત વરશ નાની સાર, મોટીને થયાં છે બાર; નથી પુત્રી રાજાનિ દેહ. લાડકવાઈ બેટી બેય;નાની અતિ સુંદર રૂપ. જીવ થકી વ્હાલી છે ભુપ. સુણી વાત પંથીની જેટલે કુંવરી બે તેડી તેટલે;બેહુ તણા ને ઝાલ્યો હાથ.પીતાકહે પુત્રીને વાત,બસો ઊછરંગે સાચુ કહો. જેવું જેના મનમાં લહો;સાચી વાતનો હંડજ માફ, કહો આપકે કરમી બાપ. આપ કરમી કુંવરી હોય જેહ,મારી પાસે બસો તેહ;બાપ કરમી જેહોય રંગ, તે આવી બેસો ઉછંગ.મોટી કન્યા કહેછે આજ,હુતો બાપ કરમીમહારાજબાપને કરમે રાજજ કરૂં નવનવા શણગારજ ધરૂં.જે જોઈએ તે તમે આપશો,રૂડે ઠામે પરણાવશો;હુંતો એવી જાણું વાત,મારે કર્મ તે માહરો તાત. વડી કન્યાએ વાણી જે કહી.હેત કરી ઊછરંગે રહી,લક્ષ કરોડ વરાં કહુ આપ; મારે કર્મ તે મારો બાપ.

દોહરા—બોલી ન્હાની બેટડી,સાંભળ ઘેલા બાપ,તાહરૂં કર્મ તે તુજ કને માહારૂ કર્મ તે આપ. સહુને કરમે કરી, વશ વરને છે લોક; સુખ દુઃખ પામે છે કર્મથી, ડહાપણ હરખને શોક, મન અહંકાર મુરખ કરે; મુજથી સત્રળું થાય; તેતો જુઠુ જાણજો;આપ કર્મથી ખાય,પિતા અલખ મુકે ધણિ,કર્મહીણ હોય પુત્ર;ધનવીનાના તે રહે, ભીખ માગતા પુત્ર. પીતા હોય અભાગીઓ,તાલેવંત હોય તન; હાથી ઘોડે તે ચડે આપે સદાવ્રત અંન.ચોપાઇ—કરમ રંક રીધ પામે રાજ, કરમે,દુઃખહારીદ્રતા જ; ચઢીરાય સાભળતાં રીશ, પગની જ્વાળા લાગી શીશ વનીતા બોલી જેહ વચન ચડી રીશ ખીજ્યો રાજન; વળી પુછું બચારજ વાર, તેનો તે ઊતર એ ઠાર. બોલ સાંભળ્યો બેટી તણો, કરોધે રાજા ભરાણો; તેડયા સેવક કહે રાય; પંથી પડીયો ચઊટા માંય. તેને લાવો વેગે કરી,પરણાવો નહાની દીકરી,જોઉ કર્મ એશું ભોગવે. રાજરીધી કેવી ભોગવે,મારી બેઠા લોપે આણ;પ્રાજે કરૂં હું તેના પ્રાણ;બજાર સેવક આવિયા, પંથી તેડી લાવીયા. રોગીપંથી પડયો તો જેહ. રાજસમીપે આણ્યોતેહ,ઊદર મોહોટું વિકરાળ સ્વરૂપ;તેદેખીને હરખ્યો ભુપ.વીપ્ર તેડીને આજ્ઞા દીધ. ગુરૂજી કામ કરો તે સીધ; કંઠે આરોપા વરમાળ,રોગીને પરણાવી બાળ.ઊજડ આપ્યો રહેવા ઠામ. આમાં કર્મ શું કરશે કામ;કહે કુંવરી સાંભરે તાત, કર્મ તણિ નવવાત,મે પરણ્યોતે ઇશ્વર એહ, શેવા કરૂં મન આણિ નેહ; ઘડિ એક લાખેણો લાવ, હું નાર એ નરપત નાવ મારાં કર્મ જો રૂડાં હશે, રોગિ મટીને રાજા

થશે; એવું કહી આવી નીજ ઘેર,પીયુના શેવા માંડી પેર. મહિપત કોયનો ન હોય મિત્ર પક્ષી કાગ તો નોહે પવિત્ર, વિક્રમને નહિ શુદ્ધ કે સાન; નહી દેહમાં ચૈતન્ય કે જ્ઞાન; પાત્ર ઉષ્ણોદકથી ભરયું, કંથ શરીરે મરદન કર્યું; કરી શુધ કાયા તે તણી, સુખ પામ્યા ધણીયાણી ધણી;નિંદ્રા આવી નઇણે વહી,એટલે જામ નીશા એક ગઈ બળે દીપક તેણે ઠાર,સન્મુખઆવી બેઠી નાર; મનુષ્ય નાનુ બીજું નહીં કોય,એટલે એક ત્યાં કૌતક હોય.વિકરમ મુખ વિકાશી આપ,નીકળ્યો પેટ થકી તે સાપ;અરધો મુખમાં અરધો બહાર, તે નીરખ્યો રાજાની નાર, સ્ત્રી અચરત પામી જેટલે. બીજો સર્પ દીઠો તેટલે;વરદરમાંથી આવ્યો એક,બીજો ઉદરેનાગવિવેક;પરસ પેરેબેહની- રખીયા,પનંગહૈડામાંહરખીયા;વાતો કરવા માંડી મન, બોલ્યા નાગ ઘરનો અનુમાન

દોહરા—ઘરનો સાપજ બોલીયો,ઉદરની પ્રત્યે વાણ; વિકરમને દુઃખ દે ઘણું, મુરખછે તું અજાણ. રાજા વિકરમરત્નએ, પરદુઃખભંજન હાર; મારી નાંખે શેહેજ માં; ફટ ઘેલા ગુમાર. કરોડ બ્રહ્મહત્યા થકી,કરેછે કુડુકાજ;પરદુઃખભંજન ગુણકર્મ વીકરમસેન મહારાજ. તું જીવીને શું કરીશ. પાપ કરીશ તું પુર; એ સત્યવાદી સોહામણો, નારાયણનું નુર. નિકળ ઉદરએના થકી;જો માનેમુજ વાત; રાજા દુઃખ પામે ઘણું.એનો માહાઉતપાત.બીજો બોલ્યો દીસશું,ઉદર તણોજે નાગ;જામારગતું તાહરે;નથી.વઢવાનોલાગ,ચડયોબોલેમુખમાહરે,મેંવરત્યુંતારૂંમનતુંનથીએબોલતો બોલે તાહરૂ ધન.લક્ષ્મી તુજ હેઠળ ઘણી;જ્યાં રહે છે દરવાસ,તે છાંડી જા દર વિશે; તારે શાની આશ;ધન દેતો નથી કાઢવા.રેહેઉદર નીશ દિશ;મળે તાહરો ભોમીયો, તોડી નાંખે શીશ. આણી તેલ ઉનું કરે, રેડે તુજ દર માંહી; છો ધન અનગળ નિકળે, જે છે તુજ દર માંહી;કોઈ પાસે હોય તો શીખવું, અને રેડાવું તલ માંહેથી લક્ષ્મી નીકળે, મળે એ રૂડો મેલ; ઘરનો સર્પજ બોલીયો; આણી મનમાં દાઝ,નથી વૈદ તુજને મળ્યો, ત્યાંહાં સુધી તું ગાજ; આણે કડવિ કોછરા, તક્ર સંગાથે પાય, કટકા થઈતું નિસરે, ભવની ભાવટ જાય. કામ તે ઘડી એકનું તક કોચકી તરત, પાય તો પાજો કરે, પીધેથી પામે મર્ત. જાય જાતે એવડે પ્રગટ કરેછે છીદ્ર, તે તો દુખ પામે ઘણું; ભાગ્યનિધી જે ભદ્ર.

ચોપઇ—માંહે માંહે વઢીયા નાગ,તે તોસ્ત્રી એ જોયો લાગ,એકનાહારી તે દરમાં ગયો,એક ઊદ્રરે ઠેકાણે થયો,એમકરતે થયો પ્રભાત,સ્ત્રીએ વીચારીવાત, ઓળખ્યો રાજા રૂડીપેર, ઓષડ બેનાં કાઢયાં ઘેર, શ્રવણે સુણ્યું તું જેટલું. સ્ત્રીએ તરત કર્યું તેટલું; રેડયું તેલ તાતુ તે તણું; કહાડયું ધન અનગળ ઘણું, પછે કર્યું જે આષડ નેટ, રેચ લાગ્યો પુરદંર પેટ;રાજાનો તો રોગજ ગયો, સહજ વાતમાં સુખીઓ થયો શુધ કરયું તે ને શરીર, વીશ્રામ પામ્યો વીક્રમવિર;કટકે કટકેનીકળ્યો સાપ.અધિક સુખ તે પામ્યો આપ,નેત્ર ઊઘાડી જોયું દ્રષ્ટ, કયાથી સરવે ગયું કષ્ટ; પાસે બેઠી

દીઠી નાર, જોબનવંતીરૂપ અપાર કર મીંડળ ચુડોવરમાળ. કંકર દોરો હાથે ભાળ, સદાવ્રતભંગ કરૂં માહરૂં: હુમુખનવ જોઉ તાહરૂં; તું તો સ્ત્રી તે કોણુજ તણી,પુછે એમ નગ્રનોધણી; કંથ તાહરાનું કહે તું નામ, મુજ સાથે શું તાહરે કામ; એકાંત સેજ્યા બેઠી કયમ. સાચું ન કહે તો મહારા સમ.

દોહરા—નારી બોલી તેહશું જોડીને બે હાથ. માંડીને પુર્વ કથા કહી, સ્વામી ને સાથ,મહેન્દ્રવછની દીકરી, પુછો પિતાએ મર્મ; કોડવારને લક્ષવશા, મેં વખાણ્યું કર્મ,કર્મ વખાણુ કર્યા થકી.દિધું કન્યાદાન;સેવાકારણસજ થઇ,દોજી મુજને માન. રાયજી સનમુખ હું હતી, પોહોડયાતા તમેરાય; નાગનીજ ઉદરથકી, વળી ઘરથી નીકળ્યો એક,માંહોમાંહે તે વઢયા, વચન તણોવીવેક;કહયું એક એકનું સેંકરયું તુરતજ રેડયું તેલ. ધન આગળ કહાડીયું, મહાલક્ષ્મી વત મેલ કડવી આણી કોચલી, પાઇ તક્રસ પ્રિત. રનંગ તો કટકા થયો,રૂડીએનો રીત,નાગ નામ ઓળખાવિયું, ધર્મ ધોરંધર વિર;મારે કરમે હું વરી, વડહથ વિક્રમ વિર. એ હકીકત માહરી, દીન રાવળીહાસ; દો આજ્ઞા મસ્તક ધરૂં, ખરે ખરી એ વાત.

ચોપાઇ—ફટફટરે નમેરિ નાર, કીધો અન્યાય તેં અપરંપાર;ઘરમાંનો હતો જે સાપ દુખ સાપનું જાણિ આપ, તેને શા માટે મારીયો. હું જીતિ બાજી હારીયો, બીજાયે ઉદરે રાખીયો, નારી તેં મારી નાંખીયો. પરદુઃખ ભંજન મારૂ નામ; તે મિથ્યા કરૂં એ કામ. કામ વણુસાડયું તેં માહરૂં, મુખ નવ જોવું હું તાહરૂં. નાગ તણા કટકા ધર્યું, પાણી પખાળીને શુદ્ધ કર્યાં; બીજો તેનથી બાળ્યો તેહ, તેને કંડીયે ગાલ્યો જેહ, બે રહે તું તો વાંશીએ;હું કાવડ લેઇ જાઉં કાશીએ નાગને જઇ પધરાવું ગંગ, પછે સમરપુ મારૂ અંગ, એમ કહી નીકળીયા રાય, કરગરી કામની કેડે થાય, પરદુખભંજન છો મહારાજ મુજરંકની રાખો લાજ, મુલ ખરીદ દાસી તાહરી, તમારી ગત તેવી માહારિ;માહરે બીજી શીકે આથ,દેહ સમરપુ સ્વામી સાથ.કાંઇક પ્રતાપે કહી માહરાજ રાજ વિક્રમને વરી પરલોકોની પુરો છો આશ મુજને તે કેમ કરો નારાજ.મુકી જાશોપંથ પ્રમાણ. તો નિસ્ચે છાંડું હું પ્રાણ,તેહ—ત્યાં બેસે તમ શીશ,દુભાસે ઉમીયાપતઇશ ગંગા માંહે પાડશું દેહ,તો તે દુધે ઉડયા મેહ. જન્મ મરણ જોખમ દાખીએ, મુક્તિપદાર્થ તો પામીએ, હીન બોલકામનીએ કહ્યા દેવ રૂપને આ વિહયા.દોહરા–કાવડગ્રહીને કામની,કોડગ્રહીનેકંથ, પોહોરરાત રહી પાછલી,પળીયાં પ્રોઢે પંથ એટલે એક આવિનાગણિ, ગાય માટેરે ભાગ.બીહીશનહી તું બાળકી, બેશી કરી આ ઠામ, પંથી પુછુ તુજને, માહારે તાહરૂં કામ. તુજ સખો તુજ જેવડો, તાહરિ શોભા સુત્ર; વિક્રમ નામ તેણે કહ્યું, પેઠ ભિતારે પુત્ર. પેઠ ભિતારો પુત્ર પેટ રોગ તે પુત્રને, અગ્નિ ઊડતો અંગ; તેડી ગયો સુખ કરી રાખ્યો સંગ હું તો તેની માવડી તે તો મારો તન; એવા પંથી છો તમો, પ્રહી-

પત રૂઠે. મન. તે સુખીઓ કે દુખીઓ, કે મ્રત જીવત હોય; પંથી બીજે કે તમો, મળી ન શકે કોય. સાચું ન કહો મુજને,બ્રહ્મહત્યાદિક પાપએહ સમમાહારે શીરે, જોશું ફરીને સાપ.

દોહરા—ગુણપત લાગ્યો તેહને પાગ,જઈ બેઠો જોડી તે જાગ; જે હકીતથઇતી જથા,કહી માંડી તે કર્મજ કથા.હું તો મારૂં સતહારીયો,તાહરો પુત્ર અમો મારીયો; નાગણ કહે નારી તારો વાંક,એમ લખ્યો વિધાતા આંક.તમથી થાય તો કરો એક વસ્ત, એક કટકો જડે જો અસ્ત; અસ્ત તણી આપે કરડી, તો શુદ્ધ જીવાડુ આ ઘડી. અંજન સજીવન છે મુજ પાસ, જડે તો પોહોંચે આશ;કેહે વિકરમ સાંભળરે વાત,માંડીને કેહેમુજને વાત, એતો મુજને અચરત અડયું,અંજન સજીવન કયાંથી જડયું; કેટલાક જણ જીવે તમ હાથ. સાચું બોલો માહારી માત. દોહરા—નાગ કહે નરપત સુણો, પીયેર મારૂ પાતાળ માતાને મળવા ગઇ, કોઇક સંભવ કાળ; ત્રણ માસ હું ત્યાંહાં રહિ પીતા બોલ્યો તુજ પેર;પ્રથવીથી પાતાળમાં,નાવિશમારે ઘેર. ભરતખંડની ભુમીમાં, આવે બેસે પાસ; નાગ લોકના નરપતિ, સદા આવે છે વાસ.માત માગુ મુજ માવડી કહી પીતાને વાત; પુત્રી મુજને કયાંહાં મળે એ તો વિપરીત વાત કુશળખેમ કેમજાણિયે.કયારે જોઉ મુખ એમકહિને આંસુભર્યાં, દેહમાં પામ્યા દુઃખ ।પતા માહા પ્રસન થયો, સાસવાસો સાથ; ત્રણ જણ જીવે તેટલું અમર આપ્યું હાર. ધ્રણીધણીયાણિ,દીકરો, સુખે સજીવન.થાઓ, ।મરત તણી ચીંતા નહીં, મંદિર મલપતા જાઓ. અંજનની એક દાબડી, પરઠી રૂડી પેર,માત પિતાને હું મળી, વળગીઆવી ઘેર. એ પ્રકારે સંચર્યું,કરવા રૂડુ કાજ અસ્ત પામું જો કકડો સુત જીવાડુઆજ. ચોપાઇ—વિનતા બોલ મન માંહે વસ્યો, હેત ઘણેથી રાજા હસ્યો; તું મોટો બોલી માત, સાંભળ માહારા દુખની વાત શિકાર કારણ હુંતો ગયો,વિપ્ર મંદીરમાં વાસો રહયો;તેને ઘેર આવ્યો તો તન;દીઠી વિધાતા મેં તે દન.પુછી પાર મેં લીધો તરત,જાણ્યું મેં બાળકનું મર્ત. ઉપાય કીધા મેંતો કરોડ.પાડી હરણા સાથે હોડ.માહારો શ્રમત મિથ્યા થયો, જીવ તે બ્રહ્માણનો ગયો, મમતા કરી બાંધ્યો બારણે, નિકળ્યો છું હું તેને કારણે.જાતોતો હું ગંગાતીરસમ પર્વનો યાંહાં શરીર.એટલે હું આવ્યો વડ હેઠ, તાહારો પુત્ર મેં રાખ્યો પેટ. ઉદર વાઢ્યો ને રણમાં પડયો,આ ચતુરાન હાથે ચડયો;કામની કામ કરયું છે જેહ,મેંતો માડીને કહયું તેહ. જે કાંઇ તમને સુજે માત તે રૂડી કહો મુજને વાત;કેહે નાગણ સાંભળ નરપતી,તાહારી રૂડી રેખા રતિ.આઅમ્રત અંજન માહારૂં,જેઅકામથાયે તાહરૂ તમે પ્રમાર્થ દહાડી કરો,વણમોતેશામાટેમરો.નાગપુત્રીનીથઇછેહાણ.મહારેતો તજવાછેપ્રાણ,અમ્રતરાખી હું શું કરૂં,પુત્ર વિજોગે નિશચેમરૂં.સોપ્યું અમ્રતરાયનેહાથ. સ્નેહ કર્યોરાજાને સાથ.ત્યારે રાજાહરખ્યામન,જીવાડયોનાગણીનોતન;માતાપુત્રદીઠા

જ્યાહરે, આનંદ અતી પામી તાહરે. રાજાને દીધી આશીશ,પ્રસન હજો ઉમીયાને ઇશ,રાજા કહે દુખ હોયે દેહ,પેશ પેટમાં આણી નેહ. અમ્રતથી સજીવન થયો,રોગ ભોગ હતો તે ગયો; જુહાર કરીને ચાલ્યો રાય; સદાવ્રતી નગ્રીનો રાય. હેત પ્રીતને ઉલટભેર, આવ્યો ધન કહાડ્યું તે ઘેરઃધન પાછું ધરણીમાં ધર્યું,જેમ પહેલું હતું તેમ કર્યું; તેલ થકી પામ્યો તો મરત; તે સજીવન કીધો તરત. કોડાએ ન રાખી પાસ, સંતોખ્યો બીજો તે સાપ બરદ નામ તણું રાખીયું, તે દુનીયા મધે દાખીયું, તેની આશીશ લઇને વદયો,મહીપત પહોંચે પંથે પડયો; વિપ્ર પેટી બાંધી છે જ્યાંય, પોતે રાય પધાર્યા ત્યાંહ. રાણી પરણી પોતાની સાથઃ અમ્રત જોર હેતે છે હાથ,રાત સમે એક કૌતક હોય,તેનો અન્ય નજાણે કોય; ગામ લોકમાં જાણજ થયું,દેશ બધાનું દુખજ ગયું.રાણાને તેડીને આવીયો ભુપ સોને મન ભાવીયો; પુન્યકાળે પ્રૌઢે પ્રભાત,વીશ્વ બધામાં ચાલી વાત પેટી બાંધી ગયોતો જેહ.મહારાજ રાજ આવ્યા છે તેહ. સજીવન વિદ્યા પાસે હશે;બાળક બ્રાહ્મણ તો જીવશે.ઘેરઘેરને ઠામોઠામ, જેવા આવ્યું બધું ગામ; વધામણી આવીને અંદ, નીશાન ગાજેને ગડગડે જેજેકાર જગતમાંથયો;કલ્પવ્રક્ષ કવીઓએકહયો;મોટાનાંમાનજ મોડીયો;પેટીસહીતબાળક છોડિયો; ભુપતીએ નવ ભાગી ભરાંત, શીશ સનીધ ગયા એકાંત; અરૃત અંજન નિર્મળ મળી, મ્રત્યુઘાતની મુર્છા વળી;ત્રીલોકનાથ તેને ત્રુઠીયો, આળસમરડી ઉઠીયો.પુરપતિ કેરા પ્રણમ્યા પાગ,ઓલવી અરૃત કેરી આગ,શીવપ્રતાપ સજીવનકીધ, લાખેણા જશ એને લીધ.દોહરા–માત પીતા તે વીપ્રનાં,દીધીતે આશીશ;તેજ વધો ત્રીલોકમાં,જેમઉતરાયન દીશ.સતગામ લખી આપીયા ત્રાંબા કેરેપત્ર;એ ગામનોતુ અધીપતિ, શીર સોહાવ્યું છત્ર. રાણીજે રાજા તણી. ને રાણીનો તન; ભાટ ચારણ કવિએ કહીએ કહી,વિખાણી વિક્રમવાત. તમો પુછયું તું પુત્રીને,ધજ બાંધીનેધર્મ; તેણે વિખાણ્યું હતું જે પોતા કેરૂં કર્મ,માહું લાગ્યું તે તુને,જુદો કીધો જોગ; તે પરણાવી પુરૂષને;ગઉરવ જેને રોગ, તે મહારાજ રાજેશ્વરી,ધરમ ઘોર ધર ધીર;ઇંદ્રઅધીકો થયા વિક્રમજી વદવિર હરખ સમુદ્ર ઊલટયો;રાણી રહીત તે રાય પગલે પાયે લાગતાં,જમાન મળવા જાયઃસમુદ્ર વછેમહીમા લહયો. માંડયો માંડયો સઘળો મર્મ. તે કુંવરિ અસતાર,ભુપ હજો ભ્રતખંડનો દેવાંશિ દાતાર.વર પામિ વિક્રમ;પ્રગટ થયું પોહોહું પુન્ય ઇકોનેર પરિયા; ન રહિ એકે નુન્ય. ધન ગોત્રજ ગુણનિધી, ધન પરિવારભરપુર;ધન વિકરમવરનેવરિ;નારાયણનું નુર.પાળેપગલેપરવરયો બાંધી પોતે હોય; દાંતે તરણુ લેઇને. સસરા શ્રીમુખ સાથ,કાલાવાલા કોટિધા પ્રણામ કરિબહુ પેર;જમાત્ર જોડે કન્યા તેદિ લાવો ઘેર દુંદભી વાગ્યાં દેવનાંહેતુ જનને હરખ,રોગિ પડયો તે વાટમાં, તે વિકરમજી વરખ રિતભાત પ્રતે કરિ પુરણ મન પ્રસન.દેશ બધામાં દાખીયું,દેવતાઇ દર્શન; સજ્જન સાથ સંતોખીયાં, ભોજન કિધું ગામ;

હસ્તી ઘોડા પાલખી,દશ કોટીદીધા દામ,જેમ જેવો હર્ષ અમને થયો,તેવો તમનેહો ય; શાખ લખાવો શાસ્ત્રમાં. ગાંજી ન શકે કોય. ભુપ મળ્યા ભરતખંડના,કર્યા અધીપતી આપ; તિલક કરયું ત્યાં ત્રિવિધે,છત્રપતિની છાપ.કોટી કલ્યાણ તાહરૂથજો એવી દે આશીશ પુરપતી પ્રસન્ન હજો, આદ્ય ઉમાપત ઇશ, રાણી તેડી રાજવી, આવ્યા ઉજેણી આપ;જેજેકાર જુગમાં થયો,તે પુન્ય તણો પ્રતાપ,પ્રધાન આદેપુર સહુ, ઝાઝા કરી જતન; વેહેપારીએ વધાવીયા.રૂડા પુષ્પ રતન.પ્રૌઢુ પ્રમાર્થ જાણજો પ્રૌઢે સઉથી પુન્ય પુન્યવાત જેને વશી, તેને શાની નુન્ય.વાસો રહયાતે વીપ્ર ઘેર, એક રાત એક જામ; તેટલા માટે એટલું, કરયું નવખંડ કામ; પુત્ર જીવાડયો વીપ્રનો,ઉદરમાં લીધો સાપ; રોગ ટાળ્યો તે પનંગ તણો, એવો બળીઓઆપ.નીતનીત એ નવનવાં. સત સહસ્ત્રધા લાખ;પુરાણુ લખ્યા પંડીતે;શાસ્ત્રપુરેશાખ;થયો નથી ને થાય નહિ;વિક્રમ કેરી જોડ; અહરણઅવની કરી;હોંશી જીત્યોહોય,કાંઉંચ કાં નીચ જન, કાં રાજા રંક; કરો પુન્ય પરમારથી;એહ આલોકક્ષી આંક. પુન્યેજ શ વાધ્યો ઘણો. પુન્યે પુત્રપરીવાર; પુન્યે હોય પ્રાક્રમી, અલખત અપમપાર ખેડ કરો લક્ષ કોટીધા. સીંચો પાણી બહુ રીજ;તેણે અર્થ સરે નહી.જોવાવે જહીં બીજ સંસ્કૃતમાંથી શોધિયું, પ્રાકૃત કીધું પુર; ભોજ પ્રબંધ ભરતખંડમાં નારાયણનું નુર. કહે પુતળી ભોજ સુણ,રૂડા છો તમે રાય. એવાં એ પ્રાક્રમ કરો. ધરો સિંહાસન પાય. વાચા જે ચુકે નહીં,બોલ્યા પાળે બોલ તેવા થાઓ તો પગ ધરો, તોળી જુઓ મન તોલ, ગુજરદેશ ગરૂધો ઘણો, વેગનપુરમાં વાશ,શ્રી ગોડ માળવી વીપ્ર શુભ, કહે કવી સામળદાસ સેવક શ્રીસારદા તણો, બ્રાહ્મણ કેરો ભક્ત, કીકણુ સહુ કવીઓ તણો,જશ વખાણે જક્ત,પુરણ કહું પરમારથી સારદા દાખી બુધ;અનીગત એનો લહે, સાચ જુઠ કે શુધ; એમ કહીને પુતળી,આપે ગઇ આકાશ;શ્રોતા વક્તા સમજતા કહે કવીતા કરજોડ;સામળભટ કહે બોલજો જયજય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૩ જી કમળની.

ધન્યદા નામની ત્રીજી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજા ભોજ સાંભળેછે.

ચોપાઇ—શ્રી મુખસેવું સારદા એકલદયણ તું અરબદા;અમરતકેરીતું ખાણ મુજને આપો રૂડી વાણ. દોહરો—સીંહાસન બત્રીશની, કહું કથા કરજોડ શ્રોતાવક્તા સમજજો;કોઇ ન દેસો ખોડ.ચોપાઇ—દુંદાળો દુઃખભંજન દેવ સુરસનકાદીકરેનીત શેવ. દોહરો—કમળ તનયા કરગ્રહયો, કમળમુખ કરૂણા કીધ, કમળની વાતકોડે કહું, જો દૈવ વરદાનજ દીધ;શ્રાવકની શોભા ઘણી. ત્રણલોકનું તત્વ,મહીમામોટો મેશરી, સકળ ધર્મનું સત્વ, જેનાં વેદાંતની, કોટીક છુટે કર્મ; ભવસાગર સેજે તરે, ધારણ એવો ધર્મ, ધર્મ અર્થને મોક્ષપદ.ન્યારવટક શાવટ નેકતરણ તારણત્રીલો

કનું વારતા માંહે વીવેક મન વીમાસ્યું મહીવટતી, ભોજરાયપ્રડધીર, ગંગોદક અણાવીયા, નીરમળ રૂડાં નીર; શુભ સિંહાસન શુધ કર્યું, લાખેણા ચંદન લીધ; પંચ પ્રદક્ષણા કરી, મન બેસાવાકીધ. દાન દીધાં બહુ દેવને, માગણ પામ્યા માન; ભોજન નત્ત કરાવીયું;પ્રીતે વહેચ્યા પાન.મુહુત મુળે અર્કનું. લીધો લાખેણો લાગ. આજ્ઞા માગી ઇશની, પરઠવા માંડયો પાગ. પાય મ ધરેરે પુરપતી, બેઠે સુખ નહી થાય; એ આસનછે ઇંદ્રનું બેસે વિક્રમરાય,દાયક દાનમાં સકળ વાત સમેત; બેસે એ આસને હૈડે હરીશુ હેત. પ્રાણ આપ પર કારણે. પરદુખથી દાઝે દેહ;વીપ્રનેગૌ વારે ચડે નારાયણપરનેહ. વપુ વહાલુ તે નવ કરે, ન કરે એ ઘરસુત્ર; શુભપરમાર થ સરવન,પેટ તણો જેમ પુત્ર ભોજ કહે ભલું કહયું,સહેજ ચડાવ્યું શીશ મહીમા વિકરમ રાયનો,કહોતો આરાધુ ઇશ; કેવાં એણે પુન્ય કરયાં કેવાં દીધાં દાન;પ્રાકરમ પરમાર્થ કરયાં, માગણ પામ્યાં માન,ધન્યદા કહે.છે ધન્ય તુ;ધન્ય એ સર્વ સભાય વીખાણ કરૂ વીકરમ તણાં,વાણી વદે વંચાય:થયો નહીં થાએ નહીં જીત રૂડો રાય મહીમા એનો કહું,પછે પરઠ તું પાય.ચોપાઇ—ધન્યદાકહે છે રાજા ધન્ય,પુરવજન્મ નું પ્રગટયું પુન્ય;ગુરૂવા પુરૂષતણા ગુણ ગાઊ,ઘરમાં બેઠા ગંગા નાઊ,ધન્યદાધન્ય મારગ ઉચરે ધરણીપત હઇડામાં ધરે નગ્ર ઉજ્જેણી અતી અનુપ,ભારે વિકરમસરખો ભુપ,ગુણસાગર ગુણવંતો ઘણો,સહોદર પરનારી તણો.એક સમે મોટા મહારાજ,ગયા આપ મરગયાને કાજ.સત્ય સેના પોતાનિ સાગ.આયુધ અનુપમ લીધાં હાથ.દીધી વરાહ ઉપર દોટ,ચાતમા ચાહે કરવા ચોટ;ઘણાક કાળથી નાહાશી ગયો, મહીપત તેની કેડ થયો વનમાંહેથી સેનાપતિ મળ્યા મહીપતને કોઇ નવ મળ્યા;વાઘ સિંહ ભયાનક વન;એકલો પોતે રાજન,વાઘવરૂદીસે વિકરાળ;જોજન એક વનકેરા ઝાડ. તરૂવર દીસે બહુ જોડલે,હીંડી શકાયું ન ઘોડલે;એવે તે ઠેકાણેન રહયો;ભુપતવનમાં ભલો થયો; ટાઢ તડકોને ભુંડી ભુખ, દેવાંશી પામ્યો બહુ દુખ;કોએક કારમો દીઠો કુપ, ભાવ થકી ત્યાં બેઠા ભુપ. હાથ પગ ધોયા છે ટળી; દીનદયામણો દીઠો વળી દેહે દુરબળછે જેહ, બેઠી જુવેછે,તેહઘણાદિવસથી કુવે અડયો, તે વિક્રમની દ્રષ્ટે પડયો પાસેના કુપમાં છે નીર, વીકરમસેન આવ્યો ત્યાંહાં વીર;દેખુંકો માનવદેવ, શુભ પ્રકારે કરૂ હું સર્વ; પુછીને લઇ એના પાર, વળતો એનો કરૂ વીચાર. ભલે જક્ષ કીનર કે ભુત, અધીક જોગી કે અબધુત, સાચા કે જુડા છો સીલ,રાજા પ્રજા કે રાખો રીદ્ધ; રાજ રઇયત કે રંક ઉત્તર આપો આડે અંક,સહેજ મારગ બેઠાછો સુખી. રામણા દિસોછો દુ:ખ; શા માટે અહીં બેશી રહ્યા, શા માટે દુરબળ દેહ થયા; નીરમળતમારૂ શું કહી નામ, ઠરી રહ્યા છો આણે ઠામ છો ભીક્ષુક કે આપે ભુપ,કયમ લાંઘોછો ઉંડ કુપ;વસ્તિ છાંડી વનમાં વસ્યા,કષ્ટ ઘણાં કાયામાં કસ્યાં ટાહાડ તાપ વિમાસણ ઘણી, ધન પુછે નગરીનોધણી; ખરી વાતથી મન ખોલીએ, માહારા સમ સાચુ બોલીએ.

દોહરા—વચન સાંભળી રાયનાં, ચઢી વણેરી રીસ; જ્વાળા પ્રગટી પગથકી, જઇને ભેદી શીશ: દીલની વાત જે દુખ તણી. રીશ ન કરીએ રાગ; અધીક ભાર જાય આપણો ગાંઠ ન છોડે કોય. બળહીણ કરીએ બાપડા,રંક થઇ કહે વાત;દુખ કોથી ભાગે નહી,એનો મહા ઉતપાત.તું જા મારગ તાહરે,અંતર નાહી ઉચાટ;કામે આવ્યા તે કરો; જાઓ તમારી વાટ,ચોપાઈ—દેખે તેનો પુછે કામ, મોહોટામુર્ખ તેનુ નામ; લુટાયા દેખી જાએ વાટ,શાણો તે કહીએ શા માટ; દુરબળ દેખી પુછે દુખ, અપવાશીને પુછે ભુખ; મરતગને ઘેર પુછે શોક, તેનું નામ ડાહ્યો તે ટોક; કોટી જનને પુછે પાપ; પુત્ર ગુગુકાને પુછે બાપ, ગાંડા આગળ કરે પારશી અંધ આગળ ધરે આરસીબેહેરા આગળ વાજાં વાય, મુગાને કહે ગાણુ ગાવ, બધીર આગળ ગાયે ગીત ધાતિ સાથે કરજે પ્રીત, અહાતાની કીરતી કરે, દેખા દેખી જળમાં તરે; તસ્કર સાથ કરે વેહેપાર અસુરને પુછે આચાર: પંડીત આગળ કરે પાખંડ., દીવાનના દેવા જાય દંડ, સોમ સંગાથે હેતે હસે, ઉજડ ખેડામાં જઇ વસે. બોલે સ્ત્રીઓ સાથે સાચ્ય; રાઢ તંગા જે મેહેલ તાજ; વ્યભીચારીનો આણે વિશ્વારા,રાખે દેહેર જ્યાં વશે વાસ. કાયણને દેખાડે દામ;આળસુને પુછે જેમ કામ;ડસે નાગને પુછે ઝેર, પીતા હણુનારને પુછે વેહેર.ખાઇ રોગીને પુછે દુઃખ, સાધુને પુછે જે સુખ હડકવા હાલે ઓપડ કરે, તેનો અર્થ એકે ના સરે:ગઈ વાત વીમાશણ કરશે.જળ પીતાં જે હડહડ હસસે; મારગ જાતાં ખાણું ખાય, હથીયાર વને જે ધાડે જાય;રાંક ઉપર રાખે જે રીશ:શતરૂને જે નામે શીશ; કરે પટલાઈને ભોળો થાય;શેઠાઈ વિપ્રની કરવા જાયે; વીદ્યા ભણી આણે અહંકાર. પ્રથા શીર માથે લે ભાર; લાભ વિના માથે લે દોપ. દહાડી ઉઠી પુછે જોશ. મોટા માણસની સાથે વેહેર. પારકી રાઢ લેઇ આવે ઘેર,વાત કરત પણ તેડયા જાય,બોલાવે નહી ને ડાહ્યો થાય.અન્યાની અકલ આડીયા, ચતુરાઇ કરે ચાડીયા. ખુનિનિ વધારે વાત, જુવે સન્યાશી કેરી જાત, નંદે જે પોતાની જાત, વીખાણ કરે પોતાની વાત, સ્નુરવા દિને પુછે ગર્થ, વિશ્વાશીનો ન શરે અર્થ. ગુરૂવિના ન ભાગે વિઘાગ, નીરબળ જનની કરે નીંદાય ચોર સાથે મળે જે ચીત. વાવરે જુગટા માંહે વિત્ત દેવર્થા ખરચે જે દામ:ફ્રી વેળા ન ભજે રામ પ્રતાપ કરેને ન પુન્ય. શાણપણું તેનું તે શુન્ય; વિવાહ કરી પુછે વર, પાણી પીને પુછે ઘર,લુટાયાકેડ પુછે ડર. ખરા એટલા નો જાણ્યા ખર.પરનારી શું કરે જે પ્રીત, ચાલ ચાલે રાંડની રીત. કરે વગર વીચારે કામ, બુઠને ધીરે જ દામ, આપી વસ્ત સાંભળે આપ,વણ વાંકે જે ખાય શાપ;વણુ જાણ્યો રાખે વીશ્વાસ સહુમાને સોનીના સાચ્ય,અહીં સાધે કરે જે આળ,આગળથી સજે દેવાળ.ધારાળાની રાખે ધીર, વાવરે જે કો અનગળ નીર.કાકીવજની જાણે સાચ. એટલા પંથ અજાણ્યો જાય રાજાના આણે આશંક,ઘેરના છીદ્રનો કેહે જ અંક,પ્રમાજો કરે જે પંચ

જતણું, આગ વીખાણુ કરે જે ઘણું, ટાઢીનું ન રાખે તોલ, બોલે સભામાં બરડક બોલ;જે કો હુવે કવીતા કવી.ભુંડી રીત કાઢે નીત્ય નવી;શાત્રુની પ્રસંસા;કરેપુંજી જે પરદેશે ધરેઃ બ્રાહ્મણ સાથે જીતે જોર, ઘણું તેમાં અંધારૂં ઘોર, મુકે શુખ પામો જે ઠામ, મોટો મુરખ તેનું નામ.

દોહરા—જે કો દુઃખ ભાગી શકે.હોયેસમર્થ સર્મ,તેને કહીએ કરગરી,મન મેલીને મર્મ, મુખ મરડે દુખ સાંભળી, પાયો ઉપગંતો થાય; બોલી કરે બધચની માર્ગ ચાલ્યો જાય. તું જા મારગ તાહારે વધતો હોય જે વાટ;પ્રીત પરઠવા આવ્યો, અધરી ઉચાટ. સુખીયા દુખીયા સો રાળે; માટે શો વીચાર;દુખભંજન થઇ દાખવે; વેદરૂપ દાતાર. જાણે વીકરમસન જણ્યો. કે વીકરમનો બાપ;વડુઆ હોય વીકરમ તણો, કે તે વિકરમ આપ, હોંશ કરે વિક્રમ તણી, પરદુખભંજન નામ; અરથ સરે નહી તાહરો કર તું તારૂં કામ વાણિ સાંભળી વીકરમે વદીયો વડહથ વીર, આશ હિશ્રી અદકી ઘણી દીધી ધારણધીર આસનાવાસના અદકી કરી. મુસ્તક મુકયો હાથ,પાસે બેઠા પ્રીતથી.સ્નેહ કર્યો તેહ સાથ.તજો રીશ કારણ કહો,મટાડોમનનો શોક દુઃખ ન ભાગુ તાહરૂં,તિર્થવ્રત મુજ ફોક.હેતે દુખી હડહડ હસ્યો,માન્યોતારો મર્મ; પાસ બેસાડયો પ્રીતશુ હાથ અડાડયો કર્મ, દુખભંજન દુનીયા વીશે, ગુણ ઉજેણી ગામ, તું કયાંથી પેદા થયો,કેહેરે તાહારૂં નામ,નર કોઇએ સરજ્યો નથી, વીક્રમ કેરી જોડ;તે તમથી થાશે નહી શીદ કરો મન કોડ.ચંદ્ર સુરજ અજુઆળડા તે તુજથી કયમ હોય, કામ કરયાં જે જે વિકરમે; ન કરે બીજો કોય.ચોપાઇ—હાથ હુશ મુર્ખને ઘણી, થાવું શાસ્ત્ર છ એના ધણી; નીરધન મન થાયે મગન,કરૂં રાજ સોહીજગના રંક જાણે જે રાજજ કરૂં, પંગો જાણે જે પર્વત ચડું; વાંઝીયો મન વીચારે વાત સુપત પુત આવે ઘેર સાત;પાપી જાણે પાવન થાઉં,દુર્બળ કહે અમરત હુ ખાઉં;ઘણો દરીદ્ર કહે ઘોડે ચડ્.કાયર કેહે સુરાસુ વઢું અંધો જાણે દેખું આંખ, પંગો જાણે પામું પાંખ;વૈતરો જાણે કરૂંવેહેપાર;તેને કર્મ લખ્યો છે ભાર;શોમજાણે દાતારજ થઉં,મુગો જાણે ગાણું ગાઉં:પાપી જાણે ધારણ ધરૂં,અભાગી જાણે હસ્તી ચડુ,કીંકર જાણે પેહેરે કડું;હોંશ ઘણેરી સઉને થાય તેતો આળ પંપાળે જાય,નીરધનના મનોરથ જેમ, કુવાની છાંય કુવામાં તેમ મોહોટા પુરૂશતણાં જે કામ, હોંશ કરે નવ પહોચે હામ,તમારૂ મન એવું થાય, રામ દુખભંજન કહેવાય. તેતો હોંશ રહે મન ઠેર,જેમ આવ્યા તેમ જાઓ ઘેર. કહુ તેનો તુજને ઉપાય, જાણે દીધું તેતો ખાય,લખ્યા પ્રમાણે પામે લોક, મનના મનોરથ કરવા ફોક. એશું મન તાહરૂ પુન્ય પાસ, તે માટે મુજને શાબાશ, તું જાણે ભાગુ પરદુઃખ ધનધન તાહારી માની કુખ નોતે કાયા કસે; તે નર મોટે મંદીર વશે.બાળે ગામ ઘર ખુંચી લહે, તે વગડે વનચર થઇ રહે; ગામ જગાડે પોખે પ્રીત, ગ્રહસ્થ રાજ સદગુણની રીત,

આપ્યું ધન જે પાછુહરે.ભીખમાંગતાંભુખે મરે.વ્રત વીવેક આચાર,અવતરે દેવાંશી દાતાર, અભક્ષાભક્ષ જે ભક્ષણ કરે,શ્વાનયોનીમાંતેઅવતરે;તીર્થ કરતાંકાયાપડેહસ્તી ઘોડેસુખપાલેચડે;દેછેસંતસાધુનેમાર,ગરધવયઈઉપાડે,ભાર;જેઆપેટગલાટોપીઓ, ભંડાર ભર્યો આપે કોઠીયો;જે બ્રહ્મ નીંદામાં રહે ગર્ક.તેનિચ્ચંડાળવેઠે નર્ક;દે છે દેવ ઋષીને દુખ;તે ભુંડી વેઠે છે ભુખ જ્ઞાન ગોષ્ટીતે શાસ્ત્રજ સુણે, પઢે વેદ તેચારે ભણે;પુસ્તક ન દે બાળે પુરાણ,તે નર મુર્ખ પ્રઉઢા પહાણ;કન્યાદાન જુગતે જોગવે તે પદમની નારી ભોગવે;લુટે શણગાર સોહાસણના;ઘણાતે સ્વામી શંખણીયોતણા વેવિશાળમાં વઘરો કરે, તે જન્મજન્મ કુવારા મરે; દાશી દાન કરે જે કોડ,તેસતિ શીરોમણેની જોડ; જેણે પુજ્યા વિપ્રના ચરણ,મોટા તીર્થમાં પામે મરણ.ધાડાપાડ જે ઉપજ કરે, અન પાણી વીના તે મરે; સકળ લોક પર ચ્રીતિ પેર,સુપત તો તેને ઘેર; ઘણાક સાધુને ગાંજીયા, નારી સરજે વાંઝીયા ક્રોધ સહોદર ઉપર કરે, તે વાંઝીયો અપુત્રે મરે વીપ્રધેનું ધાયે ણુરવા તેનું કોઈ નવ હેડે સારવા, ગોવિંદગુણ નીત્યે ગાય જે, ગયા શ્રદ્ધને તેનાં થાય છે,વેવીશાળ ભંગાવે ઘણિ. તે પરણે નારી શંખણી હુતાશન હોમમાં હોમવી,તેની કીરતી કરે છે કવી;દાતારી દીલ છે જેહના કવિ વખાણ કરે તેહના,પર થાપણ પરનારો હરે. નીંદા લોક તેની કરે;આપીદાન જે અંન ખાય છે તેની કુખ મુક્તિ જાય છે; ભણે ભણાવે ગાયે ગીત. તેના પ્રૌઢ પંડીત પ્રીત; ઇશ્વરને નથી જાણતા, છે રોગી મચક માણતા, પરનારી પરપુરૂષ શું મળે, તે તો કંથ સંગાથે ગળે વ્યભીચાર અદકી થાય છે, તે નારયો નીસરી જાય છે; વડ પીપળા વઢાવે જેહ,ખોડા ટુંકા વલ્લા તેહ; વવરાવે વ્રક્ષ જ ઘણાં, સદાવ્રત ચાલે તે તણાં; પારકુ સુખ દેખી જે બળે, તેતો અઘોર પંથે પળે. પરદુઃખે દાઝે છે દેહ, નર ઉપર સહુને નેહ ભુખ્યા તરશ્યાની વારે ધાય છે, અમરત મેવા તે ખાય છે, ગામ જમાડતાં જે કરે ભંગ ખઇરોગી તેના દેહ અંગ તપ જપ ગુણ તે ઇશ્વરના ગણે,તેને બારણે ઘોડા હણહણે ભુંડી વાતમાં ભાવે ભળે,તેતો કણકીવેશ કા દળે; કરોડ વાર કહું શું કથી, અધીક આપ્યું ઇશ્વર નથી; જે કરે તે ભોગવે સહી, આપે તેવું પામે આહિં;ખણે ભોગ્ય તેના જાઇ પંડ.હાણ વરઘ ચટાવી ચડે જે કો જેવાં કારજ કરે, તેવે ઠામે તે અવતરે, હોંશ ઘણેરી સહુને થાય તેતો આલ પંપાળ જાય, નીરધનના મનોરથ,જેમ કુંવાની છાંય કુવામાં તેમ, મોહોટા પુરૂષ તણાંજે કામ, દુષ્મન થકી નવ પોહોચે હામ, તાહારૂં મન પણ એવું થાય, નામ દુખભંજન કહેવાયે, તે હુંશ રહેશે ઠેરની ઠેર, જેમ આવ્યા તેમ જાઓ ઘેર. કરો હુંશ તે સર્વે વ્યર્થ. એથી ન સરે તાહરો અર્થ, માહારી ભાગતી હોયે ભુખ, તો તો કહુ તમ આગળ દુઃખ હવડાની કહુ એક વાત, સાંભળ વાતને થશે ઉચાટ માટે તુજને શાની ચંત, જાને ભાઈતું તારે પંથ;તેણે મન મુકીને માભ,પ્રકાશકર-

યું પોતાનું નામ વીરજીત વિકરમ તે અમો, સુખ દુખ મનથી કહો તમો, ભાગુ દુખ મનાવું મન, ત્યાર પછી લેવું જળ અન;મીથ્યા ન કરૂ મહારી વાણ,આધ-શકતની તે વાતે આણુ;તમારૂં કામ મુજથી નવ થાય,તો મહારે નવ ધરવી કાય; ધારણુ તેને દીધી ધીર, ઓળખ્યો સાચે વિક્રમવીર; ઓળખ્યા અંગ તણાં એંધાણ સાચો એ વિક્રમ સુજાણ;સાચુબોલુછું સર્વથા,મહારા કર્મ કેરે કહું કથા;તારાપુર પાટણનો રાય, જશવંતદેહ તે મુજ પીતાય; અજીત દેહ તે મહારૂ નામ કરૂ કુંવર પદીનું કામ બ્રાહ્મણુ એક નીત્યે આવતો,નોતમવાત કથા લાવતો;કથા એક દિવ-સની સુણીએં મારા દીલમાં ઘણી;પૃથ્વીની પ્રદક્ષણા કરે,જનુની જઠરે નવઅવતરે, અડસઠ તીરથ જેથી વળે,રઘુપતજી તેને મળે;જે પૃથ્વીની પ્રદક્ષણા કરાય જમ જાં-ચકનાકંર નહિ કોપ:એવું પવિત્રવીપરે વાંચીયું;સાચું મારે હલ રાચીયું;વપુમાંઉ-પન્યાતો વેરાગ,તેથી વૈભવ કીધોત્યાગ,ભોળાનાથ રૂદીયામાં ભજી.પંથપળાયો અસ્વે સજી;માત પીતાને ના કહી વાત,છાનો નીકળ્યોઆઝમરાત,પ્રથવી પ્રદક્ષણા કારણે, બાળપણે નિકળ્યો બારણે;અહર નીશાએ સમરૂઇશ,અહીંઆવ્યો થયાદીન ત્રીસ; માસ દીવસને એકજ દન,તે દહાડે આ દીઠું વન;લાગી ત્રષાને નેહથી નીર,આવ્યો આ કુવાની તીર;મન વલવલતું પાણી માટ. ઘણે દુખે દીઠા આ ઘાટ.દોહરા—દીઠો કુપજ કારમો,ફરતો વીપ્રજ વામ દીઠી વડછાયા ભલી ઠરી બેઠા આ ઠામ;તે દહાડે હુતી આષ્ટમી.દિવસ ચઢ્યો ઘડીચાર કમળ ખીલ્યુ એક કારમું.અદભુત રૂપ અપાર; ઉંચુહાથએક કુપથી.ડાંડીતો જળમાંયકોટી જીભ્યાયેશું કહુશોભાન કહેવાય;સહસ્ર કમળની પાંખડી દીઠા કનકવત દેહ રંગઅનોપમ જુજુવા શી કહું શોભાતેહ પ્રેમલ ખારી જાતીનો ડાંડી નવલીભાત,વરણમાં આવે નહિ, એવી અમુલક જાત;કહ્યા થ-કી કહેવાય નહી,દિઠ તેમ મનાય;દિઠેસહિ સુખ ઊપજે,વાગુ દીઠ દુખ થાય;દેવતાને દુર્લભ ઘણું લક્ષ્મી લીલા લહેર;સર્વ માંહિ દશે નહી,લે નહી કોઇ તેની હેર સહસ્ત્ર કમળની પાંખડી,સહુના જુજવારંગ;ત્રીલોકની શોભા તેણીએ,નાપહોંચેઆસંગ; કમળ દીઠું તે કારમું,જન્મ્યા હું સાથ;ઇચ્છા થઈ એવી મુને જેઆવે મારે હાથ;દુ-ર્લભ દર્શનદેવને, કરૂ હાથ કીરતાર;સરગ મરત્યું પાતાળનું સુખ સાગરનું સાર,તે દેખી રીઝયો ઘણું જાણું જે લઉં આજ. અડસઠ તિરથ સહુ ફળ્યા, સર્યું અમારૂ કાજ, સ્વર્ગ તણું સુખ શું કહું,શું કરૂં બહુગ ગરથ; કમળ આવે જો કર વીષે, તો સરે અમારા અરથ;ધરમ કામ ને અરથ મોક્ષ,પામે પદારથ ચાર;કમળ જો આવે હાથમાં તો પડીયો પોબાર; કર લેવા આઘ કર્યો, તેમ તેમ પાછું જાય, ખાલી હાથ મારા રહ્યા ગળક થયુ જળમાંહ, ઈંદુ પેસે જેમ આભમાં,બીંદુ ઝબકી જાય; કમળ એમ કુવા વીશે;તરત અલોપજ થાય.ચોપાઇ—ખાંત લાગી પુરણ મન ખરી. મેં તો મન પ્રતીજ્ઞા કરી;એ કમળ હું લેઉ આમ, ન લઉં તો બ્રહ્મહત્યા પાય; સો-

એમ સમ કીધા મનસાથ,એ કમળ નવ આવ્યું હાથ;મન જાણે કુવેપડી મરૂં,કયાં જાઉં હવે શું કરૂં પ્રતીજ્ઞાની પીડે પડયો,આ ઠામ હું આવી ચડયો રાત સમે તો ઝાડે ચડું. ઉદેકાળે અહીં આવી અડું;હુતો તીર્થવરધ હારીયો વૈરાગ તો વાધે મારીઓ;વનફળહું મુખમાં નવધરૂં.કાળખેપની કષ્ટે કરૂંમા;માહરૂ કમળમાં વળ્યુમન, તજુ સુખ નિદ્રા જળ અન;કાયા એમ ઘણિ કષ્ટમી,એટલે આવિ બીજી અષ્ટમી; તારે અંબુજ પેદા થયું,તે દેખી દુખ મહારૂ ગયું,કર લાંબો કરયો જેટલ, અંબજ ગર્ક થયું તેટલે, તે દહાડેથી બેશી રહ્યા ઘણા દીવસ એમ કરતાં ગયા; પંદરમે દિવસે જોઉંછું, ભુખ તરશ સવળું ખોઉંછું વિજોગ થકી હું ચુકી જાઉં, અંબુજથી નવ પલવ થાંઉ,દેવ થકી મને વહાલુ રાજ,તેહ તજ્યું તીરથને કાજ; તેહ તીરથને ગયું વીસરી, બુદ્ધ આવી અંબુજમાં ઠરી,તે આવે તો પહોચે આશ. નહિતર દેહનો થાશે નાશ,ટીંટી જાત રજપુતની ઘણી, ટેક ન મુકે પોતા તણી, અન વસ્ત્ર ન હોય ઓરડી તો આંબળો ન થાયે દોરડી;વેઠે સાત દીવસની ભુખ. તોએ મુછ મરડે એ મુખ; દુખ ન કહે કો આગળ પ્રીત,એનો રજપુતાંની રીત;ખાંતે ખોખારા અમલજ કરે;ઘરના છોકરાં ભુખે મરે.ન કરે કોની મીથ્યા શેવ વાઘ ક્ષત્રીની એકજ ટેવ, ટંક્ષ ન મુકે મનથી મામ, કરે મનમાં ચિતવ્યાં કામ.દેહ જાય પણ ડંખ ન જાય, જાય જીવ નિચો ન થાય. વમૂ નાક માંહે બહુ રીસ ચડયું રાખે પોતાનું શીશ.મુકાતી નથી મેં મામ બેઠો રહુછું આણે ઠામ. કહી વાત તે સાંભળી કરણ,આડમાં ઓછા દિવસ ત્રણ; રાજાને મન લાગી રટ, તે અંબુજ મુજને દેખાડ, વીક્રમ બેઠા સરવ તજી,ભારે કમળ હઈડામાં ભજી.જોઊકેવું કેવાં વાંન કેવાં પત્ર પાંખંડીનેપાન. દોહરો—આવ્યોદીનઅષ્ટમી તણો હઇડા માંહી હેજ,અંબુજ દિઠું અવનવું તરૂણિ તેવું તેજ પાંચ રંગ એક પત્રમાં પાંખડી શહસ્રજ પાન, ન દિઠું સાંભળ્યું, વારૂ કમળનું વાન. કમળ દેખી રીઝયો ઘણું, નરપતિનીરમળ નામ, આ રચના કો કારમી; કોઇક દેવનાં કામ સ્વરગ મરત્ય પાતાળની, શોભા એમાં હોય, બ્રહ્મા વિષ્નુ વરૂણ કળી ન શકે કોય. રાજ રીધ નવ નિધ રીધ, પુત્ર મીત્ર રીધરંગ, એ રચના જો તળીએ; તોય ન આવે પારાંગ ગણું દુખીઓ મુર્ખ છે, બેઠો કમળને કાજ, એવું તેમાં શું હશે, ગમાવી બેઠા રાજ,એ દુખીયો બહુ ડાહલો એ પણ ચતુર સુજાણ, કમળનિ શોભા નિરખતાં, મારો પરવશ પ્રાણ, વૈરાગ બાંધ્યા વરખડે સમરી હરસીધ માત. રક્ષા કરજો માતદી ઘોડાનિ ન કરોબાત. વરખડે ચોકી વિરનિ ઠરી રહ્યા તે ઠામ. વરૂ વાઘ ને વનચરા લેઇ ન શકે કો નામ. ભીડયો કાછડો ભુપતી, સમર્યો ઇષ્ટ વઇતાળ. વરૂણ દેવ વારે ચડ્યા તુરત પરવરૂ પાતાળ, અંતર આવરહા લહે. વેગે પુન્યન વસ્ત. વિશ્વાસ ખરો વિપ્રુ વિખે, માંથે નવ મરત.આયુષ ખુટ્યા વિણ ન મરે,પલકમાં પાછી થાય.જવતલ ભાર ન વધે મટે લખ્યા લેખ

લેવાય, માથે ઇષ્ટ જોરાવરી, હરસીદ્ધ હાજરા હજુર. આખર પુન્ય પોતે તરે, નરપતનું બહુ નુર મોત થકી જે નવ ડરે, જ્યાંહાં ધારે ત્યાંહાં જાય, વાઘસીંહકે રાક્ષસો, ગણે ન લેખા માંય. ચાચર દેવ્યા ગામની હતુ દ્રષ્ટ હરસીધ. માહાકાળેશ્વર માહાસતિ, તેની વાચા સીધ, નીસ્ચે મન નરપતી તણું, વિવેક વીચારયું વરત; આયુષ પુરૂ થયા વીના, મેળે ન આવે મરત; એમ લખ્યું હોય કર્મમાં તેતો એમજ થાય; નાઠે કો છુટે નહી કાળ અચાનક ખાય;ન ગાડતાં ધરણી હશે, કવચ પેહેરતાં કાળ; વ્યભીચારી નારી હશે જેમ કંદ ખેલાવત બાળ; મલકોરીને પેસતાં, મેળ ન મુકે મોત; આયુષ પુરો રૂડા જશે, ગોફણુ ગોળા હોત, કરણુ યુધિષ્ટર રીધીપતી દીવ્ય દશરથ નર શ્રી રામ;મુવા નથી છે જીવતા, જુગમાં રહયાં છે નામ, જશવાળા જે નર મુવા જુગ જુગ જીવ્યાપરાણુ; અપજશી જે જીવ્યા અધીક, તે મુવા નીરવાણ હાથી ઘોડા ગામ ધન નીર્ગુણ ચકવે રાજ;જંપાવું માહા જળ વીષે, છે પરદુઃખ ભંજન કાજ એને વાહાલુ કોઈ નથી, રાજ રિધ ઘર સુત્ર;વાહાલુ એક પ્રમારથી, જેમ પેટ પોતાનો પુત્ર; હાંહાં દુખીએ કહયું,માંમા ભારે ભુપ; પલવટવાળી પૃથ્વીપતી; પડયો કરમી તે કુપ; ગ્રહ હોય જેના પાધરા, જેને માથે ઇશ; પુન્ય વહાલુ હોય જેહનું, તે પાસે જુગદીશ, પરદુખ દેખી દુખ ધરે, પરસુખથી સુખ થાય;સાચી વાત તણો સગો, તેને શીર રઘુરાય. અવળુ કરે જે આપથી, શેહેજે સવળુ થાય;અમ્રત થઇ તેને પચે, ઝેર ભયાનક ખાય. ધીરે દામ દેવળને દહાડા પેર; વ્યાજ સહીત વાળી કરિ, આપવા આવે ઘેર ઇશ્વર સન્મુખ જેહને, પુન્ય ઉપર વિશ્વાસ, દુર દુખ તેનાં રહે સુખ સમીપે વાસ.

ચોપાઇ—નરપત પડીયો નીરમાં જઇ, ગરજના પતાળે ગઇ; અભય અજીત એ આસન ધીર, નરપત પડયો સુઇ ઉંડે નિર, અગ્ની ન બાળે કાળ ન ખાય, ભેદયો ભુપ તણો નવ જાય; સીધ સંગ તણી શુભ શેવ, માથે જેનેછે મહાદેવ હજાર હાથનો માથે ધણી તેને પીડા કયમ જાણિ; ત્રાશે હરણ જેમ દેખી વાઘ, તેમ આપ્યો પાણીએ લાગ. રાખ્યાં બાળ બલાડી તણાં ટીટોડીનાં ઈંડાં ઘણા કુંજર રાખ્યો નીરમળ નીર, જેના સાહક સ્યામ શરીર, સુધનવાને તેલે તળ્યો, કરયું શીતોદક તે નવ બળ્યો; મોરૂધ્વજની વેહેરીતિ દેહ, તરત કરીતી સાજી તેહ. પ્રલહાદે મેળવ્યો તો ભુપ, ત્યાં ધરયું નરહરનું રૂપ, ચંદ્રહાસ્યપર ધ્યાન જ ધરી, વીખ ફેડીને વિખીયાકરી;લાખાગ્રહે પાંડવ બળીયા, વિખ મોદિકથી પ્રતિ પાળીયા, સગર તણો ચેલીયો બાળ રાંધ્યો ખીચડો જીવ્યો તતકાળ. અખીલ પુંઠે ફીરપા કરી મુકયું ચક્ર છે પાછું ફરી; પંચાળીના પુરયાં ચીર. ભરી સભામાં રાખ્યું નીર. એવા લક્ષધા ભગત અનેક; વધાર્યે જશ તે વડો વિવેક, જેને ઇશ્વર અતી રૂડે દુઃખ નવ પામે રતી, તેર કુપનો લીધો પાર, સઘળી શોભા તેમાં સાર; ગુક્ષા કુ-

પમાં મોહોટો મહેલ, તે આગળ ઇંદ્રાસન સેહેલ; તે ઉધાડી પેઠો માંહ. નવતમ શોભા દીઠી ત્યાંહ; ફળવાડી ફુલને ફળી, ભાર અઢાર રહ્યા છે મળી, સુંદર એક સરોવર સાર. કમળ ખીલ્યાં છે અપરમપાર; માન સરોવર સરખું વાર, કમળ કાળમા લાખ હજાર વાજાં દેવતાઇ વાજંત, ગોષ્ય શબ્દ ઘણા ગાજંત, છુટે બેહેક કસ્તુરી તણા; શોભા ઇંદ્રાસનની ન મણા બોલે મધુરા હંસ ચકોર, મેના પોપટ મધુરા મોર; ચકવા ચકવિ કલોલ કરંત.હોંશી જનના મન હરંત;છએ રૂતુની શોભાજેહએકરતે ખીલી રહી તેહ જોયું કારમું છે કૈલાંશ, એવું સર્વ શોભે અવાસ;દેખી દુખ રાજાનું ગયું, જીવતર સફળ પોતાનું થયું, શોભા જોતો આઘો જાય, ભય કેનો ન ગણે મનમાંય; કેતકી ચંપક ને જુઈ જાય માલતી મરૂઓ લીંબ લતાય; આસોપાલવ આંબાના વૃક્ષ, વડ પીંપળ દાઢમ ન દ્રાક્ષ; ખારેક ખજુર અખોડ અનાર, શેતુરશીતાફળ અપાર, રાયણ જાંબુ કદળી વન, તે ન્યાળી હરખે વદન મીઠા મેવા મંડપ દ્રાક્ષ તડચુબ શોભીત શાખ; આંબલી પીપળી તળસી વન ત્રમ થયું રાજાનું મન માંહી બેઠી મોહકમ માનની ભરજોબન ભારે ભામની; જેવી શર્દનીશાની રાત જુવતિ દીઠી જોબન જાત.હસે રમે ગાયે ગુણ ગીત, પરસ્પરે તાલી લે પ્રીત;તે માંહે એક આપે મખી, બીજી સત સહસ્ત્રધા સખી. વનીતા દીઠી રૂપે વડી વિધાતાને હાથે ઘડી;પરનારી સહોદર એહ, નારીસાથ કરે નહીનેહ. સ્નેહ કરે પુત્રી કે બેહેન,એવા છે સતવાદી ચેન પૃથ્વીમાંહે જુવતિ જાત. નાહાની બહેન ને મોહોટી માત;એને કામ છે કમળજ તણું, જોઇને હરખ્યો છે ઘણું. જીવથી વહાલો જાચીક જન, મહિમા પુન્ય ઉપર બહુ મન;સહજ સરોવર પાળે ગયો. ભામનીને ભારેભય થયો. પાડીબુમ પડયો પોકાર,ધાઓરે ચોકી કરનાર જોર કરી ધાયા સહુ જોધ, કર આયુદ્ધ ધરયો મહા ક્રોધ, પ્રૌઢ તસ્કર કોણ પેદા થયો,લંપટ લુંટી હરામી લહયો; મારમાર કરતા સહુ ધાય. મહીપતે સમરી હરશીદ માય.પ્રત રીત તેણે છાંડીયો.મોહોકમ માર દેવા માંડયો;ધાયો વીર મન રાખી ધિર વિક્રમે સમર્યા વિર પવનવેગથી સુદ્ધો સાથ; તીર તીરકશ હર્થીયારો હાથ, લાગી રિસ રઢીયાળી રાઢ, કો કેની ન માને આડ. મચ્યુ જુધ રચીયો રણજંગ શામદ રહી શકયા નહી સંગ લધુ લાધવી વિદ્યા કરે, ફરે ચક્કર તેમ પુંઠે ફરે,દેવિ તર રણમાં ઘણા ઘાવ કો કોને નવ પામે દાન. મેરૂસંગે મેહજ પડે, એને અગન આયુદ્ધ અડે; કઇને ઢાળી પાડયા ધરણ, કોઇને પકડી ઝાલ્યા ચરણ અદ્રષ્ટ વિદ્યાએ આપે રમે, ગુપત વિદ્યાએ વનમાં ભમે; ખેચર વિદ્યાએ કરો જાણ, સકળ જુધ માંહે સુજાણ વૈતાળ સરિખો જીત્યો જાત બીજા બળીઆ એ કુણ માત્ર; છત્રીશ આયુધના જાણે ભેદ ક્ષત્રી માંહી નહી ખેદ. જેને માટે શક્તિ સ્વરૂપ, તે કેમ ભેદયો જાએ ભુપ. દારૂણ રાઢ તે દામે થઇ, તિથી ધંચ કરતાં ગઇ, હોંસીલા હોડે હારીઆ. સામા થયા તે મારીઆ. નાઠા

તું નવ લીધું નામ,અત્યંત જુધ થયું તે ઠામ. રામ રાવણનીજ રાહજ ધણી તેવી રાઠ થઇ ને તણી, જાણે થયું ભારે ભારથ. સંગ્રામે રાજા સમરથ, શીકારવિદ્યા સ્ને હે કરે, દેખી દુશ્મનથી નવડરે;કાયર નાઠા જે હારીયા,સનમુખ થાય તેને મારીયા પાઠી ભુમ ગયા સહુ ત્યાંહ. બેઠી ખેલે ચામુંડા જ્યાંહ.આયુદ્ધ નાંખી સર્વે નમ્યો દેખી દુશ્મન તેને દમ્યો; વારૂ જુધ કરે વિધવિધ, દીસે છે કો સાચો સિદ્ધ, માહા રૂ- પાળો છે માનવી,નથી જણાતો દેવ દાનવી,અવનવો દિશે છે ઇંદ્ર,જેવું તેજકો સુ- રજ ચંદ્ર. સેવકની વાણી સાંભળી,માતા મનમાં પોતે રળી, આયુધ કરમાં લીધો દંડ, તેહ ચતુરા ચામુંડ,ભાગે માનુસ દીઠા ભુપ,રાજ તે રઢીયાળુ રૂપ મુકી ખારને પરઠી પ્રીત, પુછી વાત રૂડી રીત. સાંભળરે તું વડહથ વીર તજતે કેમ ન બોળે નીર કેણ જીવતો આવ્યો અહીં; મારી વાડીના વનમાંહીં.

દોહરા—દેવ દાનવ આવે નહી. અવર ન લોપે આણ; તે ન જાયે જીવતો, પ રહે પોતે પ્રાણ. શુકન કે અપશુકન હુવા, કે ગ્રહ વાંકા તુજ, આયુપ તુજ આવી રહ્યું મનશા શીધ કહે મુજ;દેવરૂપ છે દીસતો, માટે પુંછું વાત, નીકર વણ પુછે ગળુ, કરૂ તમારી ઘાત, વીક્રમ કહે વીનતા સુણો અક્કલ તારિ આજ, તાહરે માથે શીંગડું. જે લોપે નહી લાજ. માથા વીશ હશે તાહરે, હાથ હશે હજાર, તા- હારી લાજ લોપે નહિ, એવડો સો છે ભાર. એવું તે પ્રાક્રમ કરયુ, છે તો જુવતિ જાત, અજીત કહાવે છે એકલી, કહો વાણી વીખ્યાત. માનનિ કહે મહીમા કહુ. મોહોટાં ઉમયા માત, ધરણીપત જેનો ધણી, હીમાચળ તેનો તાત, વિશ્વ બાધે વ્યાપી રહ્યા, અકળ સ્વરૂપ અનુપ; કરતા હરતા કરૂણાનીધી, ભેદે નહિ ભ્રમ ભુ- પ, ચોશઠ રૂપ ચોખુંટમાં, નીરમળ રૂડાં નામ. સેવકના સંકટ ભાગવા; થીરકરીથા પ્યા ઠામ તારા ત્રીપુરાને તોતળા, વિવિધ માનવેરાઇ; બાળા બહુચરાબાળીકા,અખી લ તેજ અજાઇ શારદા શીધવા; રૂદી રામા, રૂખમાઈ, કુન્તા કલ્યાણીક કાળી- કા, મહાદેવી મહામાઇ, બુદ્ધિ શીધી બહુનીધી હીંગળાજ હરસીધ, આરાસુરી અનપુરણ વેદી વખાણે, વિધભ્રમાણી પ્રમેશ્વરી. ગીરતાતરેશ્વરીગોધ;કાત્યાયનીકાક રેલરી. મારતંડરૂડેરેખ, રાધા રૂકમણી રોહીણી, રંનાદેરેખ; રૂપ એક એકપેઆગ ળી; ભમે ખોળતા ભુપ, જગદંબા જ્વાળામુખી, નંદા આનંદ નામ; ભદ્રા ભામા ભુદરા. સ્થીરતા ઠામોઠામ જયંતા મંગળા પીંગળા, ક્ષ્ના કાવેરી કહેણ, દુરગાદેવી દાખણી, વદે કવીશ્વર વેણ, ભુરજીત પાવક સીંહણી, કર્તા હર્તા આપ, અમેરાશીછું તેહની, છતે શાસ્ત્રનિ છાપ; નામ ચામડા મહારૂ ઉમીયાજી શીરહાથ પારવતીની સહચરી સાચું કહુ તમ સાથ, જયા વીજયા નરાકમા, ચામુંડા શુભસાર; કોટાનકો ટીછે ધણી આ ભીંતરએ ચાર; પદપંકજ નીત શેવતા, બોલ્યા કેટલેજ કાળ;એક દિવસ ઉમીયા કહે, અર્ણીઅદકોવાહાલ, ચારસ્થાળ પોતે રચ્યાં ચારપાંચ ચોદેશ;

ખાઓ પીઓ ખુશી રહો. સુખ કરો સુવેશ. દેશ દેશ પુર્વ જ્યાં,પશ્ચમ જ્યાંનોઠામ દક્ષણમાં તુળજા વસે, ઉત્તર બહુચરી નામ; શોભા વિવિધ પ્રકારની, ખાન પાન ભરભોગ; જરા મરણને દુખ નહી, નહી વ્યાધી નહી રોગ ખટ રૂતુ સદા ફળે, અંબુજાઅદકાંહોય;મહીમા મહાકાળી તણો, ગાંજી ન શકે કોય.ગમતી મોજે મા-ણીએ, વીવીધ પ્રકારે વ્રત; આવે કોઇ કપટે કરી, નીસ્ચે પામે પ્રત,અચરજસુજ્યે એકછે, જીવતો આવ્યો આપ; ઉતપત કહે તુ તાહરી.કોણ માત કોણ બાપ. જુધ કરતાં કેમ જીતીયો કેમ ઉગરયો આદીશ, ઇશ્વર આણ સાચુ કહો, કોણ ઇષ્ટ તુજ શીશ. ચોપાઇ—ધરણીપત રાખ મન ધીર વચન પ્રકાશ્યું વીક્રમવીર; અંબામન મુકો આંબળો ઊતપત શેવકની સાંભળો;અધસુરનાયકનો અંશ મરતલોકમાનવ-નો વંશ,માળવ મુખ ઉજેણી ગામ,વીરજીત વીક્રમ મારૂ નામ ઇષ્ટ ઇશ્વર હરશી-દ્ધનો હાથ. આગીઓ વીર શોભે મુજ સાથ;મહાકાળેશ્વરને પુજીયે,તેના જોર થકી જુજીએ પંચડંડ જીત્યાછે ઊર;ત્રીપુરારી તેનો છે તોર પુન્યધરમ રહેછે મુજ પાસ, જાચક વિપ્ર તણો હું દાસ,ગૌબ્રાહ્મણ સ્ત્રીની વાહારે ચડુ વાટ દેખિ દુશ્મનનોઘડુ; મમત કરે તેને મારીએ;હાથજોડે તેથી હારીએ,તજ્યું રીધ વર સુત્રને રાજ.આવ્યોછુ કરવા પરકાજ, કમળ એક અહીંઆથી લેશ;દુખીઓ બાહાર બેઠો ત્યાંદેશ; મુજને તો નત બોળે નીર, ભેદી ન શકે પેગંબર પીર, એ હકીકત માહરી ખરી, સુણ માતતું મનધરી;એક કમળકેરે કારણે આવ્યોછું તાહારે બારણે,પરદુખભંજન કહે સઊ નામ;કરવા આવ્યોછું પરકામ આપો કમળ અહીંઆંથી એક,ત્યારે અમારો રહેશે ટેક નીકર જાય અમારે થશે લાજ ચોકીવાળાનીજશે. દોહરો—વનીતા હરખી વાતથી,ભલે આવ્યો આ ઠામ. વાટ જોઊ કંઈ દીવસથી.મહારે તમારૂ કામ; દેઊ વધાઈ દાન બહુ, મહીપત મળવા કાજ; વેરૂ ફુલ વનિતા કહે, વીક્રમ આવ્યા આજ; મોતીચોક પુરાવિયે, દુધે ઊમર ધોઊ; કુમકુમ છડા દેવરાવીએ, દુખદરીદ્ર ખોઊ બુધ્ર સાગર પછે બોલીયો, રામા એ શી રીત. વાટ જુઓ છો માહરી, કીયા દિવસનિ પ્રિત, શી ઓળખાણછે માહારી,કોણ વસ્યાં તે વાટ;કોણે નામ માહારૂ કહ્યુ, વાટ જુઓ શા માટ; ચામુંડા કહે ચીત ધરો,રોશ ન કરસોરાજ કારણપ્રિત તણું કહું, મારે તમારૂ કાજ;પુજા કરવા નિત્ય જતાં, પાર્વતીને પાસ એક દિવસ પ્રસન્ન થયાં. અદકી દિધી આશ કહ્યું દહાડિ નવ આવશો. દુઃખવેઠો છો જાત્ર; વરસએક આઠ દિવસ,જ્યારે હોય નવરાત્ર;તે દહાડે કરજો પુજન માનશે મારૂમન

ચોપાઇ—વચન માતનુ મુસ્તક ધરયું, જેમ કહ્યું હતું તેમ કરયું નવરાત્રીનો આવ્યો દિન, અમો ગયાં કરવા પુજન. વાટે જતાં આવ્યું મરણ, એકનાર પડિતી ધરણ; ગઈ દ્રષ્ટ તે ઊપર તર્ત, માનવી પામી દિઠિ મરત;ધાવતુ એક તેને બાળ, રહ્યાં ઊભીયા જોવા તતકાળ; નજર નાર ઊપર મેં કરી મુઇ માત જીવે દિકરિ,પેટ

ઉપર મરતીતી તેહ. બાળક જોઇને પ્રગટયો નેહ; તે કુંવરી ઉછેરંએ લીધ,કરૂણાતે ઉપર મેં કીધ, એમ કરતાં ગયા કૈલાસ, બાળકી મુકી પારવતી પાસ; સુભટ બે સામુ જોયું,જન્મ દુઃખ તેનુ ખોયું;કોટે કુસુમનો ઘાલ્યો હાર વાધ્યું બહુરૂપ અપરમપાર,મેં કહ્યું એને શું કરૂ કયાં રાખુ કો આગળ ધરૂં.મુજને ઉમીયાએ શીક્ષા દીધ કરૂણા બાળ ઉપર કીધ. વરસ તેરની બાળા થશે,તારે એનું દુખજ જશે; વીક્રમાજીત ધરણીપતધણી તેની કીરતી જુગમાં ઘણી;કોઇ સંભવને કારણે, આવી ચડશે તે બારણે; તે ઓળખ્યાનું એંધાણ, પગે પદમ કમળ પ્રમાણ; હશે ઢીંચણુથી હેઠ હાથ, તારે ઓળખજે તે નાથ તે શું પ્રીત ઘણી થાપજે એ કન્યા તેને આપજે તે એંધાણ તમારાં મળ્યાં, દુઃખ હમારાં તેથી ટળ્યાં, આ ઠામે આવી નવ શકે ધીરવીર મહાદાતા પખે; તે પુત્રી છે માહારે ઘેર,તુને પ્રણાવું રૂડી પેર મહીપત કહે સાંભળરેમાત કહું એક સાચી તુને વાત. ઘેર બેઠે વીવા મુજ થાય; રાણી થઈ રહે મોહોલમાંહે;મોહોલમાં બેઠે જે કોઇ થઇ,તેતો સ્થીર થાવર થઇ રહી. બહાર નીકળુ પર કારણે, મળે મોહોલ મુજને બારણે; અર્થ ગર્થ કેનારો ઘણી, સકળ વસ્ત તે દુખીઅ, તણી; નિકળ્યોછું હું કારણ ઘેર,સકળ વસ્તુ તે તેને ઘેર નવ રાખુ નીશાની એક, એવું મારે વરત વીવેક; એવું જોઇને આપજે મુને; આગળથી ચેતાવું તુને.વળતા દેશો મુજને શ્રાપ,તેતો હું નહીં લેઉ પાપઃ કહેછે ચામુડાસાંભળ ભુપ, રૂડું જે તમારૂ રૂપ.જે તમને ગમે તે કરો માહારા મંદીરમાં પરવરો;એ વાત ન જાણુ અમો, કહે કન્યા તે કરજો તમો.

દોહરા—વીચાર કરી વીક્રમ કહે, હું આવું તમ સાથ;બીજું કામ મુજઉકલે અંબુજ આવે હાથ, ચતુર ચીંતા કાં કરે; ભુપત રાખ તું ભાર;એક કમળ ઇચ્છા તમો, એવાં આપુ હજાર, મંદીર લેઇ ગઇ માનનિ, દીધાં આશન માન; લવિંગ સોપારીએલચી,બીડલેબાસઠપાનચોપાઇ—નાહાવા કારણ મુકયું નીર,ત્યારેબોલ્યા વીક્રમ બીર; જ્યાં સુધી ન કરૂ પર કાજ ત્યાં સુધી તો ભોજન તાજ; એક કમળ દુખીયાને દેશ, અંન જળ મુખમાં ત્યારે લેશ;કમળ દેખતાં ભુખજ થઇ; વચન ફળ્યું ને સાતા થઈ, રંગભેદ વીહાણી પ્રીત થકી ઉડયા પ્રભાત ચંડીએ વિચારયું મન;ભુપત નવ કરે ભોજન ખોટી એને નવ કીજીએ કન્યા સમેત કમળ દીજીએ; ત્યારે કન્યા બોલી વાણ, સાંભળ વીક્રમ ચતુર સુજાણ; ભલે પધારયા માહારે ઘેર કહુ મારા પરણ્યાની પેર; ઝાઝી સમરણ છેજીમુને, માંડી વાત સાચી કહુ તુને. પેહેલા જન્મ તણી જે કથા. તમ આગળ પ્રકાસુયથા પરદુઃખ ભંજન તાહારૂ નામ તોતો કર એ મારૂ કામ;પરદુઃખભંજન જાણુ તુને કહુ એ વર પરણાવો મુને;પહેલા ભવ ઉતપત ઘણિ તે પરણાવો મારોધણી કરો સર્વથા મારૂ કામ,તો દુઃખભંજન તારૂ નામ.

દોહરો—ભદ્રાવતી નગરી તણો. ભદ્રસેન ભડભુપ;જસ જગતમાં જેહનો રાજ તેજ રિધ નગ્રશેઠ તે નગ્રનો નાલચંદશા નામ સોળે વરશે સલક્ષણો, કરે નીત રૂડા કામ; પ્રાક્રમ પ્રૌઢા તેહના પંચ કરે પ્રમાણ; ભાવ ઘણો ભગવાન પર વારૂ સુણે વખાણ શ્રાવક ધર્મ શીરોમણી તપાગચ્છને ટેક;જીવ દયા પ્રતિપાળ છે, ન્યાવટશાવટનેક. પોસ કરે પખવાડીયાં.મુમતી બાંધે મુખ લખ પચખાણ લીલોતરી. દેહે વેઠે એ દુઃખ પાચમ આઠમ ચૌદશ, કરે વંદે મોહોટા વીર પચુશણ પંથ સાચવે, પીએ નિત ઉનાં નીર ભાગ્તાંબર ભાવે ભણે, પુજે જતીના જોગ;શ્રાવક ધર્મ એ સાચવે નહી મનમાં ભોગવૈરાગ મન તેને વરશો પરણે શું થાય, અલ્પ આયુષને અલ્પ સુખ, કાળ સહુને ખાય ચીરણજીવી કોય નહિ, જીવે શી એ વાણ ફરિ ફરિ અવતરે લખચોરાશી ખાણ,પુજાશ્રી પરીબ્રહ્મનેનીરદોષણ જેનું નામ કાયા પડે કહે કળી પામું રૂડો ઠામ.પીતા દુખ પામ્યો ઘણું,કરી લાંઘણો સાત;પુત્ર આવી પાયે નમ્યો,વળાત પુછી વાત; શા માટે તમે દુખ ધરો, રૂદન કરો તે ફોક તમે કહો તે હું કરૂં,શીદ ધરો છો શોક; પીતા કહે પરણો તમો,સુખ બહુ અમને થાય મોહોડ ઘાલે તુજ માવડી પ્રેમે લાગે પાય;વચન આપ્યું તે દીકરે,બહુ સંતોખ્યો બાપ, માનની મન વીશેમા, હારે, તો પરણું હું આપ શોમાસા એક સેહેરમાં તેજા તેની નાર;તેની કન્યા કુમકુમ વંતિ.શો શોમાશામાહરા તાત, મહાલક્ષમીમંદીર ઘણી અલખક અપરપાર, બત્રીશ લક્ષણિ બેટડી; વર્ષ થયાંતાં બાર;જ્ઞાનવતીને ગુણવંતિ માહરૂપ શ્રાવક ધર્મ સદાવ્રતી અક્કલ અધીક અનુપ.પીતા કહે પ્રણાવિયે મેંતો કહયું મુખ નાય,અલ્પ આયુષ માનવતણું,સ્થીર નહીકોનીશોવિશં શીયળ સદા કરીશું વારૂ વરતસ્વર્ગમા રંગ સુખ ભોગવું,માનીશું જાણે વ્રત. પીતા કહે નહી પુર્વ કુંવરી તાહરૂકામ કલંગ ચડે મુજ કુળ વિષે નીચ કેવાઇશ નામ.મન ગળ્યું પછે માહારૂ પ્રઠી પુરણ પેર;પરણાવિ મને પ્રીતથી નગ્રશેઠને ઘેર બેજણ તેવડ તેવડાં જોવાસરખી જોડ; રતિ કામ સરીખડા,નહી ખાંપણ નહી ખોડ. જેવાં ઇંદ્રાણી ઇંદ્રિ છે,જેવિ રોહિણીને ચંદ્રજોડું એવું જુગતથી માળીયામોટા ચંદ્ર ભરજોબનમાં બેજણાં ભામનીને ભરથાર, એક એકને મળ્યા તણો આનંદ અપરમપાર એક એકને દેખી ઠરે અતી હરખ અતી હીત એકજ સેજ સુતા તણો નેહ ઘણેરો નીત ખાવા પીવા રહેવા તાજુ મુખ તંબોળ; રાગ રંગરંજીગ સદાકામની કંથ કલોલ ધરમ પારતાં શ્રાવક તણો,જીવ દયા દીવ્ય દાન; સાસુ બોલતા સર્વથા,ગોવીદના ગુણ ગાન.પોસાળે અમેનીઅ તાં સાંભળતાં સારી વખાણ;અપવાસ કર્તાંઆઠમ દીવસ પોસાપંચપ્રમાણ પચુશણનાં પરખાં, ગયા દેવને દેહરે દાખ;ભક્તાંબર ભાવે ભણ્યા જૈની શાસ્ત્રજ પુરે શાખ.છપા જેણે જીત્યો કામ. ભલો મારગ તે ભાળ્યો. જેણે જીત્યા કામ, લખચોરાશી ટાળ્યો જેણે જીત્યો

કામ. શીળવ્રત તેણે સાધ્યાં જેણે જીત્યો કામ. વિશ્વ બધા માંહે વાધ્યા, કામ જેણે જીતિઓ, ધર્મ સઘળો તેધારીઓ. કામઅંધજેકો થયો. તે જીતી બાજી હારીઓ જીવ દયા પ્રતીપાળ,જન્મ ધરી નવજાણ્યો,પાપીપુરા પ્રમાણ ભોગવે નર્કની ખાણો જન્મધરીને જોગ, ધન તેણે શું કીધુ, અમરત જીત્યું આપ, ઝેર હળાહળ પીધુ શિળવત સાંધ્યાં નહિ ઘણાક સમજા ઘાટમાં મનુષાદેવ મહા મુલ્ય છે,સામળ કહે નાંખ્યા વાટમાં, શેતરંજે શરવ સમેત શીખરનિ જાત્ર પાર્શ્વનાથ પુન્ય પ્રિત જે છે પ્રાણ માત્રા.મુમતિબાંધેમુખ,ઊશ્નોદક પીવા આપેમુજને ગ્રહેવુ પ્રાણ,ગુરૂ એ ગુણ પ્રતાપે જૈન ધરમનિ જોજવી ભાર વળે જે રહે ભર્યા, માળ કહે શિળવ્રત ધર્મ, નર નારી તે તો તર્યા, દોહરો—પ્રતિજ્ઞા કરી પંડમાં મે વિચાર્યું મન અંગ પંદર દિવસ પક્ષઅજવાળીયાં,સ્વામિનો નકરોસંગ આજથકી અજવાળીને, વનિતાએ કીધવાત,પરણ્યો જે પતિ માહરો તે માનો જાયે ભ્રાત જેણે પાળીયાંછે શિરવ્રત,તે-તો પામ્યા ભવપાર એવું જાણિ મેં તજ્યો ભાવેશું ભરથાર પ્રતિજ્ઞા કરી ને પ્રેમદા, પોતે ગઈ પીતાને ઘેર.પછે દેહેરે પતીગયો,પ્રૌઢિ શિ તેનિ પેરસ્વામિએશાસ્ત્ર સાંભ-ળ્યું,કાંમ તજ્યાના કામ.જેણે તજીજે તારૂણિ,પામ્મા સ્થિરતાઠામ.કંથેકીધીકલ્પના ઈશ્વર આગળ આપ એક પક્ષઅંધારીએ પ્રેમદા નિરખુ પાસ,સંગ કરૂ શામાતણો, કોઢિ થઊ તે દિશ, કરૂ સંગ જે કામનિ નો સત બ્રહ્મહત્યા શિશ, ધારીને નિરખુ નહિ, પંદર દિવસ પચખાણ. મહાવિર કેરી આગના પુરણ શાખ પ્રમાણ.

ચોપાઈ—મન સાથે એ કીધી વાત, કોનિ નવ જાણો ખ્યાત. આપે મનપ્રતિ જ્ઞા કરિ સાસરે આવીછે સુંદરી,જોબનવંતી નરનારીનો અધીકસ્નેહ સાસુ સસરે દિધાં માન, ભોજન કીધાં ચાવ્યાં પાન, નેહ ઘણેથિ નિશા પડિ, ચતુર ચતુરા મે-હેડે ચડિ ફુલ પાથર્યાંસુંદિર.બરાસ કસ્તુરિ હરખીજેહ,દસદિશે મેલ્યા દિવડા,નર-નારિ જરાવંત જીવડા ભોજસામગ્રિ ભાવે ભળે;કનક જોત દિપકનિબળે.જણ પ્રણ મ્યો પોતાને પતી રૂપેરંભા રોહીણિ હર્ખ ઘણો છે મનમાં હેજ,શામાસુતિ સ્વામિ સેજ, જેવાપ્રકારછે તરૂણી, તેથિ ગુણ સ્વામિમાં ઘણાં હાવભાવ કટાક્ષજ કરિ,ભ-રપુર જોબનમાંહેભરિ.દોહરો—સ્વામિકહે સુણસુંદરિ.ચતુરાચતુર સુજાણ; ભગતિ-વંત બાળુતુને.પંદરેદિવસ પછખાણ.ક્રષ્ન પખવાડિએ કામનિ તાહરિ પુરૂ આશ; બાંધવ જોડે બેનડિ, તેમ પોહોડિ રહુ પાસ આનંદ પામિ ઘણું, પીઊએ કીધુ પુન્ય;રૂદે રિશ કરિ નહી નિમેખ ન રાખિ નુન્ય.પંદર દિવસ પુરણ થયો, ક્રશ્નપક્ષ કલ્યાણ, હરખ્યા ઘણુ હૈડા વીશે શાહાપુત્ર સુજાણ. મળશે રાતે માનનિ શુભ સ-જોમનનિમમતા માણશુંભામનિ સાથે ભોગ,ખાનતરતિબશુંવીવીધ ભોગ વીલાસ શાહા પુત્ર સેહેજે ગયા પરણિ પ્રેમદા પાસ માન દિધું ઘણું માનની પ્રરકે સાનથી; પ્રીત. સ્વામી સજ્યાએ ચડયો રંગ ભોગની રિત કામનિ કહે છે કંથ સુણ, આ-

ધીક પ્રતીજ્ઞા એહ. એક પક્ષ અજુવાળી પંદરદીવસ તું બંધવ હું બેહેન ચોપાઈ વારૂ બોલ વનીતાનો વશ્યો હેત ઘણેથી સ્વામી હસ્યો કામની તેં કરયુ શુભ કામ મમતે રહયું આપણું મામ, હરખ બેહુના મનમાં હોય, કષ્ટના પામે બેઉમાં કોય. અવતાર બેઉનો એમજ ગયો,નરનારીનો સંગ નવ થયો કોણે નવ જાણી તે વાત, જશવંત બે સુજાણુની જાત. ધર્મ તણી રાખી રીતીયો, જગત બધો તેણે જીતિયો વરસ પંચાણુ પાળી પ્રીત, રૂડા મારગની રાખિરીત અવસાંનકાળ આવ્યો જ્યાહરે વીવ્હળ ખુબ થઇ તાહરે,રહયો રૂદેમાં રૂડા રંગ; સ્વામી સાથે કરૂ હું સંગ વીગત વાતની વીસરી, જીવ ગયો નીસ્ચે નીસરી.મરણ સમે જેવો વીચાર,તેમાટે ત્યાં ધર્યો અવતાર; કૃત અકૃત જે ચીતે ચડે, તેવો અવતાર તો લેવો પડે શમ મન માયામાં અડયું તે માંડ અવતરવું પડયું,બે જણ પડીયાં પ્રથ્વીમાંહે;સ્વામી અવતરીયો છે તાહે. નીચબુધ્ધ થઇ માટે નેટ,હું અવતરી ગુણકાને પેટ. પહેલે ભવ કીધીતિ સેવ, તો થઇ છું દેવાધીદેવ;પહેલા ભવનિજાણું વાત,સતી શીરોમણછું સાક્ષાત. સત્યશીળ હતું મુજ હાથ,તોઆવીછું હરસીધ હાથ.પહેલા ભવનો ધરમ મુજફળ્યો માહારાજ મહીપત મુજને મળ્યો, તે વરને પરણાવો તમો, પરદુખભંજન જાણુ અમો માહરો કરે ઉત્તર નર જેહ, મુજને તો વરશે તેહ રાજા કહે છે રૂડુ થશે, શીવ પ્રતાપે સંકટ જશે. સુખે માહારી સાથે આવ, કોટીહરખ અનમાંહે લાવ જે નર મને ઇછોછોતમો તે વરને પરણાવું અમો. નારીએ જઇ માન કહ્યું, મારૂ મન કભુજવ થયું;વળાવો મુજને એ સાથ, માલ ખજાનો આપો હાથ દ્રઢતા રાખો મનડુ ધીર. એ મહારાજા વીક્રમવીર, પરનારી સહોદર એહ, એના સત્યથી વરસે મેહ સુત્ર માસંગ એકશ- ણગારિયો, અમુલક રતને ભરાવીયો, મણિ માણેક ભર્યાં કાંઇ કોડ, એવાં ચીંતામ- ણિનિ જોડ, વારૂ વસ્ત્ર તણા અંબાર, ઉપર અંબુજ એક હજાર;કમળ હેતપ્રિતેથી લીધ, મુખથી વાત કામનિએ કીધ, નહી કરમાય નહી સુરી જાય, નિતનિતશોભા અદકી જાય; દેવતાને દુરલભ છે એહ વીક્રમ પામ્યો પુન્ય વિવેક; જઇ વાડિમહી રોપો ઘેર, શોભા નિત પુરણ પેર; વળી કહુ તે કરજો કામ, ફરી ન આવશો આણે ઠામ. સાચું તમશું બોલું આપ, પુરવે પારવતીનો શ્રાપ; આ સ્થાનકમાં જે પેસશે, તેની કાયા પ્રલે થશે. એ સ્થાનક ઉમીયાની આણ, જે આવે તે ખોશે પ્રાણ;તમો આવ્યા માહારે બારણે, ઉમીયાના વચન કારણે,જે દહાડે કન્યાઉરધરી તાહરે વાત મારી કરી,જે આવે તે પ્રલે થાય, તો કેમ આવશો વિક્રમરાય. દોહરા—તા હારે બાળા બોલીયાં, નહી બોળે એને નીર; અગ્નિભેદી નહી શકે, આવશો વીક્રમ- વીર; માટે તમો અહી આવીયા, કર રૂડે કન્યાય; ફરી ઇહાં આવશો, તો અધીકો અન્યાય. એકસહચરી એક રાય; હોયનારહસ્તીપરે, આપ અસ્વારી થાય. મીચ્યાં લોચન મહીપતી; ધર્યું કાળીનું ધ્યાન; રૂડા કામ કરો નીતે, આપ્યાં પાન. નેત્ર

ઉઘાડી નરખીયું, કારમો દીઠો કુપ; દુખીઓ બેઠા ડામણે, ત્યાંહાં આવ્યો ભડભુપ અરજુનજાણેઅવનવો,ચતુરશીરોમણ ચંદ્ર; દેવથકી દસ લક્ષ ગુણ, આવ્યો જોતાંઇદ્ર

ચોપાઇ—રૂડો ગજ મોહોટો માતંગકન્યા શોભે રૂડે રંગ; આવ્યા બાહર ગુણવંત ભુપ; જ્યાં છે કારમો મોટો કુંપ એક કમળ કેરે કારણે બેઠાલાંઘે તે બારણે ત્યાં આવ્યા વિક્રમ મહારાજ, લે ભાઇતારે જેનું કાજ,કમળ એક લઇ સુખીઆ થાઓ દુખ જીતીને મંદીર જાઓ; જઇને તાત માતને મલો, ભોગ સકળ ભાવંતા ભળો નેત્ર ઉઘાડયાં દુખીયે જેમ તેને દોલત દીઠી તેમ; દીઠાં કમળ કન્યા માતંગ, મોહ પામ્યો લાગ્યો મન રંગ લખ્યો હોય ચીત્રામણ જેમ ચીતભરમ થયો તે તેમ, એક ઘડી નવ બોલ્યો વાણ જેમ ડુબ્યાં હોય સાતે વાહણ; જેમ પેટ તણો હોય પુત્ર જેમ ભાગ્યું ઘરસુત્ર જેમ દાવાદળ માહે પ-ડયો, જેમ કો દુખી દુશમન નડયો; કોની વાત સુભ નહી કરણ;ઘટીકા એમ કરતાં થઇ ત્રણ; ધારણ નવ રહી ધરણી ઢળ્યો, જેમ આકાશે તારો ગળ્યો; દીઠો અઇરા-વત જેવો ગજ. ઇંદ્ર આકારે ફરજે ધ્વજ; કમળ મોટ દિઠી મહા મેહેર તે દેખીને લાગી લેહેર; આસના વાસના રાજા કરે; આપ ઉછરંગે ધરે; આપ વસ્ત્રે તે આ સુ લુવે, નીર્મળ નીરે મુખડું ધુવે, વસ્ત્ર વીસરજન કરે તે હાથ, ખમાખમાં કરે તે સાથ; એમ કરતાં ઘડી બે થઈ, વળી ચેતના મુરછા ગઇ; નેત્ર ઉઘાડયા રૂડી નિત પુરણ કીધી રાયે પ્રીત; નરપતી કહે કાં પામો દુખ, કહો મુખથી કેમ થાશો સુખ; શું મનમાં આવ્યો છે જોગ, કે કાંઇ પ્રગટયો દેહમાંરોગ, હરખ ઉપન્યો નીર્મળ દેહ વ્યાપી છે દારૂણ દેહ; ભુખે ભમરી આવી ઘણા, કાયા સ્થીર નવ રહે તમ તણા, રોગ હોય તો ઓસડ કીજીએ, કહોતો કમળ અધિકા દીજીએ વારૂ કહિ તે દુખીયો રહયો, ફરી ઉતર તેણે નવ કહયો; સમજ્યો મનમહીપતી મહારાજ, લોભે માગતાં આવે લાજ; બુધ લક્ષણ; એમાં બત્રીશ, કહે તો કમળ આપું દસ વીસ હાયહાય તે કહે છે મુખ; અધીક તન દાઝ્યુ છે દુઃખ અખંડ આંખે આંસુધાર, વપુ મરોડે વારંવાર; દાંતે જીભ ટશે જેટલે, ઝાલ્યા કર નરપતી એટલે.

દોહરા—વિક્રમ કહેરે વીર સુણ, કેહે મન કેરૂ કાજ; મન મુકી કારણ કોહો લેશ ન ધરશો લાજ. નીચું જોઇને નરપતી બોલ્યો વારૂ વાણ; જે તમો જાણો તે કહો આદ્ય શક્તિની આણ;જે વાટે મન ઉલટે સમે તમારોશોક તે તમોમુજને નવ કહો, તો તિર્થવ્રત તમફોક;ઘરસુત્ર પુત્ર કે ગામ ગરથ, ગજરથ ઘોડારાજ,એવહાલુ નથી મુજને, વહાલું છે પરકાજ ભણ્યો નથી ગણ્યો નથી, નન્નો અક્ષર નામ;માટે મનમેલી કહો થાય તમારૂ કામ.ચોપાઇ—ત્યેરે દુઃખીયો બોલ્યા વાણ, ધન ધનરાજા ચતુરસુજાણ, માહારા મનનું જે છે કાજ તે.કહેતાં આવે મુજ લાજ સાચું કહુ સમ દીધા માટ, મુજને તો મોટો ઉચાટ; તમો લાવ્યા હઇડે ધરૂ, માહારૂમનતો હરખે ભરૂ; અદેખાઇ તે વાતે નથી, સાચુકથન કહ્યું તે કથી; આવ્યો તો ઠામહું જ્યાહરે,

કમળ દિઠુંમે તાહરે. તેની લાલચ લાગી ઘણી મેહે નવ કીધી મોહટમપણી. હુંનવ પડીયો એ જળ માંય, બેશી રહયો વડલાની છાંય,મેંતો નવ પડયું નિર;વાહાલું કીધું એહ શરીર;સમજ્યો નહી મોટો મરમ, મેંતો નવ સંભારયું કરમ;તે ઉપાય કરયો નહી અમો.એટલે રાય પધાર્યા તમો;તમે પુછયું તેમેંતો કહ્યું;તાંહાંથી જ્ઞાન તમને તો થયું;સાંભળતાં મન ચલાવીયું. કુપ મધ્યે તો ઝંપલાવિયું; આવરહાપર રાખ્યું મન, તમો વહાલુ કીધું નહી તન. હસ્તી લાવ્યા રત્ને ભરી.શોભીતી સાથે સુંદરી અલખત ખીજી અપરંપાર.કમળ અમુલખ એક હજાર,તે દેખી ઝુરછું અમો પુછોછો તો સુણજો તમો;જે કો મન ચલાવિ જાય તે ન ઝાઝો સુખીયો થાય;એતો કારજ કરમજ તણું, હવે વિમાસુહું ઘણુ દોહરા—હવે વિમાસણ હું કરૂ, મેં નવ ચલાવ્યું મન, હું પડત જો કુપમાં;લાવત અહકુ ધન. અરે દૈવ મેં કયાં કરી, એ કાયાનિ આશ;કાયાકરતઅળખામણી; તો આવત સરવે હાથ મુર્ખમાહરો પ્રાણીઓ દેહશું નાખ્યુંહેત વાહાલો ન કરત જીવડો તો સઘળી સમરથ લેત, એ પુરણ મન માહારે,બીજો નહી મન મર્મ; દાપતમનેદેતોનથી, દોપદેઉછું કર્મફટફટમારા પ્રાણીયા અકલ અજાણ અનુપ;કમળકામનીહસ્તિહસ્ત,પ્રથમપડતહું કુપ,કરોડઉપાયેકહુનહી દીધા મુજનેસમ;સાચી વાતતેસીદ્ધ છે,સાચુન કહુકયમ;તમોદુખભંજન હતા,કર્તા-તા પરકામ;તારૂં મં દુખ ભાગીયું,દુખભંજનમુજ નામ તમો સરજતઇશ્વરા પરદુખ-ભંજનતમોઆપ;તાહારાદુખભંજનઅમો,તે ઇશ્વરપ્રતાપ; વાત ન કહી હોતજોતુંને તો કયમ ઉપજતહેત.આવાં કમળનેકામની,તેતુંકયાંથી લેત;સમજ્યાતમારાશાણ-પણુ, સમજ્યો ભાગત દુખ;સ્વારથ પરવશ પડયા,ન ભાગે ભરામણ ભુખ;જાચાક દશવાશેક વરતણા,તેહને આપો દામ કીર્તકરવો આપણી,ફેરવો બધે ગામ.શેરએક આટો અપાવીને,બોલાવો ચરણભાટ;ગામગામમાં ફેરવો,વખણાવે વાટોવાટ વીનતા વહાલા થઇ,વખણાવોજઇવેશ પરમારર્થ પુર્ણ કરો;કીરતીદેશવિદેશ,વારૂ થયુ વાટે મળ્યા કળી જોયું મેં કામ કદાચ દુખ હોય દેહમાં તો આવત ઊજેણી ગામ; પ્રીછો નર પંડીત તણા; પ્રીછોછો પુરૂ નામ; રાગ કરી તે રીઝયા, તાત વાગતે નામઅમો આશે દિન કહાડતા, બેઠા કુપને પાસ. અમો આજ ઉડી જશું,નેટ થઇ ને નીરાશ ભલું થજો ભાઇ તમતણું વચન કરજો મુજ માફ; આ સ્થાનક આવ્યા તમો, તેહ અમારાં પાપ. દુસ્મન હશો કંઇક દીવસના, પુર્વે જન્મનું વેહેર; ત્યારે તમો અહીં આવીયા, પુછવા અમારી પેર. માલ લીધો તમો માહરો. ગાળ્યા માહરાં હાડ, જીવ રાખ્યો કાયા વિશે, તેહ તમારો પાડ ચોપાઇ—વચન સાંભળ્યું દુખીયા તણું. રાજા રિઝીયો અહકુ ઘણું ચતુર નર ચિંતા પરહરો મેહેલી દો મનનો ખરખરો; જે કહો તે તમને દીજીએ. ઓશીં-ગણુ સુજાને કીજીએ તમો મોહોટા છો આડે આંક, ઘણોક પડયો છે અમારો

વાંક આ સર્વ તમારો ગર્થ મારૂં ડહાપણતેતોવ્યર્થ;આકન્યા છેકારણરૂપભામનીછે એક ભારે ભુપ એ કહે તેના ઉત્તર કરે, એ વરને વનીતા વરે; બીજો આ સરવે લ્યો માલ; કામની કેરો મેહેલો ખ્યાલ; નાર વીના સરવે આપશું તાહરો સરવે સ્થાપશું; પુછવાનો ઉત્તર આપશે, પ્રમદાને તેતો પરણશે,રાજા તમો આપો જે ગર્થ તેતો મારે ન આવે અરથ, હું નહી જાચકજનો તન; મહારૂં ભાગ્ય નહિ મન.

દોહરા—રીજયો દુખીઓ રાયવર, વારૂં કહી એ વાત;પ્રસન પુછે એ પ્રેમદા,સુણીએજી સાક્ષાત. ઉત્તર એના આપશું તો વહુ શું કન્યાય; તહારૂં આપ્યું લેઉં નહિ નહિ કરીએ અન્યાય. કન્યા છે મારા કરમની, નીરચે તે નિરધાર; વીસવાસા પેલે ભવે, એ ભામનિ હું ભરથાર. કહું વાત તે સાંભળો, મોહોટા છો મહારાજ; કમળ લેવા તમો ગયા, તેતો મહારે કાજ,તમો કયાંહાંને અમે કયાંહાં, કયાંહાં એ કુપની તીર, કયાં પુછી તમો વારતા, પરદુઃખભંજન વીર;સંદેહ ટાળ્યો છે મહારો તે નિશ્ચે નિરધાર, એક કમળના આરતો, લાવ્યા કમળ હજાર. તારે કરમે જશ લખ્યો, મહારા કર્મમાં સર્વ ગમતું થાય ગોવિંદનું મેહેલ્યા મનના ગર્વ પ્રેમદાપ્રશ્ન જે પુછશે, તેના ઉત્તર દેશ,મિઠું નહીં તો પગે નમું, કહીશ તો કન્યા લેશ. ગળે કોઇને પડવું નથી, નાથ કરવો અન્યાય; હેત વચ્ રાજા હસ્યો, કરજોડયા કન્યાય. પ્રશ્ન પુછશે પ્રેમદા વચમાં રાખ્યા રામ; સમસ્યામાં સર્વ કહ્યું. ગામ ઠામ ને નામ.

ચોપાઇ—મુજમાં જો હશેમાલ, તો તુજને દેખાડું ખ્યાલ; જોર હશે તો તો જુઝશું બુધ હશે તો તો બુઝશું શાહપુત્રને શાહનિ શીખ.હું નથી આવ્યો માગવા ભીખ; પછી બ્રાહ્મણ ભીક્ષા કારણે, જાચીક હું નથી બારણે; મુજ ને તમે શું જાણ્યા ભાટ, હું નથિ ગુણુકા કેરો ઠાઠ; સુઇ સુતાર નથિ શેલીઓ, નથિ જાચીક તાહરો ટેલીઓ. નથી હું વેદિઓ કે વ્યાસ જે માગી લેઉં તાહારી પાસ,હુંનથિહાકેમદેઊ દંડ, હું નથિ ભીલ તસ્કર લાંઠ, હું નથી ગમારતા કેરા ધાટ, વગડે પડાવી લેઉં વાટ નથિ શેઠ પટેલ હું સાચ. લેઉં તમ પાસેથી લાંચ; હું ન જુગારી આડે અર્થ,જીતિ હરાવી લેવું ગર્થ, હું નથી ઠગ કે ઠાકરો. હું નથિ દાસ કે ચાકરો હું નથિ ગરાશીઓ ધાશીઓ, નથી ફોગટ ફાંશીઓ; હું નથી ધુતારો ધિર, હું નથી પાતર કે વિર. અધરમી હું નથી અનાથ તમ પાસે નહી જોડું હાથ;હું દાતા છું દાન જ દેઉં, કોઇનું આપ્યું હું નહિ લેઉં. છેક નીચ હું નથી રાંક; તારો માલ લેઉં વણ વાંક;ઇશ્વરની કરૂં છું આશ, માગુ એક પ્રભુની પાસ.દોહરા—કહે દુહોએક કામની સાંભળી સુખીઓ થાઉં; ઉતર સુજે તો વરૂ.નહિતર મંદિર જાઉં, રાજા કહે સામા કહો દીલ રીઝીને આજ; અરથ કહેશો આપણો, લેશ ન ધરશો લાજ,પીછે તે તો પરણશે;પ્રીત ઘણેરી પેર;નહીતરનિરાશ થઇ જઇશ પોતાના ઘેર સમશા કહે છે સુંદરી. ગોળે વીંટી ગર્થ; પેલા ભવ સ્વામી હશે, તેને સમજે અર્થ. સત્ય રાખે જો

સામટું,તો તો સ્વર્ગે જાય;પત મુકે પોતાતણું,તો તો ગોથાં ખાય જોબન રૂડું જાળવ્યુ,વરધે વિહ્વળ હોય; તે નહિ સરગ મરત્યુનો, ખરૂં રળ્યું પણ ખોય, : જશ લીધો જોબન પણે, વરધ પણે ઉઠાડી વાટ; તેહ સ્વાન પરીયંત તણો; નહિ ઘરનો નહી ઘાટ,મહામહેનતે ધન રળ્યો. ઘડપણ સુધી ગર્થ;નવ ખાધો નવ વાપર્યો, એકે ન સર્યો અર્થ,અમુલ્ય રત્ન જોતાં જડયું, સુખ પામ્યા બે સાથ;તે તો ખોયા જુવટે.વળતા ઘસીયા હાથ. સંન્યાસ મળ્યો સત વરસ.જશ જીત્યો તે જોગ;અવસાનકાળે મન ભ્રષ્ટ થયું, તેના કરમના ભોગ. છપો—સત વર્ષ સન્યાશ, વળતું માંડયું ઘરસુત્ર; ભામનીએ તજ્યો ભરથાર. પછે પ્રસવ્યો એક પુત્ર; ખટ માસના અપવાસ, કર્યા પચખાણ કરીને; ઓછો રહયે દીન એક. ખાધુ અન્ન પેટ ભરીને, જન્મ બધો જશ જીતીયો, મરતી વેળા નર તે નડયો; સમજશે તે સલક્ષણો, તેને અવતાર ધરવો પડયો.દોહરા—એમ વીત્યું હોય આપમાં,એમ સમજ્યો હોય સુત્ર; તે આશા મહારી કરે, પવીત્ર તણા જે પુત્ર; બીજા તે બેશી રહ્યા, ઘણા હેતથી ગર્થ;અણસમજ્યા આશા કરે,તે નિશ્ચે પડશે નર્ક ચોપાઇ—જુવતી વચન સુણ્યું જેટલે.ચિતમાં ચતુરચેત્યો તેટલે;પેલા ભવને પુન્યે કરી,ધારણ ધર્મની મનમાંધરી; અજ્ઞાન હતું તે સર્વે ગયું, જાતી સમરણ તોતેને થયું;મહિપત ચેત્યો મન મોઝાર, નિશ્ચે એ તો મારી નાર. મારૂં કહ્યું એમ માને કયમ, સોએક ખાવા પડશે સમ; સાચા સત વાધેસંધાણ.અકલથકી પુરૂ એંધાણ;સમાવું શામા કેરો શોક,લક્ષ વશા બહુ માને લોક.દોહરો—અપવાસ કર્યા એક માસના, સ્વરગ સુખને માટ; જમતાં ઝરજ આળીયું. વેહ ઉઠાડી વાડ. પોખ્યો પાલ્યો તે પુત્રને,માણવા સુખને માટ,વરધકાળે તે વધ કર્યો, જશ ઉઠાડી વાટ;પ્રમદા પરણ્યો પદ્મણી,ઘણા ઘડાવ્યા ઘાટ; પ્રીતે કીધો ખરખરો, દેહ ઉઠાડી વાટ;જોબન મધે જશ જીતીયો ઘણી કીરત ગુણ ઘાટ;ચુકયા ચતુર થઇ વ્રધપણ, વીવેક ઉઠાડા વાટ;નવાણ ખોદાવ્યાં નીરના.ઘણા ચણાવ્યા ઘાટ;અંતકાળસર્વ પુરાવીયા,વખાણ સુણ્યાં તે માટ;ગયો અવસર આવે નહી, કરજો કોટી ઉપાય; મરણ કાળે મન સ્થિર રહે, સેહેજે સ્વર્ગમાં જાય.

છપો—પુરૂષ ગયો એ સાલ,વખાણ સાંભળીયા વાતે, સમજ્યો શીળ સંતોષ, પચખાણ કર્યાં જશ જાતે;પંદર દીવસે એક પક્ષે તરૂણી મનથી તાગી,એંશી વરસ કહાડયાં એમ.ભાવટ તો મનની ભાગી;મરતી વેળા માનવી,સીધે મન જઈ અડયું પાછો પડયો તે પાપમા. અવતાર લઇ અવતરવું પડયું,નારીનું નીરખે મન;પોઢી રહી પતીની પાસે જરા ડગ્યું નહી મન;આરંભની ન કરી આશે,ખાવાપીવા સુખ સેજ,હેત પતીશું પુરણ,કામ વાસના નહી કાય,ચિંતા કીધી ચુરણ; મરણ કાળે તે માનવી,સંભોગ ઉપર મન અડયું,ગુણકાને ઘેર ગોરડી,અધમ ઘેર અવતરવું પડયું,

ચોપાઇ—બધો શીયાળો ટાઢે મરે, ઉનાળે ડગલો રૂએ ભરે; આખો દહાડો

ભુખે મરે,માઝમ રાતે મલીદા કરે.જોબન બધું કુંવારા જાય, વૃદ્ધપણે પામે કન્યા; ફકીરી કફની મન ધરે, પછી જગન મહારૂદ્ર આદરે. આગળથી પાણિ વહી જાય, પછી પાળ બાંધવા તત્પર થાય વઢેરાઢ વેરીની રીત, પછે કરવા જાએ પ્રિત; વરત દીવસ તો ભોજનવહે,અન્ય દિવસ તો ભુખ્યો રહે;બાળ પણે વિદ્યા નવથાય,વૃદ્ધ પણે ભણવાને જાય;કરે જન્મથી કુડા કામ, પછે સંભાળવા માંડે રામ,ચાતુરમાસ નવ વરસે મેહ,થાય આવડુ ચૈતર તેહ.નરનારી અવસર પ્રીછો પ્રાણિયો તો જુવતી જીતિ જાણિયો.દોહરા—નરનારી પરણ્યા નેહથી,ધાર્યું વળતું ધર્મ,માનનીનું તો મન ડગ્યું,કીધું કુડુ કર્મ. કામની કંથને ઓળખ્યો, નરે ઓળખી નાર; પ્રીછયાં બહુ પટંતરે, પેલા ભવનો પાર.છપો–સો વાતે એક વાત,કાંઇ નહી તેમાં કાચું; સુર્ય ચંદ્રની શાખ,સત્ય બોલુ હું સાચું.ભરતખંડ સુખ શુભ ભોગ્ય ગુણ ભદ્રાવતી ગામો નહાલચંદશા શેઠ નીરભે સુત નીરમળ નામે; પ્રેમદા નામે પદ્મની. પુત્રી સાથ શાહે તણી. પરણ્યમે તો પ્રેમદા,તું ધણિયાણિનેહું ધણી.ચોપાઇ—ચતુરા ચેતીમનથી મળે. ધણે હેતેથી વળગી ગળે;તું સત્યવાદીને હું સતી હું પ્રમદા તું માહારો.પતી રામા કહે સાંભળરે રાય,મહિપત સમજો તેમનમાંય,હું કામની એતો કંથ. પરમેશ્વરે મેળવ્યા પંથઃ પુરણ પ્રીતે તું પરણાવ, લાખેણા એ લાડ લડાવ; શાહા પુત્ર એ સાચો હોય;કળી શકી નહી કોય. જેણે વ્રત ધરયાંતાં એહ, દેવરૂપે દેવાંશી દેહ;ગાંધર્વ વીવા કરી રીત,પુરપતિ પરણાવી પ્રીત છપો—જે રાખે સંતોષ તે મહીમા વધારે; જે રાખે સંતોષ, વેહના દેહની વામે; જે રાખે સંતોષ તે મહીમા વધારે.જે રાખે સંતોષ સહેજે તે સ્વર્ગ પધારે;સંતોષી જો જન હોય છે,તેનાં પાપ સઘળાં બળે; સામળ કહે સંતોષથી,જન્મ મરણ ફેરો ટળે. ચોપાઇ—તેત્રીશ કરોડ દેવતાની સાખ. પરણાવ્યા વર કન્યા ભાખ, વરને કન્યા સોપી તરત,જેણેપાળ્યાં શીળનાં વરત, બીજો માલ આપે જેટલે, દુખીએ ના કહ્યું તેટલે; ન ખપે હાથી ગ્રથ તાહરો, અનમી ટેક રાખુ માહેરો; ન ખપે કમળ તાહરૂ એક.અનમી જાચીક માહારી ટેક. ન ખપે તારો એક દામ હું ન કરૂ લીધાનું કામ.હું ક્ષત્રાણીકેરો તન, માગ્યાનું મહારૂ નહી મન;આશા ન કરૂ હુ તાહરી પરણાવ જો સ્ત્રી માહરી;ક્ષત્રીની ખબર સાંભળો બળે દોરી નમુકે આંબળો.ક્ષત્રી કોનું ન ખાએ અન ક્ષત્રી કોનું ન જાચે ધન;અંબળાતા અંબળાતા ફરે,ટેક ન મુકે ભુખે મરે,ટેકી ક્ષત્રી મારી જાત ભુપત પ્રીછે ભરેલી ભાત,સૌને આપાનારો શ્રીનાથ.તમ આગળ જોડું કયમ હાથ. દોહરા—વીક્રમજીત કહે વીર સુણ,તેં કહી વાત વીવેક,તેં કહી ને મેં સાંભળી, તેમ તું સાંભળ એક ગુણ તાહારાત્તી હું ગયો, ઠીક જોયો મેં ઠામ; સરવે માલ એહ તાહારો, મેં શું કીધુ કામ,પ્રાક્રમ જો હોય માહારૂ,મેં શું કીધું જોર;તમે મોકલ્યો હુ ગયો. વાત તણો અંકોર- પ્રાક્રમ જો હોય મહારૂં, ના આવત તારે અર્થ; મારા

પુન્યે હું ગયો તાહારા કર્મનો ગર્થ, તાહરો માલ તે તું લહે, તાહરા કમનીઆડ; સાંભળ પણ શું માહરૂં;દેખે તો દેખાડ બીજી વાત એક સાંભળો.તું શીમાડા રાય, હું ચકવે પૃથ્વીપતી,વાત ધરોમનમાય.સલામી લઉ સદા,હોડ ઘણેથી હાથ;સીરપાવ આપુ સેહેજમાં, વારૂ કરો વીખાણ, રાજ આપુ જો રીજીયે, ખીજુ તો લુંટી લેઉ;રીઝયો તારી રીતથી,શીરપાવ સરવે દેઉં.આપવા જોગ સદા અમો,લેવા જોગ તું લાખ, શાણા હોતો સમજજો. શાસ્ત્ર તણી એ શાખ. તુને વાત ત્રીજી કહુ,જો માને તાહરૂં મન,એ કમળ આપુ તને ત્યારે તો લેવું જળ અન.પ્રતીજ્ઞા મારીજશે, તો જાશે મારો પ્રાણ,જીવદયા પ્રતીપાળ તું.સત્યવાદી સુજાણ ચોથી કહુ ચતુરનર સાંભળે સઘળો સાથ,શ્વસુરપક્ષ મોશાળમાં હેતે લે સહુ હાથ,ઘણા હેતથી હું ગયો એ ગુફામાં એન, કોડ લાવ્યો કામની, એતો મેહારી બેહેન, કરૂ દાન કન્યાતણું, દીધાં જોઈને દાન. માટે આપુ મન કરી. લ્યો મન મુકી માન. રાણારાયનેરીધપતી અનમી અહંકારી અનાથ,સસરા આગળ સરવકો,હેતે હોઢે હાથ સલામ કરીને કર ધરો, સોપું માલ સમેત, સુખ પામી તે સુંદરી. હરખે ઉપન્યું હેત. વીક્રમ ફરી બોલવા ગયા. માનનીએ મારડયું મુખ. સાચું બોલેરે સુદરી દેહમાં છે કાંઈદુખ. ચોપાઇ—ગુણ સાગર પૃથ્વિ તુજ ધણી, એજ સીમાડા માહરો ભણિ, ભુપત અને કરવી ભેટ, પડે ધાસકો પોહોડે પેટ બાળ વિના જે શિક્ષા કરી. ચીત થકી કરવી ચાકરી. ભોગ ઘણા ભામની ભરથાર. આવે ત્યાંહાં તારા અસવાર ચાર્ણ રહેવું તજીને સુખ, દાવાદળ સમ એ દુખ. પરવશ રહેવું જો નવ પડે તો સઘળું સુખ શરીરે અંડ.તુજ સરખા મોહોટા શીર તાત, દુખની કેમ કહેવાએ વાત,વનીતાનો બોલ મનમાં વસ્યો, હેત ઘણેથી રાજા હસ્યો. દોહરા—ત્રાબાને પત્રે લખી લક્ષધા આપી લુહાણુ,માહારા દેખતે પરગણે,તાહરી વરતે આણ.ભરણુ ન આપશો મુજને ન કરીશ ચાકરી મન, છત્રપતીનો છત્રપતી આણુ કોની અન્ય. વોળાવી વીક્રમા જીતે, અલખત આપી અપાર, કમળ હથીઆરને કામની,ભરે જે ભંડાર,અધીપત મન આણંદીયો, આપ થયો અસવાર;આપ આવ્યો ઉજેણમાં ક્ષણુ ન લાગી વાર જયજયકાર બધે થયો, ગડગડીયાં નીશાન;મોતીવધાવે વિશ્વમાં, જાચીક કરેવીખાણ રાજ કરયું અતી રંગમાં, ભરતખંડમાં ભુપ. સાક્ષીઓ ચાલી શાસ્ત્રમાં. એવો રાય અનુપ; મોટું સીંહાસન અધીક, ઘણી રીધ ઘરસુત્ર; પ્રજાપાળે પ્રિતથી, પેટ તણાં જેમ પુત્ર. નથી થયો અવની વીશે, કો થાશે કો થાય; કામ કર્યા છ કોટીધા અકળીત કોન કળાય, ભોજપ્રતે કહે પુતળી, ધન્યદા પવીત્ર; રાજા રૂદે વીચારજો, વીક્રમ નામ ચરિત્ર, રળીયાત થયો તે રાયજી,કીર્ત શુણિને કર્ણ; કાળીદાસ માધે કર્યાં, વીક્રમનાં રૂડાં વખાણ. શ્રીગોંડ માળવી વિપ્ર શુભ, શામવેદિ છે સાર, સુત તે વિશ્વેશ્વર તણો,એને અક્કલ અધીકાર.શેવક શેવક શિવ શક્તિ તણો,દિવ્યકવિનોદાસ;

બ્રાહ્મણ ભાટ ચારણ ભલા, આજ્ઞાથી અભ્યાસ, ગુણનિતી ગુજર દેશમાં, અમદાવાદ અધીપતી, વાસ વેગણપુણ વીપ્રનો,માહા મનોરહ માત;સુત શ્રી વીરેશ્વરતણો શામળજી નીજ નામ,પીતા પુરૂષોતમતણો, કરત નીતશુભ કામ; સીંહજગામ શીરોમણી, માતર પ્રગણા માંહ;રખીદાસ મનજી તણો, વસે રૂષી એક તાંહ, લક્ષધા લાજ લેઉવા વિષે બુધસાગરનાં બીજ;સપુત સલક્ષણા, ભાવીક રૂડી ભત્રીજકવિ તેડયો કોડે કરી,શુભ દીધાં સનમાન; પૃથ્વી કરી પસાયને, ખાનપાન ધન ધાન. ગ્રંથ કરો ઉત્તમનવો, પરમારથજે પુન્ય;ધર્મ કામને અર્થ મોક્ષ, નેક ન રાખી ન્યુન્ય તે ગામમાં મહાદેવ છે, દેવ વડો દાતાર, મોદીક ચડે ચોખાતણો મહીમા અપરમપાર વિરેશ્વર વીસંભરે, મોહોટમ પદવી મેહેર, ચોખાનો લાડુ ચડે, સવાબેમણ શેર, મહીમા શ્રી માહાદેવનો, રખીયલ પુન્ય પ્રતાપ;શામળ વીપ્રે વરણવ્યો, ગ્રંથ અનોપમ આપ વીક્રમ મહિમા સાંભળી, આણી મનમાં ભાવ મનવાંછીત માગ્યા મળે. ભવજળ તરવા નાવ; પુન્ય કરજો સહુ પ્રીતથી, શાસ્ત્રજ પુરે શાખ; આપે એક અવની વીષે, લે પરલોક લાખ; એવું સાંભળી આપશે અન વસ્ત્ર દક્ષણા હાથ;આલોકે જશ વધસે; પરલોક પ્રભુનાથ; શામળભટ શ્રીગોડ શુભ. કવીરાજ કહેવાય, શેવક સહુ વીપ્રજ તણો. ગોવિંદ તણા ગુણ ગાય; કીંકર સહુ કવી તણો, રૈયત સહુનો રાંક;અધીક ઓછું એમાં હશે. ક્ષમા કરજો મુજ વાંક, ભોજપ્રવકહ્યું ભામની વિધા વાણી વિલાસ શીક્ષા એ છે સરવેને, પરમેશ્વર પુન્ય પાશ; આકાશ પુતળી ઉપડી કથા સંભળાવી કર્ણ,એવાં પ્રાક્રમ જો કરો, તો ચતુરધરજો ચર્ણ, પુન્ય કરે તે પાક્રમી,ઇશ્વર પુરે આશ;એહ કથા પુરણ થઇ,કહે કવી શામળદાસ, શ્રોતાવક્તા સમજતા; કહે કવીતા કરજોડ; શામળભટ કહે બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ.

વાતા ૪ થી શીંગલ દ્વીપની.

માનવંતી નામની ચોથી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજા ભોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાય નમઃ ચોપાઇ—શ્રી મુખ શેવુ સારદા, જેમાં કષ્ટ ન હોય કદા;હંસ વાહની મોહોટી માત, જેની વાણી વેદ વિખ્યાત; વેણા પુસ્તક તે ધારણી, લક્ષધા કોટી કલ્યાણ કારણી; તું માતા તુઠી જેહને, કવીજનકીધા છે તેહને;તું પુરે મનની કામના, નવખંડ ચાલી નામના, આપો બુદ્ધ શ્રીસ્વામી મુખે કરૂં ગ્રંથ સતવાદી સુખે; શ્રી ગણપત દુંદાળો દેવ,સુર સનકાદીક કેરી શેવ; તેત્રીશ કરોડ પહેલો પુજાય શુદ્ધ બુદ્ધ રીદ્ધ સીદ્ધનો રાય, સેવા તો સીંદુરે સાર; અમરત મોદીક આપો અહાર; શીવસુત શ્રી પારવતી પુત્ર, ચીંતામણી કેરાં ઘરસુત્ર; કલ્પવ્રક્ષજેને બારણે શેવું પદ સીદ્ધી કારણેઆધશક્ત ઉમીયા તું ઇશ, શેવક હું ન.મુછું શીશ દોહરા—કૃષ્ણ કૃપાળ રાવે રમણ, જાનકી જીવનરામ, મટે કોડ પાતિક સરવ, જપતાં નીરમ

ળ નામ, માત તાત ગુરૂ ઇષ્ટને, ચરણે નામુ શીશ; વરણવું વીક્રમરાયને કૃપા કરો જગદીશ, પુન્યકારી પ્રભાના પુન્યકારી પુન્યરૂપ; નગ્ર ધારા નરેંદ્રપત. ભોજરાજ ભડભુપ.બ્રહ્મ ભોજન બહુ પ્રાક્રમી, પંડીત હાર્યપ્રમાણમાં; કલ્પવ્રક્ષ કવિયો તણા, અખીલ દેશમાં આણ; ચરચા ચતુર ભુજ તણી, ખરીવાતની ખોજ: વિશામો વીપ્ર જ તણો, ભવ નિવારણ ભોજ. સવા લક્ષ એક સહજમાં, આપે અદકાઆપ; સિંહાસન તેને જડયું, કાંઇક પુન્ય પ્રતાપ; રત્નજડીત્ર કંચન તણું, ઉપમાઅતી અપાર દરશન દુરલભ દેવને, સ્વર્ગ લોકનું સાર. પુરવેવીસ્વકર્મે ઘડયું. શીવને કીધુ ભેટ; આપ્યું તે પછી ઈંદ્રિને, કોઇક કાળે નેટ; વાસવે સોંપ્યુંવિક્રમને દુઃખ ભંજન નરેશ, કોયક સમે આવી ચડયું, પૃથ્વી માંહે પરવેશ, શોભા તેમાં સ્વરગની વઇકુંઠ વિમાન, ક્રતવના કુબેરની, ઓપમ એ એનુપાન પાછળ બત્રિશ પુતળી, પદમની જુગને જોડ;જાણે સજીવન સુંદરી, ગુણ સાગરણી ખોડ.ભોજે કહાડયું ભોમથી, પ્રમાણ કરી બહુ પેર, શોભાવ્યું સભા વિષે, ઘણા હેતથી ઘેર શુભ ગંગોદકે શુભ કરયું. અક્ષત ચંદન લીધ અમરન ચોઘડીયું અધીક, પુજા બહુ વિધ કીધ બ્રહ્મભોજન કરાવીયાં, દશ કોટીધા દાનઃનૃપ મળ્યા નવખંડના.મહીપતને દીધાં માન, વિપ્ર તેડાવ્યા;વેદીયા. લાખેણું મુહુરત લાગ પ્રદક્ષણા પુઠે કરી પરડયો જમણો પાગ, માં માં માં કહ્યું પુતળી મહીપત પ્રતે મુખ, પગ મા ધરશો પુરપતિ દેહ પામશો દુખ. અચરત પામ્યો અધિપતી. હેતે જોડયા હાથ. નકારે કર્યો કયાં નાર તે, બોલ્યા સ્યામા સાથ, પુતળી કહે રાજા સુણો ભલાભોજ ભુપત; સત્યવાદી સુલક્ષણા, નિરમળ મહિમા અત વીક્રમ અવતાર વાસવ તણો આ લોકે પણ ઈંદ્રિ શોભ્યો રાય સમસ્તમાં, જેમ તારામાં ચંદ્ર;તરતિબે આસન હતું, તેવા જેકોઇ થાય, તેવાં પુન્ય પાક્રમ કરે, તે ધરે સિંહાસન પાય, પર પરાક્રમ પરમારથી પરદુખભંજન ભુપ, પ્રાણ આપે પરકારણે અધિપતી અકલ અનુપ ભોજ કહે સુણ ભામનિ વિક્રમશેન વીખાણ, કૃત માંડીને કોહો મુને, પંથ કરે પરમાણ,કયાં વાધ્યો કયાંઉછરયો કયાં કીધું રીધ્ર રાજ, દુઃખ ભાગ્યું દુનીયા તણું, કેવા કૃત પરકાજ.

ચોપાઇ—કરણ અવતાર તણી તે કથા, જોગ વાતમાંડી કહુંજથા, તે સાંભળતાં પાતીક જાય, નરનારી સહુ પાવન થાય. ભરતખંડ જંબુદ્વીપ જેણ, અધીક મુક્તિ પુરી ઉજેણ. ક્ષીમા ત્રઠ ગુણવંતી ગંગ સ્વર્ગ માર્ગ તણો તે સંગ; મહાકાળેશ્વર મોહોટો ઇશ, જ્યોતીરલીંગ શોભે જુગદિશ હરસીધ માત હજુરિ ઘણિ ચાચર સેવ્ય ગામજ તણી ઇન્દ્ર પુત્ર પામ્યોતો શ્રાપ, ગરધવસેન થયો તે આપ, દેવરૂપ દેવાંસી દેહ, ગુણવંતો ગુણીયલ તેહ.ત્રલકધડ તેણે તો રચ્યો, મહામનોહર મહીમા મચ્યો હાંકી હેતે જીત્યો હોડ,કન્યા બે પરણ્યો તે કોડ; બેટી ત્રંબકરાજાતણિ, ગુરૂવાપણે ગુણવંતી ઘણી, પ્રૌઢ ગર્ભ વાધ્યો તે પેટ, પછે નારીયો નાઠી નેટ, એણે બાળકબે

જણ્યા, જશવંતા ગુણવંતા ઘણા;એક ભરથરી ભારે ભુપ રાજ તેજ રઢીયાળુ રૂપ; ભુપત કેરા જીત્યા ભોગ. જરા જીતીને લીધો જોગ. કહેવાશે આગળ કથા, જે જોગી કહેવાણા જથા; બીજો પુત્ર વિક્રમ વીર, નાનો પણ ધોરંધર ધીર, જેણે જીત્યો વીરવૈતાળ,કઇક દુષ્ટના આણ્યા કાળ; કંઇક લોકનાં ભાગ્યાં કષ્ટ, શોભાવીજેણે બહુ શ્રષ્ટ; જેમ જીત્યા જે પંચડંડ,પૃથ્વીથી ટાળ્યું પાખંડ,અહરણી જોગે અવનિકરી, ભીક્ષુકને ઘેર દીધજ ભરી; મુક્તિ પુરિ મહિમા મુલ્ય ઇંદ્ર પુત્ર ઇન્દ્ર સમતુલ્ય; પૃથ્વી પત પુરંદર પાક, જોતીશ કુખ લખાણી શાચ. સાગરમાં શુક બોળે ચંચ, સતમુડ- માં કણકા પંચ: કંઇ વીદ હું મહીમા કહું, લક્ષણ બુદ્ધિ સારિ લહુ; પ્રધાન રાજ પોતાનું કરે, પોતે પરદુઃખ ખોતો ફરે; જીવ્યો ત્યાં સુધિ જશ લીઓ સુખ નીંદ્રા ભોજન નવ કીઓ: ન ફર્યા સુખે સ્ત્રીના સંગ; ન કર્યા રાજવૈભવ રંગ;ન કર્યું વા- હાલું દેહ કે દામ, વહાલું એક પરમારથ કામ: વહાલુ પુન્ય પરમારથ હોય, પાપી જન વહાલો નવ કોય. આણ્ ધરમ મારગનિ ફરે ફરે:ન્યાયશાસ્ત્રથી ન્યાય કરે;રૈયત શતરૂ કે મિત્ર, પુત્ર પરીવાર સમજે છે ચરીત્ર. જીતી નીંદ્રા જીત્યો અહાર,અલખત પામ્યો અપરંમપાર, લઘુ લાઘવિ વિદ્યા ભણ્યો,સહોદર પરનારી તણો;પરકાયાકરે પરવેશ,એવો શીધ તણો ઉપદેશ. એક સમે નીંદ્રાવશ હોય; જાગ્યો ઝબકી જુગતે જોય;ઉઠયો તે વેળા આળસ તજી,શ્રી ભગવાન ભુદરને ભજી;તે વેળાતો થયો તૈયાર બાંધી સકળ ભાથા હથીઆર; અંધપછેડો ઓઢયો અનુપ, ભલી ભાતથી ચાલ્યો ભુપ. ખડગ લીધું છે ચોધાર, હરસીધ તણું આપ્યું જે સાર.બ્રુત્રનીધાંન નીકળ્યો બારણે, નિશા ચરચાને કારણે; જોયો ઘડ ઉજેણી ઘાટ, રાજા ચાલ્યો વનની વાટ. અકસ્માત અજવાળુ હોય, તે તો રાજા દ્રષ્ટે જોય. દવ બળતો હશે કોઇ દુત,ભય પમાડયા આવે ભુત;વપુ માંહે તો સંદેહ વરયો,ધર્મવંત તે સામો ધસ્યો;રાજા પાસ ગયો જેટલે, ચીતા બળતી દીઠી તેટલે. ચીતા રચી છે વિવિધ વિવેક,પાસે નર ઉભો છે એક. તેણે નાહી સ્મરણ કર્યું; ચીતામાં પડવા મન ધર્યું; ઝંપાવા માંડયું જેટલે, વીક્રમે દીઠું તેટલે; હાં હાં કહી ઝાલ્યો હાથ, પુંઠળથી ભરાવી બાથ; શા માટે તમે દુખીઆ થાઓ,શા માટે તમે બળવા જાઓ, દેવ સરખો કાં બાળે દેહ.દુખ મુજ આગળ કહો તેહ, શા માટે પરહે છે પ્રાણ. સાચુ ન કહે તો ઇશ્વર આણ. સાચુ ન કહે તો સીધી સાધ, પ્રલેકાળનું તુને પાપ, દુનીઆને બહુ વાધ્યું દુખ, દસ વીસ ગાળ દીધી છે મુખ. મેહેલ મને તું ચીતે ચોર.શું કરે વણ સમજે સોર;દુખ દે છે મુજને શા માટ, તું જા ભાઇ તાહારી વાટ. મુરખ તારૂ મનડુ હોય, દુખ વનામરે નહિ કોય, દોહરા—જા મારગ તું તાહરે,હું લાગું તાહારે પાગ;ખોટી કરે છે તું મને હોલાશે મારી આગ. લોક ભોગે હું આવીયો, જુલમ કરતો જેહ;જે ભોગે હું ની-

સર્યો, આગળ આવ્યું તેહ.વાહાણું તો વહીને જશે, ટાઢે ગળશે હાડ;તું મારગજા તાહરે, હું માનું તાહારો પાડ;વિક્રમ કહે ખોટી થશો.તે આવે તુજ કાય;વાત કહ્યા વીના મુજને, મારગ નહી જવાય. હું કહું તે સાંભળો. તેણે શું કાજ; માહારા દુખની સાંભળી; આવે તુજને લાજ,તસ્કર વિધા નીકળ્યો, રમવા જાઓ જાર; એવામાં ઇહાં આવીયો,કરવા મુજ વીચાર. તેજ મળે લંપટ થયો, તુજ સંગે થયો ચોર, જે છું તે તમે જાણશો, કહો વાત અંકોર. ચોપાઇ—તાહરે તે બોલ્યો દુઃખી સાંભળ ભાઇ રહું તે મુખી. જાતે છું બ્રાહ્મણનો વર્ણ,સાંભળ દુખ બોલી કહુ કર્ણ વસે વેગળે માળવ દેશ; પુર્ણ આઠ ભણ્યો છું બેશ;જોબન સ્ત્રી માહારે ઘેર હતી, પતિવ્રતા ધર્મ પાળતી;સાસદપક્ષતણ હું તો શર્ણ, થોડેક દીન પામે તે મરણ; મુજને તે શું હનો નેહ, પ્રીત જેવી બપૈયા મેહ પહેલુ તો હતું જે દુઃખ, હવડાં થયું તે કહું છું સુખ; દીન ઉપર દીન તે વહી ગયો, તે દુખ કેરો પાર ન થયો. કર્માનું-સારે કરતો આહાર, જેમ સઉ વરતે સંસાર; એક દિવસ શુકલ ચતુરદશી,પોઢયો હું જ્યારે થઇ નીશી, નિશા પોહોર ગઇ જ્યારે, સ્વપ્નુ એક લાધ્યું ત્યારે; હું જાણુ જે વનમાં ગયો. એટલે જામ બીજો એક થયો. પાસે નહી જન બીજો કોય એ સ્થાનક કઉતક હોય, હેવે એક દીઠી હાથણી, જાણે અઇરાવત સાથણિ.અનેક આભુષણુ દીસે ઘણાં. અંકુશ અંબાડી શોભા તણાં; શમીપ પાસે આવી છેક, ઉપર બેઠીતી સ્ત્રી એક; બીજી ચમર કરે એક પાસ, તે જાણું છું તેની દાસ; એવો કામનિયોનો વરૃંદ, જાણે શરદ નીશાનો ચંદ, એવું સ્ત્રીનું મુખ ઉદયોત,જેવિ ચીત્રામણની જોત; પહેરયાં વસ્ત્ર તે અતી અનુપ, શું વખાણું તેનું રૂપ; નાગ કન્યા કે દેવાંગના, નહી બીજી સ્ત્રીની સંગના, જેવી ઇંદ્ર તણી અપછરા, મોહ ભાગી મદની અછરા. શરદ પુનમ જેવી જામની, નહી ભુતળ એવી ભામની; પદમણી ચીત્રાણીના ચેહેન, અતિ મોહની પલકારે નેન; કનક ચુડો કંચુકી હાર, નકશીખ શોભા અપરમપાર, કે એ રંભા મોહની કે રાણિ હશે કોયની, મેંતો રૂપ નિરખ્યું તેહ તણું,તેહનું બાણ વાગ્યું છે ઘણું; કરી સાનમાં દીધો મને સાદ, દીધો તેણે આશીરવાદ, તે બહુરૂપી બાળ,કર ઝાલી મોતિ વરમાળ, આવો સમીપે મોટા બ્રહ્મ, આજ થશ્રી ફરયું તુજ કરમ; અમો સકળ સમરૃધ્ધ આણું તુજ ઘેર સ્વામી સ્થાપીને શેવા કરૂં વચન આપ મુસ્તક હું ધરૂં. દિઠું હેત મેં નારી તણું; હાથે સાન કરી તે સાર, વળી સાદ કરયા દસબાર;હું પાસે જાવા લાગીયો, એટલે ઝબકીને જાગીયો; પડ્યો અડબડી ખાટ,તરફડતો તે માણેક માટ.દીઠું તેતો અલોપજ થયું, સુખ સપનાનું વીતી ગયું;પડી ફાળ ને ઉઠી ઝાળ,ગઇ હાથથી સ્ત્રી વરમાળ; જાતાં રીદ્ધ આગળથી ગઇ, જાણું જે અહીં ઉભી રહી, હેતના સુખની

બત્રીશી તણિ, તેની પીડા મુજને ઘણી; સાચુ કહુ તમ આગળ કથી, તે મ્રહેથી રે હેવાતું નથી; કો આગળ કહું ને શું કરૂં, મહાદુખથી વણ ખુટે મરૂં.બીજું દુઃખ મનશુ ભાગીએ,ભારે દુખ ને કયમ રાખીએ;વળી વિચાર રૂદીયા પખે,વિક્રમ દુખ ભાગી શકે, રાજા પાસ જાય દુખીયા ઘણા,કરે કામ વિક્રમ તે તણા;જતો તો ઉજે- ણી જાણ, એવે નીશા પડી મુજ આણ,વીચાર્યું રૂદીયા સાથ;હઇડું રાખ્યું મેં મુજ હાથ; સમણામાં રાજા શું કરેશી વસ્ત તે મુજ આગળ ધરે,માહારો કયમ સરે તે અરથ. ધણી આપે તે રાજા ગરથ; દેવરૂપને દુખ કયમ દેઉ, તેનો દોશ માથે કયમ લેઉ. લોક મુજને ઘેલો કહે,કહે શમણું સાચું કયમ રહે: વાત એ ખોટી લાવીયો રાયને દુખ દેવા આવીયો, તાહારે હું તો હળવો થાઉં, ઉજ્જેણીમાં હવે નહી જાઉં આખરે માહારૂં દેહ મુકવું,વાયદે શીહ વ્રત ચુકવું.પંચ ધટાળી કરશે લોક, કહે છે દુખ દેછે એ ફોક; એવો મનમાં ઘટયો મેં ઘાટ, કર્યાં એકઠાં અગ્નિ કાષ્ટ; જેમ મુ- જને દહાડા જાય; ઘડીએક વરસ સણિ સાથ,મરવું મુજ લાગે સોહલું,દુખ સ્રી ત- ણું દોહલું, એ તુજ આગળ કહ્યા મેં ભેદ,નથી બીજો માહરે મન ખેદ:માટે તમો પંથ પરવરો, જાતા હોય તે કારજ કરો,સાંભળી માહારા મનની વાત;મુકી દે ભા- ઇ માહારો હાથ;માહારૂ કામ કરવા દીજીએ. ખોટી મુજને નવ કીજીએ. દોહરો— તેહ તણું દુખ સાંભળી,બોલ્યો વિક્રમવીર;તાહરૂં કામ અમો કરૂં,હૈડે રાખો ધીર; છોડ શોક મનડા થકી, કાળજડું થીર રાખ,ભાગુ દુઃખ તાહારૂં,તેનો અગ્નિ શાખઃ માસતણી મતલબ કરો, ધરો દેવીનું ધ્યાન,તે સ્રી પેદા કરૂં, નીશ્ચે આણી આપું માન; પરણાવું તે પદમણી.શમણે દીઠી જેહ, અનઉદક મુખ નવ ધરૂં.લક્ષ પ્રતિજ્ઞા તેહ, તારે વીપ્ર તે બોલીયો, વાત કરે એ જુઠ: પાપીનું એ પારખું,દીંગ થઇને ઉઠ પરદુખભંજન સાંભળો, અવની વીકરમાય: તે વીના નહી કોનો આશરો, તો તુજ થી કયમ થાય,નથી ગર્થ મારી કને,નહી વસ્ત્ર વપુવાસ:તમે હશો કાંઇ તાકતા મુકો તેની આશ. સ્વપ્નાનું સુખ માહરૂં,ઇશ્વરથી ન અપાય, બીજું હોય તો જાચીએ આપે વિકરમ રાય,પાણીમાં નવ નાંખીએ,સોના કેરી ઝાળ;વીક્રમને જઇ શું કહું શમણે દીઠું આળ,જુઠો જુઠો સહુકોકહે,સાંભળતામાં લોક;અન્ય ઘટતું બોલીએ, તે મન જાણ્યું ફોક: નહિ તાહરો આશરો,તાહારૂ વચ ન ચુક, કામ સરે કયમ તમ થકી, મીથ્યા લવરિ મુક; તાકે છે તે તો નથી,વાહન વસ્ત્ર કે ગર્થ,જાઓ કોઇ વસ્ત વીખે;જ્યાંહાં સરે તમ અર્થ. ચોપાઇ—દુખીઓએમ બોલેને મુખી, કરેકુણ મુજને તે સુખી;ફરી પ્રગટે કોઈ જ્યારે રામ,તે દીનથાય અમારૂં કામઉગેજો પશ્ચીમમાં રવિ, તો નરખું નારી નવી, ગંગાજી દક્ષીણમાં જાય,તોયે કામ માહારૂં નવ થાય, મેરૂ ચળે ડગે દિગપાળ, તોય ન મળે નારી વળમાળ, ફરી અવતાર વિસ્નુજી ધરે, તોયે કામ માહારૂ નવ સરે. દોહરો—શમણું સાચું હોય નહી ડાહયો હા કહે કયમ;

દુખભંજન એક સાંભળો, વીકરમ ઉજેણી ગામ; એક દુખ બીજું હસું, ખાતર ઉપર તેલ; પરહર દુખ પેંદા થયું, મીથ્યા લવરી મેલ; તું કયાંહાંથી પેંદા થયો, કેહેને તારૂં નામ; વિક્રમ કહે છે વિપ્રમુખ; રાખો હઇડે હામ; શેવક હું તુજ ચરણનો, વીકરમ મારૂં નામ;ચરચા જોવા નિસરયો, જોતો આવ્યો જામ,સુખ સપનાનું સત્ય થયું તે બ્રાહ્મણ તુજ ભાગ્ય; પરણાવું તે પ્રેમદા, તો મુખ લેઉ નીર; મહિનામાં મેળો કરૂ, તો જાણો વીક્રમ વીર. કદાચ કામ થાયેનહિ, તરૂણી નમળે આઉં. આ સ્થાનકે ચિતા રચું, બળશું આપણ બેઉ; બોલ્યુ અબોલ્યું થાય નહિ, સાખે છે હરસીધ ઇશ; એક માસે મેળવું માનની, તજ રૂદયેથી રીસ. વિશ્વાસ આપ્યા તે વીપ્રને, પુરણ હેતે પેર, માસ તણી મેહેતલ કરી, ઠરી રહે તુજ ઘેર સમ દીધા બહુ સામટા, બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ; માસ ચઢી મંદીર રહો, હું આવું આપેઆપ.

ચોપાઇ–રાખ્યો વીપ્ર ગુણવંતે ઘેર, પછે પ્રભાતે શી થઇ પેર; હિમત રાખ્યે હાતો કહી, મહિપતને મહા ચીંતા થઇ-દહાડા ત્રીસ કાલે વહી જશે, વીપ્ર વાયદો પુરો થશે; શું કહું આગળ વાત. આરાધુ જઇ હરસીધ માત. ક્ષીપ્રા તટ ગાંધરવ મશાણ, ભુત પ્રેત ભૈરવનું રાણ; બાવન વિર ચોરાસી સિદ્ધ; છપન કોડ ચામુંડા નીધ. સીધવટ ગાંધરવ ગંભીર, ગંગા સમાન ક્ષીપ્રાનું નીર; શ્રી હરસીધજી મોહોટી માત, વર દેયણી વૈષ્ણવી વાત. પ્રગટ કરી જે જ્ઞાતની જોત, કહિ અજવાળું અતિ ઉદોત; કર્યો કુંડ કુંતાસન કાજ, રાજરીધ કર્યું તે તાજ. જવ તલ અને પંચામ્રત ખીર, શરવે હોમ્યું વિક્રમ વિર; તોય માત નવ થયા પ્રસન્ન, દીધું નહિ દેવિએ દરશન માહા નીશા પાસે નહિ કોય, વિક્રમસેન વિચારી જોયા. દોહરા–પુજા પુરણ નીશાથઇ, ઉદે થયો જવ દિશ; આહુતી પુરણ કરી; છેદવા માંડ્યું શીશ. કહાડી ખડગ કોટે ધર્યું, પ્રસન થઇ તવ માત; હાંહાં કરી હજુરથી, હેતે ઝાલ્યો હાથ. શા માટે તું દેહ તજે, શામાટે ધરે શોક; મજ સેવા પ્રતાપથી, વશ તાહારે ત્રણ લોક;અરે રાય પ્રથ્વી પતી, કહાવ્યો ચતુરસુજાણ; શું દુઃખ તુજનેં પ્રગટીયું; સેહેજે છોડે પ્રાણ. માગ માગ આપું તને, જે મન તારે હોય; તુજ શીર હાથજ માહરો, ગાંજી ન શકે કોય. પ્રદક્ષણા કરી પુરપતે, જોડીને બે હાથ; માહરૂં દુખ જાણો તમો; શું બોલું તમ સાથ. વીપ્ર સ્વપ્નામાં પરણીઓ, આરોપી વરમાળ; તે તો કન્યા કો તણિ, કોહોની બેટી બાળ. ગામ નામ ને ઠામ કહો, કોહો મળવાનો ઉપાય; પરણાવું તે વિપ્રને, સિદ્ધ મનોરથ થાય. કહે શક્તિ સુણો રાયજી, તાંહાં છે વસમી વાટ; ગામ ઠામ કહું તને, મેલો મન ઉચાટ. ચોપાઇ–નગર અનુપમ સીંહલ દેશ, જયાંહા નારી નવજોબન વેશ; પદમાણ પ્રગટે છે પેર, શીંગલ દેશ તે ઘેર ઘેર. બીજી નહી કોઇ એવિ નાર, પ્રગટે પદમની દ્વારે દ્વાર. તાંહાં નવ જાએ કો માનવી, તાંહાં જાએ દેવ કે દાનવી; નવ જવાય ગાંધરવ કે નાગ, નવ જવાય અહંકારી આપ, નવ જાય ત્યા કપટી કોય વીકટ વાટમાં

ચોકી હોય; હેજ વાટ તણો કહુ વાક, નવ જવાય રાજા કે રાંક. જે જવાની ઇચ્છા કરે, ખુટયા વીના નિસ્ચે મરે; દુનીઆમાં જો જીવવું ચાહો, રખે રાય શીંગલમાં જાઓ. જેયું અમ્રત દ્રષ્ટે ભરી, દેહ રાજાની સાજી કરી; માતા માહરી કષ્ટજ કાપ, વર દાન માગું તે આપ. શીંગલ જઇ લેઇ આવું નાર, આપું બ્રાહ્મણને આ ઠાર; તા'રે દેહ અમારો ધરૂ. નીકર વણ ખુટે હું મરૂ. નવ ખંડમાં જાણુ જેમ, પાળો વચન માજી નેમ; સમણે દિઠું તે આપવું, કષ્ટ દુખીઆનું કાપવું. બાઉં છું શીંગલ પાંસરો, માહારે તો તાહરો આશરો; વાટે રક્ષા કરજો માય. પંથ ચાલવા માંડયું રાય. ત્યારે બોલ્યાં હરસીધ રૂપ, સાંભળરે સતવાદિ ભુપ; અકટી છે તે વાટે આંચ. પ્રૌઢ ચોકી વસે છે પાંચ. એક એકથી અકટી હોય, તે માર્ગ નહિ જાએ કોય; પ્રથમ રણમાં જશો જયાં, વિકટ દૈત્ય વસે છે ત્યાં, રાંક શામદ જાએ ધર્ણુ, જુએ જે તે પામે મર્ણુ; તે જનને જાળવીને જજો. સુરપુર તાંહાં ધીર વીર થજો. બીજી ચોકી રણમાં વસે ચોપાસે અગ્નિ તો હશે; તે અગ્નિ તો નવ હોલવાય, જે જાય તે પ્રલે થાય. ત્રીજે ઠામ જશો જાહેરે, દેખશો પંખી મોટા તાહરે; મોહોટી ચાંચ સેંચાણા નામ, માંસ આહારનું તેને કામ, તે ઠામ કોઈ નવ જાય, રૂધીર માંસ કરડીને ખાય, લક્ષ કરોડો અસંખ્યા વશે, દેખે માનવી ઉપર ડશે. તેથી ચોથા આવશે ઠામ, અભેદ પોળ છે તેનું નામ. હશે કરકથા તે બારણે, માનુશા આહાર તણે કારણે; ભુલ્યો ચુકયો કો જઈ મળે, વણ પુછે તેને તો ગળે. વિકટ વાટ છે વરવો વેશ, તાહાંથી આવશે શીંગલદેશ; તે દેશમાં કોઇ જે જાય, વાહાણ પુતળી કાયા થાય. મનુશ થયા કાંઇ પાષાણ, શીંગલ દેશની એ એંધાણ; તે દેશનો વા વાયુ અડે. મનુષ પાષાણ થઈને પડે. સમીપ તાંહાંથી શીંગલ દેશ, પુરમાં નહી થાયે પ્રવેશ; લક્ષ કોટીના હસ્તી વશે. દેખી હસ્તી તે ઉપર ધશે. મારે દંતસુર પ્રૌઢા પ્રહાર, હણતાં તેને ન લાગે વાર; મુજ પ્રજાનું પ્રાક્રમ હોય તુજનં ગાજી શકે નહી કોય. માહારો તારા મુસ્તક હાથ. વૈતાળ વીર વડેરા સાથ;જઈ સીઘ્ર કરો એ કામ, વાટે હોલવજો મોહોટા ઠામ. શીશ વચન શક્તિનું ધર્યું, ડડમ્રત અડેથી કર્યું; પગલે પગલે પળીએ ધીર, તજ્યું આહાર નીંદ્રા ને નીર. રાજરીષ કરી તે તાજ, પરદુખભંજન વિપ્રનું કાજ; ભાવે પત્ર પોતાનો ભણે. ભય મનમાં કોઇનો નવ ગણે. આધ અંશ છે મોટા પાત્ર, તે આગળ બીજે કુણ માત્ર; ધર્મ સખાઇઓ જેને હોઇ, તેને દુખ નવ દીએ કોઇ. જેને પુન્ય તાહલો છે ઘણો, તે અવતાર ઈશ્વર તણો એક તણો છે મોટા મર્મ. સહુથી અદકો તે તો ધર્મ. પંથ પળાયો વિક્રમ વીર, ગયો આપ ચોકીને તીર; મોહોટો દૈત્ય વિકટ ત્રિકાળ, જેવો કોય કૃતાંતજ કાળ.

દોહરા—ઊંચો તાડ સરીખડો, પર્વત જેવું ગાત્ર; જક્ષ ભક્ષે મછ તેહનો, તો માનવી કુણ માત્ર. કાયા જાણે એક લોહની, પર્વ જેવો દેહ; રણમાં દિઠો રાયને, ધસીને આવ્યો તેહ. ચોપાઈ—દિઠો રાજાને જેટલે, ધસીને આવ્યો તટલે; ક્રીધા લીધા તેને

હાથ રાજાને ભરાવી બાથ. આજ દુઃખ અમારૂં ટળ્યું,ઘણેજ દહાડે ભક્ષજ મળ્યું; ભુલો પડયો દિશે છે જાગ, પ્રગટયું પુન્ય માહરૂં ભાગ.તાહરે વિક્રમ બોલ્યા વાણ, આવ્યો છું તુજ લેવા પ્રાણ;મારે રાક્ષસ કેરો આહાર; માટે આવ્યો છું આ ઠાર.તે કીધાં છે કુડાં કરમ, મને મારવા આવ્યો ધર્મ; રખે જાણે ભુલો પડયો, તાહરે માટે આવી ચડયો. આવ્યો છું તુજને સાંભળી, પોહોંચાડવા મન કેરી વળી; હૈડે બોલ વિક્રમનો વસ્યો,ખડખડીને તે તો હસ્યો.હા ભાઇ તું મારીસ મને, એવો બળીઓ દીઠો તને; એક ગ્રાસ મહારે છે તું, હવડાં મુખમાં મુકું હું.જે હોય તારો ઇષ્ટ દેવ, એક ઘડી,તેની કર સેવ; દુનીયા તો પરવારીયો, તારે કાળે તને મારીયો, રહયો સાંભળી વીક્રમ ભુપ,. પ્રચંડ કીધું સેહેજ સ્વરૂપ.લઘુલાઘવી વિદ્યા જેહ,તેથી બમણો કીધો દેહ, કરડી દાંત દિધિ ડોટ, દૈત્ય ઉપર કીધી બહુ ચોટ.તાહારે તે તો વિસમે થયો, દ્રષ્ટ ભરી જોઇને રહયો; દીઠો તો ન્હાનેરો બાળ,ઘડી એકમાં થયો મહાકાળ. માનવી નહીં કો કારણ જેહ, અકસ્માત વધાર્યો દેહ; પછે ચઢયો બે જણને ક્રોધ વળગ્યા માંહોમાંહે જુદ્ધ. એકાએકને મેહેલે ઘાવ, કો કોને નવ ચુકે દાવ; રૂદે ધ્યાન ચંડીનું ધરે,તે કયમ કોઇના માર્યો મરે. જેને દ્રષ્ટ સાથે વૈતાળ,જેને ખડગ કોહોલું કાળ;જેને આવરદાનું જોર; તે આગળ ચેતન સહુ ચાર. જેને ધર્મ પોતાનું સાય, તે કયમ કોઇના ગાજ્યો જાય; પરકાજ જે કોઈ કરે, વીસ્નુ ચરણે તે તો ઠરે. વળી મનમાં જાણ્યું તેહ. આવરદે પડે નહી દેહ; એવું વિચારીને દે ઘાય,ધરે પાછો કોએ નવ પાય દૈત્ય મારે છે જ્યારે સાંગ,ત્યાં જાણે ફુલ અડયું અંગ;ગડદે ગડદે મારી ફરી, પાટુએ પાટુએ ક્રોધે ભરી. મુષ્ટીએ મુષ્ટીએ બાથે બાથ,ચરણે ચરણ હાથે હાથ;ઢીંચણ ઢીંચણે પ્રૌઢે પ્રહાર, ઉછીનાં જેમ હોય વેહેવાર.એક એક ઉપર અનયુદ્ધ પડે, એક પડે એક ઉપર ચડે ;બે જણને પોહોત્યો બહુ ભાર,કોઇ કોઇથી નવ પામે હાર, રાત દિવસ ને સાંજ સવાર, વઢતાં; દિવસ વીત્યા છે ચારઃતાહારે દૈત્ય ઓશરીઓ તાંહ, ગયો પોતાના મંદીર માંહ. પાછે પગલે પોતે ગયો, રાજા તેની કુડે ગયો.

દોહરો—મોહોટુ મંદિર દૈત્યનું; રાજ વૈભવ કે રામ; દેવ રચના કોઇ દેવની. અલખત અતિ અગામ.ચોપાઈ—દીઠો ત્યાંતો દૈત્યનો વાસ,લીલા લેહેર વિવિધ વિલાસ, પાકશાળા વીશાળજ ઘણી, શી કહુ શોભા મંદિર તણી, પ્રવાળ રત્ન જડીત્ર પાટ,કનક દોર હીંડોળા ખાટ;હીંચે છે ત્યાં તરૂણી એક,તેની શોભા વિવિધ વિવેક. ચંદ્રવદની મરગ નયણી વાંક,સિંહ કટી કટીના લંક કરે એકલી આપ કલોલ, અંગ શણગાર સજ્યા છે સોળ. વિશાલ ભાલપર મોહોટા કેશ,આપ રૂપ જે જોબન વેશ; રાય રહયો તે જોવા તાંહ, ગયો દૈત્ય તેના ઘરમાંહ, વિક્રમે રૂપ પોતાનું ધર્યું,સ્ત્રી પ્રત્યે વચન ઉચરયું દિશો છો કોઇ શોભા સતી,કોણ પીતા ને કોણજ પતી, કયમ આવ્યાં આ પાપી હાથ, મનમુકી બોલો મુજ સાથ;ત્યારે સ્ત્રી કહે વચન,સાંભળરે ડાહ્યા રાજ;

જન કનકવતી નગરીનો નાથ,કનકશીખર છે મારો તાત, ચંદ્રકામા માહારૂં નામ. કનક શોભા અતીધામ,રમતિ જમતી ભમતી ફરૂ,નીત નીત નવલી ક્રીડા કરૂ; એક દિવસ હતુ કોઈ પરવ, સાથ તેડીઓ સખીઓ સરવ. નાહાવા કારણ એકઠાં થયાં, રમવા અમો વાડીમાં ગયાં; સહુ મુજ શું રાખેપ્રીત, ફરે ફુદડીને ગાયે ગીત; રમત રમતાં શોભાશી થઇ, હું તો વચમાં બેશી રહી, એટલે પાપી આવ્યાં તાહ તતક્ષણ ઝાલી મારી બાંહ, ત્યારે પડીઆ સૌને ત્રાસ, નાશી ગયું કોઇ ન રહ્યું પાસ, ઝડપે બાજ હોલાણો જેમ, મુજને ઝડપી નાઠો તેમ માત સહોદર ચુકીયાં આ સ્થાનક આણી મુકીયાં, માહારા પીયરમાં ખબરજ મળી, રહયા હશે તે ટળવળી માહરી મુકી હવે ત્યાં આશ; હુતો પડી આ પાપી પાસ, મુજને દુખ દેતો નથી તણું, રાખે હેત એ મુજપર ઘણું;એ હકીકત માહારી આપ, મળીયાં પંથી તાહરાં પાપ;કુડે રીસ તો નહિ સાંખશે,જોતામાં મારી નાંખશે,કુળ ગામ તમારો વાશ; કેમ આવ્યા પાપીને પાસ; એને જોર તણી શી મણા, મારે પંથી જાતે ઘણા, એ આવશે વટીક. ત્રણ,ત્યાં સુધી સાંભળરે કરણ; નાહાશી ગયાથી છુટો નહી,એના હાથથી જાશો નહી,તાહરે બોલ્યો વીકરમવીર, રાખી હૃદયા માંહે ધીર; ક્ષીપ્રા ત્રઠ ઉજેની ગામ. નરપત વીક્રમ માહારૂં નામ, ઇંદ્ર સરખો છે માહરા તાત, પ્રસન થયા હરશીદ્ધી માત; મહાકાળેશ્વર મોહોટો નાથ, તેનો માંથા ઉપર હાથ વીર આગીયો સાથે ફરે, અણચીંતવ્યાંતેકાર જ કરે; પર કાજે આવ્યોછું અમો પુછોછો તો સુણજો તમો. શીંગલદ્વીપમાં જવું આજ, લાવું પદમણી બ્રાહ્મણના કાજ; જુદ્ધ થકી અમો વિદારીએ. દુષ્ટજનને મરડી મારીએ એ રાક્ષસ ગયો ઘરમાંહ,નાઠો કે ફરી આવ્યો આંહ,માનવ માટે પુછું તને જે જાણો તે કોહોને મને. દોહરા—પ્રાતેબોલી પેમદા, સાંભલ ડાહ્યા રાય, એ દૈત મહા દુષ્ટ છે, તે જીત્યો નહી જાય. ઉપાશીક જક્ષણી તણો. તે સ્થાનીક તણી ગુંજ; સ્વરગ મ્રત્યુ જીતી શકે, એવી એની બુઝ.તે પુજા કરવા ગયો સાધન અદ્દકુ હોય;તે પ્રસન્ન જ્યારે થશે, જીતી ન શકે કોય. મુજને જો પર્ણો તમો તેનું દોજ વચન, તોજ માહો એનું કહો, પાપી થાય પતન, આણશો નહી ખરખરો, થયું હશે વરત ભંગ સ્પર્શ નહી પુરૂષતણો, કોમળ છે મુજ અંગ,તેનો સુરજ સાખીયો પ્રતક્ષ દેખે મહા રાજ; વચન દો વરાગ્ય તણો, કરૂ તમારૂ કાજ; નહીતર દૈત આવી જશે, કરશે મારો-માર દુષ્ટ વિરજી તાહરો રહેશે ઠાંરોઠાર.ચોપાઇ—વિક્રમકેહે મુજ વચન લે,તું તાહારે હાથે મને દે; માહારૂ વચન કરે નહી લોપ, મહારી વાતથી ન કરે કોપ. માહારૂં કહ્યું જે નારી કરે, તે મારા ખાંડાને વરે જયાંહાં મોકલું ત્યાંહાં તે જાય, મારી વેચી તે વેચાય કહુ વાત તુજ આગળ કથી,માહારે કો વાહાલું આજ નથી, માહારે વાહાલુ છે પરાકાજ, આપવું પડે છે બધુ રાજ. કો માગે આપુ ઘર સુત્ર, કો માગે રાણી કે પુત્ર: કો માગે તો આપુ દ્રવ્ય. રાજતણી સામગ્રી સર્વ,કામનીએ તો દીધો કોલબોલી

સાથ પરીયાનો બોલ. તારૂ વચન પ્રમાણું આપ. લોપું તો બ્રહ્મહત્યા પાપ; પરસ્પરે દીધાં વચન, રૂદયામાં રીઝ્યો રાજન. તારૂણી ધીરજ રાખો તમો, ઉજ્જેણી જઈ વરશું અમો; વળતી વિનતા વાણી વદે; રાજા વાત ધરજે રૂદે. દૈત્ય પુજાથી ઉઠશે જ્યહારે, નહી જીતી શકાશે ત્યાહરે; તેજ ઠામ તમને નહી જડે, છે અગોચર દ્રષ્ટ ન પડે. અજુઆળમણી એક લીધો હાથ, પોતે ગઇ રાજાની સાથ; આસનવાળી બેઠો તેહ પર્વત જેવો તેનો દેહ. મીચ્યાં છે રૂડાં બે નેન, બ્રહ્માંડ ચડાવ્યા એન; આસન વાળી બેઠો હશે જક્ષાણુ તેની પાશે. જશે તે પછવાડે રહેજો તમે સાચી શીક્ષાદેઉછું અમો એક ચીંત ધરશે તે ધ્યાન, નહી સાન તેના દલમાંહ. જ્યારે ધ્યાન થકી છુટશે, આળસ મરડીને ઉઠશે. પ્રદક્ષણા કેર જ્યાહરે, શીઘ્ર તૈયાર થાજે તાહરે; તે આયુધ કરમા ઝાલજે; પ્રથમ ભોગ એહનો આલજે. કહેજે. જે જે ચંડી માત, કરજે એ પાપીનો ઘાત; તે ઘાયો પાછો નહી ફરે, સીધ એ પાપી તો મરે. કદાચ ચોટ જો ચુકી, જસો, ખોશો પ્રાણ ને દુખીયા થશો; તેના બોલ રૂદેમાં લીઓ, મણિ લેઇ મહીપત ચાલીઓ. ઘડી ત્રણ થઇ જ્યારે, પ્રસન થઇ જક્ષીણી તાહરે; તારી ચીંતા સઘળી ગઇ પ્રસન આજ હું તુજને થઇ. લે તને આપુ ત્રિશુળ, છેદ તાહરા વેહેરીના મુળ. અજીત અભેદ અનમત હશે, તે પલક માંહિ પ્રાજે થશે. લઇ ત્રીશુળ સુખીયો થા. માર શત્રૂને સુખમાં જા; ત્યારે વિચારયું વીક્રમરાય, હવે હું તેનો કરૂં ઉપાય. દોહરા—ધીરજે ઉઠયો ધસમસ્યો, ધન ધન માહરી માય; તુજ વીના મા મુજને, કુણજ પ્રસન્ન થાય. જે જે જે કરી મુકીઓ, ઘા ત્રીશુલનો જોગ, પાપીને પ્રાજે કરયો, લેજો ભવાની ભોગ. મારયો દઈત કટકા કર્યા, ક્ષણું ન લાગી વાર, આયુધ લઇને આવીયો, કન્યાકેરે દ્વાર ચોપાઇ—તે રામા નીરખે રાજન. માન્યું ને જુવતીનું મન; નહોહિ મારે હઇડે ધીર, વીશ્વાસ થયો એ વીક્રમવીર, સાચો રાય ઉજેણી ધણિ, લાવે પદમની સીંહલ તણિ, તેનો મુજને દ્રઢ વીશ્વાસ. હરસીધ માત તમારે પાસ દઈત્યે હણ્યાતા લોકજ ઘણા. લુંટાયા ગરથ તે તણા. રત્ન કંચન અપરમપાર, ભરી મેલ્યા હતા ભંડાર. આવ્યા હાથ થયું ને કામ. સ્ત્રીએ દેખાડયો તે ઠામ; રાજા કહે રહો આ ઠામ. અમો જઇ આવું સીંહલ ગામ; આવતામાં તેડી જશું, ઉજ્જેણ જઇ સુખીઆ થશુ રામા કહે ચતુર છે રાય, વિચાર કરો મહીપત મનમાય. ઘડા જેવું એ સ્ત્રીનું રત્ન. ઝાઝાં કરવાં તેના જત્ન. સ્ત્રી માણસ તે રાંધ્યું ધાન, રહે એકલી ત્યાં ઉપમાન; પગલે પગલે ક્ષણુએ ખોડ; રહે નહિ કોઇ એની જોડ. મુકી આવો માળવ દેશ, પછે કરો સુખે પ્રવેશ, તાહરે બોલ્યો વિક્રમરાય, પાછાં પગલાં નહી ભરાય; જે કો દુશમનથી ડરે, પાછાં પગલાં કાનર ભરે, ચોકી મુકી વિરજતણી, તે રક્ષા કરશે તમ તણી પશુ પખીને માનવ નામ, કો નવ આવે આણે ઠામ. ચોકી વીર વીકાળ, કપટે આવે તો આણે કાળ. કરી વાયદો ચાલ્ય, પંથ, બીક નઆણે કોની કંથ; પવન પહેલા આ-

લ્યો રાજન,ચાલ્યો એક નીશાને દન.પડી સાંજ થઇ સંધ્યાકાળ;દુરથકી દીઠી બહુ ઝાળ. તેની સંખ્યા કો નવ કળે, બહુ કારમી અગ્નિ બળે; આકુળવ્યાકુળ અહકો થાય, આ અગ્નિમાં કેમ જવાય,રૂદે વીચારયું વીકરમવીર, કયમ જવાય અગ્નિની તીર; અક જોજન જયાંહાં પાવક બળે, તેની ઝાળ કહો કેમ પળે. જોતાં સુજ એક નવ પરે, વળી ઉતરે ટીંબે ચંદ; કોને પુછું ને શું કરૂં, અગ્નિ ઝાળમાં કયમ પગ ધરૂં. એમ વિમાશી ચીંતા થઇ, માસ એક તો જશે વહિ; બ્રાહ્મણ બેઠો જોશે વાટ, અંતરમાં એનો ઉચાટ. દોહરા—અધીપત છે એકલા, કરૂ હવે શું કાજ; અરે માત હરસીધ તુ. રાખે માહરી લાજ. વઇતાળ જા વાસવ કને, વિર વિરામે ક્રષ્ટ;તો તો અગ્નિ ઓલવો, શોભાવો એ શ્રષ્ટ. રાજા તે દવમા રહયો, વીર ગયા આકાશ, પવનથી પહેલો જઇ રહયો, ઇંદ્રાસનને પાસ; કરી સ્તુતી સરપત તણી,તમો સુરનાયક હાથ, વીક્રમ શેવક તાહરો, તારો જે શીર હાથ, દુખભંજન દાવો લીયો, તમારે પ્રતાપ; શીંગલ જાવું તેહને, અગ્નિ ઝળ છે આપ. વચન પળે તો દેહ ધરે, નહિતર છોડે પ્રાણ. મહારાજ પુત્ર તે તમતણો, તેની તમને હાણ. શીંગલ જાવા મન કરયું, મુકયું સઘળું રાજ; લેવી ત્યાંથી પદમણી,તે બ્રાહ્મણને કાજ.ત્યાં ચોકી છે અગ્નિતણી, જોજન ઉડે ઝાળ;ત્યાં જઇ કો નવ શકે, વન છે મહાવીકાળ.બોલ્યું અબોલ્યું નવ કરે, જો હોય વરતની હાણ; તો તો રાજા નવ ધરે,આપ શરીરે પ્રાણ તમ પાસે હું મોકલ્યો, પામ્યો તમ દર્શન. શીઘ્ર થઇ રક્ષા કરો, વાટ જોવે રાજન; સુરનાયક રીઝયો ઘણો, ધનધન વીક્રમવીર; પર કાજે પ્રાક્રમ કરે, તેતો મુજ શરીર, પાવક બળે છે કારમો,જલદી નહી ઓલાય; આણ દેજે તું માહરી,કામ તમારૂં થાય. ચોપાઇ—તતક્ષણ તેડાવ્યો વરસાદ, આવ્યા તે જોડીને હાથ; વીર તણા સાથે પરવરો, જઇ વીક્રમની રક્ષા કરો. પાવકને જઇ દેજો આણ, મુખથી કહેજો રૂડી વાણ; તે અગ્નિ થાશે બે ભાગ, એક માણસનો દેજો માગ; અગ્નિમાં ચીલો ચડે, સુખે તેમાં પગલાં પડે; ને માટે સીંચરજો નીર, સુખે પધારો વીક્રમવીર;વળી કષ્ટકારી જો હોય, તુજને ગાંજી શકે નહી કોય; એ આઘ માહરો કુમાર, નહી કોઇ એને ગાજન હાર. સાથે જળનીધીને તેડીયો, તે વીરે મારગ ખેડીયો; બેઠો રાય જુવે છે વાટ, મન માંહે તો અતિ ઉચાટ. બેઠો બેઠો ઝુરે રાય, આવ્યા તે પલકજ માંહ;વાસવ સાથે તોતજ થઇ નરપત આગળ માંડી કહી. હરખ્યો રાજા સુણતા વાણ, પછે પાવકને દીધાં આણ; થઇ રહો અગ્નિ બે ભાગ, મેહેલી વાટ જવાનો લાગ, પછે મેહની કીધી વરૂષ્ટ, સાચી ધરતી શોભી શ્રષ્ટ; મઘવા પ્રતાપે વરસ્યો મેહ, શીતળ થયો રાજાનો દેહ, જોજન વોળાવ્યો વસમો ઠામ. થયું રાયે કહયું માહારૂં કામ; દીધી શીખ જોડીને હાથ, વિદાય કરયો વીકરમે વરસાત,ત્યાંથી આઘા ચાલ્યા જેટલે, ચોકી એક દીઠી તેટલે; એમાં આઘા કેમ જવાય, પંખી એક દુષ્ટ કરડીને ખાય. મોહોટી ચાંચ વીકરાળી

દેહ આજે. જેમ આષાડો મેહ, લક્ષ જીવ ઉડે આકાશ, રહી ન શકે કોઇ તેને પાસ; વીમાશી તે ક્રમે ઠરયો, આપે બોલ રૂદેશું ધરયો;વૈતાળસાથે કીધો થાપ,ચાલ્યોચોકી મધે તાપ;દીઠો તે રાજાને જેમ, પંખી શીધ થઇ આવ્યો તેમ; જગસ્થળ પોતે કાપીયુ, રૂધીર પહાણ મધે થાપીયું; રૂધીરવાળા પહાણજે કરયા, પંખી આગળ પોતે ધરયા; પંખી પડે જે વાટે ખાય રાજા મારગ ચાલ્યો જાય; લો લો કહીને નાંખે પહાણ. ગણે આચાં અજાણ; મોઢાં પંખી દીઠાં પડયાં બીજાં નાશી ઝાડે ચડયાં; જે કોઇ જાશે એને પાસ, તે મુકે જીવ્યાની આશ; એમાં ભરીયું દીશે ઝેર;રહીદ વધા એ શું શેર; ચીંચાણો મન પીઠજ વરી;રાજા પાસે ન આવે ફરી;સીઘ્ર થઇ મુકયો તે વાટ ચાલ્યો પંથ સીંગલ વાટ;કરે મન એથી કલોલ એટલે આવી ચોથી પોળ, દોહરા–બેઠી કરકશા કારમી. પરવત જેવો વેશ; દંત તાડ સરીખડા, મહા ભયાનક કેશ,સ્તન મોહટા છે તેહના ત્રરીવ લાંબી કોટ; ચંબુરશું અંગ છે, ઉષ્ટર જેવા હોઠ નેત્ર ચક્ર સરીખડા, પીળુ તેનું રૂપ;કરકશા નયણે નીહાળતાં,મન ચમકયો તો ભુપ, આ અબળાને કેમ તજુ,કેમ જવાશે વાટ.કર લાંબા કરી તે રહી, રોકી મારગ ઘાટ. હસે રમેને ઉછળે, હરખે ગાયે ગીત;ભલે આવ્યોયો ભુપતી, પ્રાણ આપવા પ્રીત મુખમાંહ, એમ કહી કર ઝાલીઓ, ભલે તું આવ્યો અહિ. ચોપાઇ–રાજાજીએ મનમાં ધરયું; પ્રથમ હેત તે સાથે કર્યું; સામદામને ભારે ભેદ, એક કરયુ છે વાણીવેદ, એમ વીચારી આઘો જાય,જુહાર લેતું મોરીમાય,આણ તાહારી તાહારૂ ચરણ હું આવ્યો છું તારેશરણ-શરણાંગત રાખોછો તમો,એવું જાણી આવ્યા અમો;એમકહીનેનામ્યું શીશ. મુકયોકરોધરૂદેથી રીશ, આવહો પંથીતું.લેવચનતહીમારૂહું જોનવદેતોમુજને આશ, તો કરતી તારો મુખવાસ, રાજાની તો ચીંતા ગઇ, બેઠો તેના પાસે જઇ; કેહે બાઇ માનવ કે દેવ' કે કાંઇ બળીઆની સેવ, કેહે કે વાંકા દીશ; કે કોપ્યા જગદીશ,કેઆ વારદા આવિ રહયો, પાપ તુજને પુરણ થયો. કે અચાનક ભુલો પડયો, આ ઠેકાણે આવી અડયો; કયમ સિંચાણે મુકયો તુને સાચી વાત માંડી કહો મુને,ગામને કોહો તમ જાત. કહો વિગતનીમાંડી વાત; મુકયો મહીપતે મન આબળો.મા મારૂ કારણ સાંભળો; માળવ મુખ ઉજેણી ગામ, તમ સેવક વીક્રમમુજ નામ. નાંધારાની વારે ચડું, ધાટ દુખી દુશ્મનનો ઘડું, અજીત માહારી પાસેબાણ, દુષ્ટ પાપીના લેવ પ્રાણ. પરકાજ વરતે છે અન્ન, શીંગલ જાવાનું તે મન. પદમણી જીતી લાવવી,ને દુરબળ વિપ્રને આપવી, તેમાં વીઘન કરે કોઇ કામ, નીસ્ચે ફોડું તેનો ઠામ, પથમ દઇતતો મેં હાથે હણ્યા, ભય પામે પાપી ઘણા; પછે આવ્યો છું તાહારી પાસ,શીંગલ જાવાની મુજ આશ. તારે બોલી કરકશા, વળી, નહી પોંહોંચે તાહારીમન રળી,જ્યાંહાં સુધિ માહારા દેહમાં પ્રાણ.લોપે નહી કોઇ માહારી આણ;લજ્યા લોપે સરવથી,તેવ્રા આમે સરજ્યો નથી. માહારી આણ જે લોપી જાય,નથી સુંઠ ખાધી કોમાય;તાહરી

પેર વરતજ કરયું, તે નહિ થાએ મુજથી પર; મુકી ચોકી લોપે લાજ, પહોચાડુ જમ લોક આજ;પ્રથમ જુહાર કર્યા તે મુને, માટે મુકુ જીવતો તુને, માટેખોટી શાને થાઓ. અધીપતી આપ ઉજેણી જાઓ; પરદુઃખભંજન વર્તજ કરયું, તે આજથી અધુરૂ રહયું. આટલા દાહાડા પોહોચી રળી, જ્યાં સુધી હું નહોતી મળી; આજ થકી તાહારૂ વરતજ ભંગ;જે નાહ્યા તે પુન્યજ ગંગ મારે પ્રતીજ્ઞા છે તે કહું, અહીં નીજ બેઠી સ્થાનક રહું; જાવા દેઉ તો બ્રહ્મહત્યાપાપ,એ પ્રતીજ્ઞા આપો આપ;પૃથ્વી પત છો પાછા વળો, શા માટે જમને જઇ મળો; શા માટે કરો દેહ તાજ,કરો જઇ પોતાનુ રાજ, ગર્વ થકી તે વરત કેમ પળે, જ્યારે મલને પ્રતીમલ મળે. અનમી નર અહંકારી હોય, મારી લજયા લોપે નહી કોય જે દહાડે વશ્યો શીંગલદ્દેશ. મેં તે દીવસ કર્યો પ્રવેશ; તેહ દીવસથી આજ પ્રમાણ, કોઇએ નહી લોપી મુજ આણ; અનેક અહંકારી આવીયા, જમ સુદન મેવા લાવીયા, વરત મુકી પુર પ્રવેશ કરે, નીકર જમ લોકે સંચરે, જ્યાં ત્યાં તું પ્રતીજ્ઞા કરે, કોથી તું નો નાવ ઓસરે;આજ ઉતારૂ નામનું નીર, જોઉં શું કરે છે તાહરો વીર; વતાળ શું કરશે તાહરો, જોજે તું પ્રતાપ માહરો સત્યવાદી તું ચુકે માન, ત્રીલોકમાં જો ચુકે માન. ત્રીલોકમાં જે ચુકે તાન અગ્નિ જો શીતળ થઇ જાયે;લોપે સમુદ્ર મરજાદા રાય; એ સર્વ તો હોયે કદા,મહારી લજ્જા લોપે નહી જદા માહારૂ પણ મીથ્યા કરી લેઉં.તારે તુજને જાવા દેઉં હરસીદ્ધનો સેવક જાણીએ,માટે પંડ રાખ્યો પ્રાણીયે; ખોટી કરૂં કેમ સાક્ષાત, સાંભળો વીક્રમ મારી વાત, બ્રહ્મહત્યાદીક પાતીક જેહ. મદીરા પાની ગતિ તેહ, બાળક સ્ત્રી ગોવધ થાય, પદાર ગમની કહેવાય. ગુરૂ પુત્રી શુ કરે ગમન, રજતિ વેળા જે લે અન એવાં પાપ મુજ માથે લેઉં, શીંગલ તુજને જાવા દઉં. વામ થઇ નવ પાળે ધર્મ. કરે કળીમાં કુડાં કર્મ, ગોત્રિની પરણે કન્યાય અનેક ધર્મ છે એક અન્યાય, , પંડીત થઈ કરે પાખંડ,રાજા દે રયતને દંડ, એવાં પાપ મુજ માથે લેઉં. તુજને શીંગલ જાવા દેઉં, બ્રાહ્મણનું જે ખાયે ધન, પ્રેત ભોજનનું જમે જે અન. પારકે સુખે જે કો બળે, હાથ વાય બત્રીશી કાળે; કલંક જુઠાં ચડાવે શીશ, રાંક ઉપર આણે બહુ રીશ. કોઇ જઇચડાવે વાટ, ઉથાપે જે શીવના ઘાટ; સાસર વાસણી લુટી લે, વણ અપરાધે દંડુજ દે, પરરામા શું રાખે રંગ, કરે મધ પાનનો સંગ. અજીઠું જે અંનજ ખાય. જુઠા ગુણ ચુગલીના ગાય; કુડી શાખને કુડા કામ. રહે દેવળને ઠામ; એવા પાતિક માથે લેઉં, શીંગલ તુજને જાવા દેઉં, એવી તે પ્રતીજ્ઞા કરે, ધરણીપત મન માંહિ ધરે; એણી એનો અસ્નના ભરાયાં, એથી કામ મારાં નવ સરયાં; વેહેરીને જઇ શીર નામીએ, તેથી સીદ્ધ નવ પાંમીએ;વહેરીની વખાણે વાત, પ્રીતિ પંડન ઝાલે હાથ. વહેરીના જે કરે વખાણ, તેથીજ કુડા પ્રાણ; જે કો વેરીનો ગુણ, ગાય નિરાશ તેના પીતા થાય. વહેરી કેરાં જે કરે કામ નામરદ નીર-

બાલજ નામ, વેરીના ઘર માંહે જમે, તેના ગુણકા નવ ગમે; વેહેરિનાં જે કુડે કામ મરદ મુછાળો તેનું નામ; કાંઈક બળ જો મુજમાં હશે, તોતો કામ આ કોરૂં થશે કરગરે નહી વળવાનું કામ, નારી નથિ નમેરી નામ જોઉં એમાં કેટલું છે જોર, એના બળનો લેઉ અંકોર. રાયે ભમર ચઢાવી શીશ, કાડ્યું ખડગ કરીને રીસ; સાંભળજે હવે તું તો રંડ પાપે કરતીતી પાખંડ નાંખે ઘાવ રાજા જેટલે, કૌતક એક થયુ તેટલે; નાંખી ચીસ કર કશાએ ઘણી, નવ ડર્યો ઉજ્જેણી ધણી. જાણે કોઈક ગાજ્યો મેહ, લાગી બીક રાજાને તેહ; જાણે કાટકો માહા ઘનઘોર, બ્રાંહાંડ ગડગડે તેમ થયો શોર લાગાં રાઢ મચ્યો માહા જંગ, શેવકશ હ કોઈ નહી સંગ, જેમાં જેટલું હતું જોર, અધીક તે કીધા અંકોર; જેવું પરાક્રમ તેવા માર, કો કોથી નવ પામે હાર, વીકરમ મન વીચારી જોય, નવ હારે જીતે કોય; માહરી મારી એ નહિ મરે, માહરો અરથ નવ સરે; વઢતાં વઢતાં દીન વહી જશે; વીપ્ર વાયદો પુરો થશે; એમ કરતાં પડી છે રાત, વીક્રમે વીચારી વાત, રાય કહે નહી "જાઉ અમો, સુખે બેઠા રહોને તમો. ઉભા રહ્યા છે ત્યાંહાં ડોલતો, વિનતા શું વાણી બોલતો; કરૂં પ્રતીજ્ઞા હું તો ક્ષાત, સાંભળજે તુ માહારી વાત; કંથ આગ્ના લોપે સતી, જુલમ જાર કરે જો જતી; વૃત દીવશે જે અન વાવરે, પરણી નારને જે પરહરે; વીપ્ર સાથે કરે જો વ્યર્થ, ગોત્ર હિણાનો લેજે ગર્થ પાટ ઘાએ તે પાપી દે બ્રાહ્મણ લાંચ લોભીથી લે; જુઠા જે કો બોલે બોલ, અદકું ઓછું જે લે તોલ, વિશ્વાસઘાત કરે જે દ્રોહ, માત બેહેન ઉપર નહી મોહ; કુટુંબ કળેશ ન પરશુ મેળ, ધન માંહે જે ભેગે તેલ. દુધ પાણી કરે એકઠા, ઉદવશ કરે જો જોગી મઠા, ગામ ભગાવે વાળે ગાય, આપ ગરજે કરેઅન્યાય કન્યાવિકરે કરેગાય, શીવની માલ્ય ખાંતેથી ખાય; વેચે પુસ્તક વેચે સોમ, ઘેગે દેવ વેચે જે વ્યોમ;વેચે કનક વેચે જે ખીર, વેચે રાંધ્યું અન્નને નીર; આપ્યા-અહંકારજ કરે, આપી વસ્તુ જે પાછી હરે. પંચ ગ્રાસપમ ભોજન કરે, અહંકાર અદકો મનમાં ધરે; એવાં પાપ માથે લેશ; જો નવ જાઉ શીંગલ દેશ; તેલ કપાસ વેચેજે ગળી સજ્જન બેસવા નવદે માળો વસ્તુ વીપ્રની હરે જે લેઈ ધેનુ બ્રાહ્મણ ઉપર કોપ; માબાપનિ શેવા કરે, મુકી થાપણ હુંશે હરે; મ દીરમાં કલેશ કરે જેહ-રાખે મેલ પોતાને દેહ; અણગળ પાણી જેકો પીએ, જીવ મારતાં નવ બીહે; તજે સાધુ સેવા સજન, મીઠી વાત પર રાખે મન એવાંપાતીક માથે લેશ, જો નવ જાઉ શીંગલ દેશ; બ્રહ્મહત્યાનું મોટુ પાપ, વચનમાં જે કોઈ દે શ્રાપ, ગર્ભપાત કરે જો જાર પાડોશી પર રાખે ખાર એવાં પાતીક માથે લેશ જો નવ જાઉ શીંગલ દેશ; રોકી બેઠ તું તાહરો વાટ, લાવું પદમની આણી વાટ; તાહરે કરૂં તુજને પ્રણામ તાહરે કહે જે વીકરમ નામ. કરકશી કહે છે પાછા વળો, રાખો મન માંહે આંબળો; જોરા-વાર થઈનેઆવજો,હેમાતિ તેડીલાવજો મુછમરડી હવડાતો જાઓ અમથા સમખાવા

તેમ ખાઓ;પાછા વળોન રાખો પેર, પેલે અવતાર લેજો વહેર; એમ કહીને કરકશા હસી,તાહારીવાત માહારેમન વશી;જેમ તેમકરીને ઊભારો જીવ,વણખુટે મરેછે દીવ, કોકટ કુસ વખાણી જાવ શીંગલ જાવાનો નહી દાવ દોહરા—પાછે પમલે ઓસર્યા વિક્રમ બીસજ વામ; સ્મરણ કરયું વૈતાળનું, વીર કરો કામ; ખોદી સળંગ પ્રથ્વી વિશે, અકળીત તે ન કળાય; નીરભે થઇ નીચા ગઇ, તેમાંથી નાઠો રાય. ખણી પ્રથ્વી પાતળમાં, બિકસાળ વિરનું રૂપ; કરશો ને ત્યાં રહી, પ્રગ્ની પેઠો ભુપ; કોઇએ મરમ ન જાણીયો, ચાલ્યો ચતુરસુજાણ; મુકેલો કરકશા તણે, આગળ આવ્યોપાસું; સળંગ ત્યાંહાં તો ચાલી નહિ, કીધો મન વિચાર; ઉપર આવ્યો અધીપત. શીગર દેશ દરબાર; પુરૂષ આકારે પાંહાંણછે, કોઇ લાંબો ચોડો પાસ; આ પોળમાં પેશવું, મુકયો મુખ નિશ્વાસ. જેવો હોય જુદ્ધ કરૂં, વેહેરીનું લેઉ વેહેર; પવન થકી થાય પાહાણુંઓ, તવી શી એ થાય પેર; પવન ઝાલ્યો તે કેમ રહે અટે આપણી કાય;પછે પ્રક્રમ શું કરૂં, પાહણ પુતળુ થાય.

ચોપાઇ—નેકારજ તે પોળે જાય, પાહાણ પુતળુ કાયા થાય, તે ઠામે આવ્યો અધીપતી; અંતરમાં ચીંતા છે અતી આયો આવે તો વા ચડે, પથર થઇને હેઠો પડે; મહિપત મન વીચારજ કરે હીંમત મુકે અરથ ન સરે ઉઠી અંતરીક્ષ નવ જવાય સળંગ ભુબી નવ ખોદાય, વીર પ્રતે તો આજ્ઞા દિધ, કામ એક કરોતે સીધ; લોહ તણિ એક કોઠી લાવ, પલક માંહે તું વેગે આવ; ધાયો વીર કહેતા તે દીશ લોહ કોઠી ઉપાડી શીશ મુહુરત વાર ન લાગી તાંહ આવ્યો નરપત બેઠા જયાંહ શાબાશ વીર કરયું તે કામ તુજવીણ કોણ આવે આ ઠામ;રાજા બેઠા કોઠીનાં કરી દીધું ઢાંકણું જતન કરી;પવન ન કરે તાંહાં પ્રવેશ, નહી અજવાળુ તેમાં લેશ. મહીપત મન એવી મોહોટીએ, ઠરી રહયો લોહની કોઠીએ; વાયું રૂપ વેતાળજ થયો કોઠી આગળ લેઈ ગયો ત્યાંનો વાયુ અડયો જેટલે, રૂલાહ પાહાણ થયા તેટલે; મુકયો પાછો જોજન કાર ત્યાંથી તેનું ભાગ્યું જોર; પેસવા માંડયું નગર મોઝાર દીઠા હસ્તી અપરમપાર નઉતમ લોકજ ઊપર ધસે, રાજા વિક્રમ મનમાં હસે, આવ્યાસામટાસહસ્રહસ્થવીશ,મરે શુંઢ હલાવે શીશ; કરે ગજરના દોહોકય ધાય ધમકે ગાજે ધાયડ ધાય, અરે વીર એ કયમ હારશે, નાસીસ તોએ મારસે. સહુ સાથ વઢશે કયમ દીસંતા છે મોહોટા જમ;સિમવાર થયો તે સહી, કરી ગજરાના ડોળા મહિ; ધાયો રૂદેમાં આણિ રીશ, નાઠા હસ્તિ નાંખી ચીશ;પાછું જોતા કો નવ રહયા રવરણ સહુકો નાશી ગયા, નાઠા ગજતો ધસમસા, વીર વિક્રમ એ ખડખડ હસ્યા, પેઠા સીગલ નગરી માહે ઇંદ્રાસન ની શોભા તાંહ શીંગલ દેશની એવી પેર,પ્રગટ પદ્મની ઘેર ઘેર. બત્રી લક્ષણા સ-

રવે લોક સ્વપ્નામાં નહી આને શોક ફળે વનસ્પતી બારે માસ, સહુકોને મન લીલ વીલાસ એવી નીકટ જ્યાં ચોકી ફરે, તેની રક્ષા કુણજ કરે માન સરોવર રૂડાં નીર, દેવતા દષ્ટ તેની. તીર. લાંબી દ્રાખ બીજોરાં ઘણાં, પુલ્યાંઝાડ તે ચંપા તણાંપાનલવીંગ તણાં તે વન અમ્રત જેવા ચંદન ઘન શીંગલ કેરી વાડી વાડી વીવેક, કહેતાં નાવે તેનો છેક જાણે રત્નાગરની ખાણ, જાણે કો ધર્મની આણ; કુડ કપટ નહી તેનો દેહ, સદા નિરંતર વરસે મેહ; ઊતમ સ્વરથી ગાયે ગીત. પરી પ્રેહ્વ ઊપર સહુને પ્રીત; પગલે પગલે શીવ પ્રસાદ શુખ સાગર અતી અલ્હાદ; સદાવરત ઘેર ઘેર હોય, નવી દુઃખીઓ દેખ્યો કોય જયાંહાં જુઠ બોલ્યાનું નેમ,સદા નીરંતર કુશળ ખેમ મહીમા જોતાં અટકે મન.જોવા તે ચાલ્યો રાજન;ધનધન ભુમી મહારૂં ભાગ્ય પુજે દેવ અલોકીક ગાય ધન ધન હરસિધ ધન્ય પ્રવેશ ધન ધન છે આ શીંગલ દેશ. પર કામે આવ્યો ઠાર, સફળ કરો મારો અવતાર ધરે બીક ન મનમાં છેક એટલે દિઠી વાડી એક નીરખી વાડા પેઠા માંહ, સખી બ્હાર બેઠીતી તાંહ. રમત રમે પોતાને મન, જોડે જઇ બેઠા રાજન;પહેરાયાછે સોળે શણગાર;રૂપ અલૌકીક અપરમપાર નાટાંગના દેવાંગના, શોભે કુણ બીજી સંગના જાણે ઇંદ્રતણિ અપછરા; મનનિ મદ ભરી મછરા. પાછું જોયું સઘળીનાર. દીઠો માનવી તેણે ઠાર એક એક સામુ જોઇ રહિ આ કુણ આવ્યો સ્ત્રી સાથમાં. કેમ ઝાલ્યું આયુદ્ધ હાથમાં, પુરૂષ વેશ જે પાછા વાળો, માનનીઓ કહે સાથે મળો નરપત કહે સાંભળરે નાર, શું બોલું હું વારો વાર.તમમાંથી એક નારી લેશ, જાણશે બધો શીંગલદેશ;નથી આવ્યો રમવા કારણે,બળ કરી તાહરે બારણે તાહારી ચોકી મુજને શું કરે ખેદ કરે તે નીશ્ચે મરે રમત રમવાને આવ્યો નથી;તુજને લેવાને સર્વથી વાળાવ્યા છે વશમા ઠામ તે એક પદમની કેરૂ કામ આવ્યો છું અમો તમ કાજ માટે શીદ ધરોછો લાજ વચન રાયનાં સાંભળી રહી અચરત દેખી ઉભી રહી એવી વાત તેણે સાંભળી મુખ વચે ઘાલી આંગળી કુણ દેવ હશે દાનવી કુણ હશે મોહોટા માનવી.

દોહરા—એકજ બોલી બાળકા, તુજમાં પ્રાકરમ એમ બોલ્યું પાળો આપની નર રાખ્યો છે તેમ; વસમી ચોકી વાળવી, કેમ જીયો તે દુત દેવ હશે કે દાનવી શુદ્ધ હશો અબધુત નથી ગત માનવી તણી, જે આવે આ ગામ તમે તે કેમ આવી સક્યા કુણ તમારૂ નામ શીંગલ દેશ કેમ સાંભળ્યો પદમનિ પરઠી કેમ તે વાત માંડી કહો સ્ત્રી ખારેના સમ લેવા આવ્યા પદમનિ નથી વાટમાં તેહ; નથીવેચાતી મુલથી. નથી નર ઉપર મોહ;આપ કાજ કે પારકે છો રઇયેત કે રાય. આળાં વરતિ આપથી કે અમથી ઇચ્છાય.ઉજેણી નગરી વીશે, જે કરે પરકામ; શેવક શ્રી હરસીદ્ધનો વીક્રમ નર નીજ નામ શપોદર પર નારનો દુખભંજન દાતાર વાચા આવીચળવીમળવર કરૂણીએ કીરતાર કામનીએકાંને સાંભળ્યો હસ્યો તમો જો આદ્ય પુત્ર તે ઇંદ્ર

નો હવડાં માનવ દેહ.દેશમાં માહરે ઢુંઢી ફરે જે કો દુખીઓ જન;તે મુજને આવી
કહે તરત મનાવું મન; એક દિવસે એક બ્રાહ્મણે,યહી સ્વપ્નાની વાત પરણી છે કો
ઇની પદમની રૂડી તેનિ ક્ષાત.હાથણી ઉપર તે હતી, કરહુતી વરમાળ, એક સખી
એક સહચરી બુધનીધી તે બાળ;વીપ્રજ વસ્યા કારણે સદા કરયા દશાવીશ;આવવી
પ્ર તુજને વરૂ વચમાં આણિ ઇશ નેજ વીપ્ર પાસે ગયો તેતો જાણ્યો તરત તેનાકહ્યા
ને કારણે વહાલું કીધું તરત કાષ્ટ કરયાં બહુ એકઠાં, પડતે તો ચેહમાંહ, દઇવ જો
ગ સંચા થકી હું જઇ પોહોચો તાદ રૂખી રાખ્યો મેં સાંસનો,કરી પ્રતીજ્ઞા કરોડ સા
ચા બોલો તે સહી જાણુ નરાખો ખોડ વીપ્ર રાખ્યો છે પાસમાં કરી વાયદો વસ્ત;પ
રણાવું ન પદમણી સમ ખાધા છે મરત;વાટે દ્દષ્ટાંતને મારીઓ હોલવ્યો અગ્નિ કા
સ્ટ સીંચાણો સ તોકીયો, ઘહી આવ્યો ત્રાટ,કરકશા કુંકમનમાં રહ્યું રહયો ઠેકાણે
પાહાણુ હસ્સી સર્વ ઠઠાવીયા તે ઇષ્ટ જોરથી આણુ સ્વપ્નામાંત્રરી સુંદરી,તે કેઇ કહો
આપ: જાણો સાચુ નવ કહો તો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ચોપાઇ—તાહાંે એકતો બોલી
મુખી સાંભળવા રહી બીજી સખી;સાચુ કહુ સમ હિત્યા માટ,ગઇતી મળવાની વા
ટ, રમવાનું થયું તું મન, હતો ચતુરદશીનો દન અતી ઉપન્યો ગાન ઉલ્હાદ,મેં દી
ધોતો તેને સાદ. વિપ્રે જેમ કહયું તું તુને, સમણુ તે વાંચ્યું તું મને;પોઢીતાં હું મ
હારે ઘેર, સમણું પણ સાચાની પેર, તેશુ પ્રાત કરવા લાગીયો, એટલે ઝબકીને જા
ગીયો ત્રણી સ્વપ્નામાં વિપ્રજ અમો; તે વાત જાણી કેમ તમો.તે વાત નવ કોહો મ
ને, તે તો સમ દઉં છું તુને;વિક્રમ કહે શુણુ રામા નીત, તે પંડીતશુ મારે પ્રીત;
જે મારા માળવમાં રહે;તે નઉતમ માંડીને કહે તે વીપ્રે હહી મુજને વાણ, તાંહાંથી
પ્રીતી વાધી મુજ ઘણી.મનમાં રાખી બાંધી મુઠ જોઉં મ ણું સાચુ કે જુઠ, તે વેળા
ઘર કીધું તાજ, આવ્યો વર તમ જોવા કાજ કાને સાંભળીતી જેહવી, મેં ન
જરે દિઠી નેહ;વિકટ ચોકી મુજને શું કરે, ખેદ રાખેને નીશ્ચે મરે બાળે અગ્નિ બા-
રે, ખેદ રાખેતે નિશ્ચે મરે. બાળે અગ્નિબાળેનીર સીદ્ધ તણિ વીદયા છે ધીર. મહા
કાળેશ્વરનુ છે નુર,રરસીધ હાજર છે હજુર; વેતાળવીર બાંધ્યો છે વીક, પ્રથ્વીમાં
નહી કોની બીક, રમો જમો તમે તોભનવેશ. અમે અત્યારે જાશું દેશ; એવા વચન
રાયના સાંભળ્યાં, ત્યારે સ્ત્રીનાં મન ગળ્યાં, જોઇતો હતો એવો આવીયો, ભુપ ત તે
મનમાં ભાવિયો;એહ મરદ છે આપણી જોડ. એમાં નથી ખાંપણ કે ખોડ અહીં બી
જો આવી નવ શકે, ધિર વીર મહા દાતા પખે આપણે હેડે વર પ્રિછતા,તે વર આ-
વ્યાછે ઇચ્છતા.કર્મ આપણામા એ વળી, દુધ માંહે કાંઇ સાકર ભળી;તેહ દેશમાંએ
વી રીત, જેને જશું આવે પ્રીત; તે નાર તે નરને વરે. માબાપ કો વિવાહનવ કરે;
ઇચ્છાવરવરે કન્યાય,તેમાં કો નવ કહે અન્યાય વીક્રમ સાથે હઇડ ધરી વરવા કેરૂ મ
નજ કરી; બારેસખી વરણુ ત્રીયે, એવરને બારે પરણીયે;વળી વર જોવા ક્યાંહ, એ

થી અટકો મળશે જ્યાંહ, એમવીચારી મનમાં પેર, રાજાને લઇ આવી ઘેર, મા બાપ પાસ સહુ આવિયાં, વર રૂડો જોઇ લાવીયાં; ગામ નામનું પ્રાક્રમ કહ્યું સહુકોનું મન શીતળ થયું; બધા ગામનો શોકજ સમ્યો, વીક્રમ સહુના મનમા ગમ્યો;સહુસંગે હિંધાસનમાન પાસેમુકયાં ફોફળ પાન, વીક્રમ માન પામ્યાં છે ઘણું હરખ્યુ હઇડું તરૂણીતણુ ભોજન કેરી વેળા થઇ ત્યારે ના રાજાએ કહી જાશું અમો ઉજણીતીર; ત્યારે મુખમાં લેશું નીર હરસીધ તણીતો પુજા કરૂં અન ઉદક તારે મુખ ધરૂં સહુ સાથે શીઘ્ર કીજીએ કન્યાદાન કોડે દીજીએ વલમંગળનો માંડયો જંગ. બારે ઘેર વધ્યો છે રંગ. જેના ગામની જેવી ચાલ, કરી રીત આપણ તે વાલ; લગ્ન તણીતો વેળા થઇ, તાહારે રાજા બોલ્યા સહી; જે વચન આપે મુજ હાથ, તે પરણે મુજખાંડા સાથ, વચન લોપ માહારૂં નવ કરે. જે કહિયે તે કાનેધરે, પર દુખભંજન કહે વાઉ, કાનો વેચ્યો હું નવ વેચાઉ મહારી વેચી જે વેચાય, તે ખાંડાની સ્ત્રીથાય, મે હેલ ગયા કેડે મારારી, આગળથી કહું છું જાહરી વાટમાંગરજુ પેદા થયા, નકારમેંનો નવ કહેવાય ઓઝલપડદે રહી જાહરે, કર સંગ સ્ત્રી તાહરે તારો કેડે મારી આથ બોલી તે સ્ત્રિ ને હાથ એ પરઠણ પ્રથમ હું કરૂં ત્યારે કેડે ખાંડાથી વરૂ; હું નવ ઝાલુ તેનો હાથ વીકરમે એવી કીધી વાત. પછે દોશ નવ દેયો કોય. આગળથી ચેતાવું શોય, દોહરા-વચનહિવું બારે સખી રાય ન કરશો રીશ; વણમુલ જે વેચાશો તમારે ચરણે શીશ વચન તમારૂં પાળવું, અમ પ્રતીજ્ઞા એહ;આણ તમારી લોપીએ. કષ્ટિ થાજો દેહ પ્રતીજ્ઞા એવી કરી ધારણ રાખીધીર;ગાંધરવ વીવાએકરી, પરણ્યો વીકરમવીર; કંસાર નેહળ ચુડલો, પાની ઉઠયા પાટ હળહળકરીને શીખદો, જાઇએ માળવવાટ. દ્રાહરા લાખુમરો ભરતની તે પર ગેડી નાર; એક સખિ એક સહચરિ રૂપ તણો અંબાર; ગજ ઉપર ગજ ગામની ગજ ઉપર ગજરાજ; છત્ર ચમર રચના રચી, કરેત્રીમ સરખા કાજ;વાજીત્રમાહલ વાજે ઘણા, ઓછવ મગળ થાય; શીંગલ દેશ સોહામણા, દેખી રીઝયોરાયે ચોપાઇ—હસ્તી ઉપર અનોપમ ઝુલ ભરયાં રત્ન મોતી અમુલ સાસરવાસો કરોડજ તણો વર્યો માલ ખજાનો ઘણો કરી વળામણ માગી શીખમનમાં નઆણેકોનીબીક: મુકયો ત્યાંથી શીંગલદેશ, માળવ પંથ કર્યો પ્રવેશ રાજા કહે કાંઇ ઘડાવો ઘાટ, વસમીછે જાવાની વાટ, કાંઇક પેર કરોતે તણી વિકટ વાટ ચોકી છે ઘણી, પદમણી કહે સ્થીર રાખો મન. બીક નથી એ વાટે વન,આવનારને ચોકી દમે, જનારાને પગે નમે; આવનારો આવે મહા દુખે, જનારો વાટે જાય સુખે; દુષ્ઠ ઠેકાણું મુકયું ત્યાંહ, આવ્યા બેઠી કરકશા જ્યાંહ, રાજાએ ત્યાં દીધી આશ. લાવ્યો પદમની હું તુજવાસ; સવાલ કરો બેચારજ વાર,આપ્યો એકઅમુલક હાર. તુજ સમો કોઇ નહિ ધીર,વિરજીત વિક્રમ વીર;સુંઠ ખાધી તે તાહરિ માય, બાકી તો બીજા નવ જાય. શીખ માગીને મારગ લીધો,સીચાણાને આજ્ઞા દીધો;સી

બેઠી જોતી વાટ.રાજા ઉતર્યા તેની ઘાટ, એક એકને દેખી ઠરી આગતા સ્વાગતા અદકી કરી, તે દઇત્યનો જોડયો રથ, ભર્યો અન્નેખેસધળો ગર્થ ખાતા ન ખુટે નીઠ નહી,એટલું એટલું ધન ભર્યું રથમહી.આવ્યો માલ ખજાનો હાથ, તે સ્રીને તેડી સાથ,અહરનીશ હીંડે જેટલે, ક્ષીપ્રાતઠ દીઠી તેટલે માતાજી હરસીધ પ્રતાપ, આવ્યો અધાપતિ આપોઆપ; થયું નગ્રમધે જાણ. આવ્યા વિકરમવીર સુજાણ; પડોવજડાવ્યો છે પુર માંહ. પ્રધાન વજીર સહુ સામા જાય. હસ્તી દીઠા વિકરમ તણા; અચરત પામ્યા લોકો ઘણા, લાવ્યો વિકરમ એ કઇલાઝ, શકે ઇંદ્રનો લુંટયો વાસ; ઇંદ્રનો શકે ઉતારયો ગરવ, સમરથ આણી એની સરવ, શકે કુબેર તણો ભંડાર. અલખ દીઠી અપરમપાર;શકે માનસરોવર ગયો, શકે વરસાદ મોતીનોથયો;શકે ઇશ્વરતુઠગા એહને, કીધા દેવાંસી દેહતે;આંબળા પ્રમાણે મોતી મુલ. તેહતણી ભરીછે ઝુલ દીઠી પદમણી ગુણવંતી ઘણી.એ સમરથ સુરનાયક તણી;એહ વીમાન વીમાસણ કરી રઇયત જોવાને તરવરી;પુષ્પ મોતીએ વધાવીયા- સભામાં રાજા આવીયા, કુમકુમ ચંદન તે અરચીયા પાથ,તેડી બ્રાહ્મણ પુજ્યા પાગ; સ્વપ્નામાં તમે જે વરી તે આણી મેં હાજર કરી;ઓળખી તમાંથી લીજીએ. હસ્તણી સહીત તેને દીજીએ, જાણી એ તમને શાહજ કરો, તેને પરવરો;બ્રાહ્મણ જુવેને કરે વીચાર, કન્યા તો દીઠી દસ બાર; અમુલખ હસ્તી અમુલક ધન, તે દેખીને ટળકયું મન; ચીત્રામાણ લખ્યોહોય જેમ રહયો ઉભો વીમાસી તેમ જોગ કળેવર નોહ્યે પ્રાણ, જેમ બુડયાં હોય સાતે વહાણ; જેમ વાંઝણીનો પુત્રજ મુઓ, જેમ વીજોગ રિનાનો હુવો. જેમ ઘર લુંટાણું નેટ,પડયો ધ્રાસકો તેને પેટ.નવ બોલે મુખથી તેહ, થરથર ધ્રુજે તેની દેહ,જાણે હવડાં જીવજ જશે, જાણે હવડાં ઘેલો થશે;જાણે હવડાં પડશે કુપ, એવું દુખિતું દીઠું રૂપ,

ચોપાઇ-વીક્રમ વાણી બોલીયો, સાંભળ વીપ્ર મહારાજ; આતરણી તમતાણી, બળતાતા તે કાજ; રેહેવાતું નહોતું અહવર્ડા, રુદન કરતાતા દેહ. નેત્ર ઉઘાડીને જુવો, પ્રગટ તરૂણી તેહ; તોય વીપ્ર બોલે નહીં; ન સુજે એક વીચાર, ગદગદ કંઠ તેના થયા, આંખે આંસુ ધાર, જાણે તન મહાફ તજુ. દેખી કેમ ખમાય; નરપતતે કહી નવ શકયો, આકુળ વ્યાકુળ થાય નરપતે જાણ્યું નર મરે તોતો હત્યા થાય; પુન્ય કરતાં પાતિક થવે. દ્રઢે વિચારયુ રાય,તેહ ઉપન્યો છે મન વીશે કે ગજઉપર હેતઃ કે અચરત છે તેહને થયો અચત.

ચોપાઇ-વીપ્રને કહે રાજા વાણુ.જેને માને તેની આણ; તાહરી સંખ્યા નીષ્ફળ થાય સુક્રિત સાત જન્મનું જાય; તાહરા મનમાં કુશાજ હોય. કેહેતાં કેહ કરે નહી કોય; સાચું કેહેતાં આણું રીશ, તો તાહારા સમ માહારે શીશ; કહે વીપ્ર સુણ વીક્રમરાય, માહારા મનમાં ચીંતા થાય, સમ દીધા માટે કહું; નીકર મનમાં જાણી રહું; ગમેતો વચનાહારજો,ધમે તો હવડાં મારજો; સાચું કહુતમ આગળકથી

માહારૂં ભુંટવા કાંયે નથી; આપેજીવ છે તેતો જશે. સાચું કહેતાં માઠું થશે; તમો મુજ ઉપર કોપશો, લાજ માહારી તો લોપશો; મેં દીઠું શમણામાં જેહ, આકારે ઓળખાવી તેહ; તમે ઓળખી મનમા લહ્યું. કે દહાડે મુજને નવ કહ્યું મનમાંહે રાખ્યો કાયદો, સાનતણો કીધો વાયદો; સાંભળતાં મોકલતાં મુને, તો સત્યવાદી જાણુત તુને; એમ એ નારી પરણુત મને, શીદ ન્યાડું કરત હું તને જાચ્ય કરતાં હું ત્યાં જાત, સર્વ તણો ભોગકારી થાત તો તમને આશીશજ દેત; અસ્ત્રી સાથે લાહાવો લેત, મુજને રાખ્યો વેર છેતરી, કન્યા લાવ્યા કપટે કરી; દુઃખભંજન એમ નવ થવાય. આપ વિચારો મનમાં રાય; પરદુઃખભંજન મારૂં નામ, કીધું રાજા તારૂં કામ. સકળ લોકના પુર્ણ તમો; નાહરા પરદુઃખભંજન અમો, તને ન મળ્યો હોત જામતી, તો ક્યાંથી દેખત કામની; મેં તો કામ તમારૂં કર્યું; સ્ત્રીઓ ધન આણી ઘર ભર્યું, રૂપરંભા ને કન્યા પન, હાથણી ઉપર માહારૂં મન; હવડાં કર્તા તે કરજો કાલ, સત્ય રાખો તો સઘળુ આલ, આ સર્વ છે મારો માલ, ભુપત કહીએ તે મન ભાળ, એક પરણુને પરણુત ભાર; અસંખ્ય [illegible] પામત અપ્રમપાર; બ્રાહ્મણના થાશો ભોગીયા. સાત અવતાર સુધી રોગીયા. ગર્વ માહારાને કરશો ગરક; તો નરપત જઈ પડશો નરક; સઘળી સ્ત્રીનો સઘળો ગર્વ, એ સરવે તે માહારો અર્થ, કષ્ટજ માહારૂં મહીપત કાપ, સત્યપાળે તો સઘળું આપ, ઢીલ કરો તો મનમાં સાંખ, આપ મને કે માગી નાંખ. દીધી પ્રતિજ્ઞા માટે કહ્યું લક્ષણ [illegible] સર્વે સહુ પુછો આ લોકોને ન્યાય, કોહોને એ સરવે અન્યાય. એ તો માગ્યું બોલ્યા અમો, મમ ગમતું કરજો તમો; લોભાયા થાઓ નો લેઇ જાઓ નાકર [illegible] આશીંગલ શકો. દોહરા—રાજા [illegible] આનંદી થયો, સત કહ્યું માહારાજ, તમ પ્રતાપ હું ત્યાં ગયો, તો રહી મારી લાજ. વગર [illegible] ગયો; લીધુ તાહારૂં નામ; એ રામા રીઝી સહુ, કરી આવ્યો છું [illegible] પ્રતાપ [illegible] આક્રમે, તમ કર્મ [illegible] તમ ચરણે તમ [illegible], આન્યાં એ મહારાજ; કે [illegible] પણ કામની [illegible] આણી હેત; અરથ ગરથ ને રતન રૌપ, સ્ત્રીઓ સરવે સમેત; અચર [illegible] અનીક જન, [illegible] અપરમપાર; આપીને ઉભો રહ્યો, ક્ષણ ન લાગી વાર; ઉર હરખ આનંદ ભેર, દાન દક્ષણા [illegible], [illegible] કાટોખા, કામ [illegible]; તતક્ષણ તેડી તારૂણી, સોંપી વિપ્રને હાથ, [illegible] મન થકી, એક બોલી રાજા સાથ, ઢીલ ન કરશો રાયજી, [illegible] આપણી સ્ત્રી આપવી, એ તો મહા [illegible] ઠીક નથી [illegible] આમ; મુજને સોંપે [illegible] તેનું તે શું નામ. [illegible] એકજ [illegible] નાર; મોહોલે રાખે વાણીયુને, એક વ રમવા સાર, બાર ન પરણું પ્રેમદા; [illegible] ન મુજને ધીર; અભડાવું અંગે નહિ, મારૂં શુદ્ધ શરીર. લક્ષ્મી ખરચે તેહના, મારે તેની [illegible] વાર; આપે તેનું ધર્મ છે; ભોગવે તેની નાર; વિદ્યા ભણે તો તેહની, ભજે તેના ભ-

ભવાન; વરત કરે છે તેહના, દે છે તેના દાન. કાં સત્ય સુકાવો સાધર્યાં, કાં બોલ્યું અબોલ્યું કીધ; નારીયો નીરખી જદા, તદા વિપ્રને દીધ, ભામની કહે રાજા ભલે સુણી મેં સેહેલ; મનમાં જાણ્યું માણશું, મહીપત કેરા મેહેલ; હીંચોળા ખાટે હીંચશું પોહોરાં ચાવશું પાન; રમશુ રમતને સોગટાં, દેઇશું રૂડાં દાન, પડી એમાં પંડાત ધરે; આખર ભુંડી ભીખ; વૈભવ શો છે વણજમાં; શાણાને શી શીખ; ભુંડું કાંઇ નહિ ભીખથી, માગ્યાથી રૂડું મરણ; ભીખારી નામ ભલું નહી, તુછ છેક તે તરણ. વીક્રમ કહે વિનતા સુણો, દેહથી ટાળો દુખ; આશા પુરે ઇશ્વરી શીવજી કરશે સુખ, મેહેલે જ મહિપત તણા, નવ હુંકા નવ લાખ. શોભાવંત સુંદરી, સુગ્નાયકની શાખ; શામા હાથે સમરપીયા, પરવાળાની પાટ; અલખત ઇંદ્રાસન તણિ, કનક હીંડાળા ખાટ. બાર બાર ગામ એક એકને, લખ્યાં ત્રાંબાને પત્ર; સમરપણ સખી શહિત, શીર શોભાવ્યું છત્ર; સુખ પમાડી સુંદરી, દુખ ટાળ્યું તે દેહ; પાળ્યાં લાડ પ્રજા તણાં સદગુરૂએ કીધિ સેવ; કહે પુતળી ભોજ સુણો કરયાં એવાં પરાક્રમ, તે નિરખ્યાં અમો નેહશું, માનવતી માહારૂં નામ; નિશા ચરચાએ નીકળ્યો દિઠો તે દેવ કહ સ્વપ્ન હતું તે સાચું થયું; કોડે ટાળ્યું; દુઃ પવિત્ર કો નહિ પુન્યથી, પાપીશી નહિ પાપ: પુણ્યવંત જે પ્રાણીયો. ઇશ્વર જાણે આપ નહિ પુન્યથી, પાપીશી નહિ પાપ; પુન્યવંત જે જે પ્રાણીયો. ઇશ્વર જાણે આપ દાતા તેતો દેવતા, દાતા; તેતો દેવ; દાતાસીધું સેવતા, દાતા સકળ સેવ. દાતાની કીરતી થઇ દાતા રીઝે રામ; દુનીયા જીવે દાતારથી, કે મોટા ભગવાન, ભોજ ભારથ સાંભળ્યું, વીકરમ તણો વિલાસ; પુરણ લક્ષણ પંડિતે, કવિતા કાળીદાસ; નીરમળ ગ્રંથ એ નિપન્યો; પટેલ તણો પ્રતાપ: સીહોર શિરોમણ ગામમાં, પ્રથ્વી પરગટ થાય; શ્રીગોડ માળવી વીપ્ર શુભ; વીરેશ્વરનો તન, સેવક શીવ શક્તિ તણો, નીરમળ રૂડું મન. રાગ ન જાણુ રાગણિ, ભગવંતનો નહિ ભેદ, લઘુ દીરઘલઘુ નહી વાણી વ્યાકરણ વેદ; બ્રાહ્મણ ભાટ ચારણ સહુ અન્ય કવિતા હોય; શેવક હું કવિતા તણો, ખોડમાં દેશો કોય, જે બુદ્ધદીધી સારદા. સાંભળી જે વિક્ષાત; જેવું સંષ્કૃત શોધિયું, તેવી વાણિ વાદ: જમણોકર જે ઉપરે. તેના ઉપર બોલ; જેવું પુન્ય કરૂ હશે તેવું પ્રાક્રમ તેહ; વીક્રમ પ્રાક્રમ વખાણીયાં એક કહેવાણો આપ, મુળ મહિમા એતો કહયો; મૌઢા પુન્ય પ્રતાપ, સામળભટ કહે સાંભળો, દલથી કરજો દાન; આ લોકે જશ પામશો પરલોકે હરી માન ગાય શીખેને સાંભળે, કરે પરમાર્થ પુન્ય; ઇશ્વર આશા પુરસે, નિમેશ ન રાખે નુન્ય; શાચાને સાચુ વશે, જુઠાને દલજુઠ; ગરવાને ગુણનિધાનશે અહંકારી મન ઉંઠ સત્યવાદી મન સોહામણું. મોટાને મન મીત્ર; પાપી મન પાખંડ વશે, પુન્યવંતને મન પવીત્ર શ્રોતા વકતા સમજતા, કેહે કવિતા કરજોડ સામળભટ સાચુ કહે જેજે શ્રીરણછોડ. એમ કહીને પુતળી, આપે ગઇ આકાશ, એહ કથા સુન્દર થઇ કહે કવિ શામળદાસ.

ખુનીની ખોપરી	૦-૮-૦
વિષનો વરસાદ	૦-૮-૦
પાપનું પડીકું	૦-૮-૦
જગતનો જાદુગર	૦-૮-૦
સવાશેરની શોધમાં	૦-૮-૦
ડાકટર કે દૈત્ય	૦-૮-૦
કપટસીંહ	૦-૬-૦
બેઢી બુડદું	૦-૪-૦
સોળ વરસની સતી	૦-૮-૦
મેના શેઠાણી	૦-૬-૦
સતિ તેજબા	૦-૬-૦
અરાબ કસ્તુરી	૦-૮-૦
નાગરામાર	૦-૮-૦
સદેવંત અને સાવળીંગા	૦-૮-૦
પુષ્પચંદ્રાવલી	૦-૮-૦
અજીબ પુતળીઓમાંની વાતો ભાગ ૧ થી દશ ભાગ દરેકના	૦-૮-૦
ભયંકર ભુતાવળી	૦-૬-૦
ડીટેકટીવ કે દેવ!	૦-૮-૦
ભજનસાગર	૦-૮-૦
ભજન ભંડાર	૦-૮-૦
કૃષ્ણ સુદામા સચિત્ર	૦-૧૦-૦

રાજભાષા (ઇંગ્રેજી સહેલાઇથી શીખવાનું સાધન	કી. ૦-૮-૦
સચિત્ર કોકશાસ્ત્ર	કી. ૧-૮-૦
હુન્નર પ્રકાશ	કી. ૨-૦-૦
રસીક ધોળ પદ	કી. ૧-૪-૦
સુડા બહોંતેરી	કી. ૨-૦-૦
શુદ્ધ કાવ્ય દોહન ૨ થી ૫ ભાગ	કી. ૨-૦-૦
ગીરધર કૃત રામાયણ	કી. ૩-૦-૦
તુલસી કૃત રામાયણ	કી. ૬-૦-૦
પૈસા કેમ કમાવા? (વ્યાપારી તાલીમ શીખવનાર સર્વોત્તમ પુસ્તક)	કી. ૧-૮-૦
સ્વામી દયાનંદનું જીવન ચરિત્ર	કી. ૨-૦-૦
નઝીર	કી. ૧-૦-૦
પંચીકરણ	કી. ૨-૦-૦
મોટી ગાયનમાળા બાર ભાગ	કી. ૦-૧૨-૦
,, ,, આઠ ભાગ	કી. ૦-૮-૦
,, ,, છ ભાગ	કી. ૦-૬-૦
મહાભારત વલ્લભ વ્યાસનું	કી. ૬-૦-૦
વિવેકાનંદનું જીવન ચરિત્ર સચીત્ર	કી. ૨-૪-૦
સ્વામી રામતીર્થનું જીવનચરિત્ર	૨-૮-૦

પુસ્તકો વેચનાર વ્યાપારીઓને સુચના.

હાલમાં અમોએ સારાં, સસ્તાં અને સચિત્ર પુસ્તકો બહાર પાડયાં છે. નવાં નવાં સચિત્ર તેજદાર પુસ્તકો બહાર પડતાં જાય છે. આપ આપનું નામ નોંધાવશો તો છપાતાં નવાં પુસ્તકો જણાવતાં રહીશું.

ગામેગામ એજન્ટ જોઇએ છે.

તમો બીજો વ્યાપાર કરતા હો તેની સાથે વીસ પચીસ રૂપીયાના અમારાં સારાં સસ્તાં ને સચિત્ર પુસ્તકો રાખશો તો ટુંકી મુડીમાં ઘણો સારો નફો મેળવી શકશો.

ઉપરનાં તમામ પુસ્તકો તથા બીજા હરેક પુસ્તક મળવાનું સ્થળ.

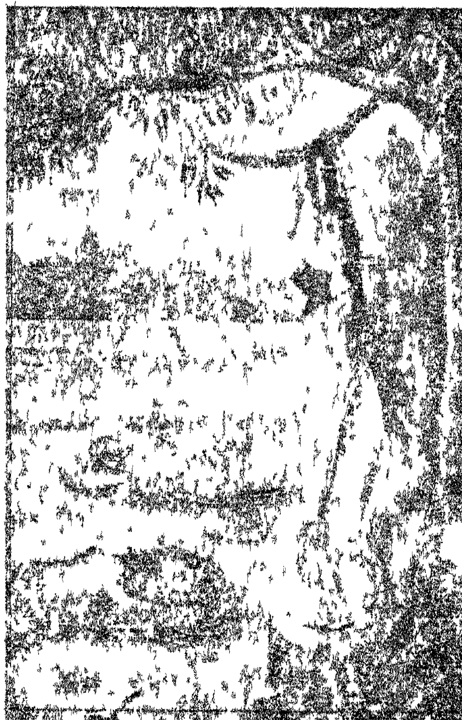
બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ શાહ.

રીચીરોડ—**અમદાવાદ.**

ચાંપા
સચિત્ર

સતી સીતા.

કી. ૦-૧-૦



(ચાંપા) સતીત્વ કેવું ચાલ્યું? ૦-૧-૦

શુકશંકર રણછોડલાલ મેરીવાલા. રીલીફરોડ—અમદાવાદ.